

Obsah

1. ÚVOD.....	6
1.1. Identifikační údaje.....	7
1.2. Zadání úkolu.....	8
1.3. Cíle generelu zeleně.....	8
1.4. Rozsah a postup prací.....	10
1.4.1. Rozsah řešeného území.....	10
1.4.1.1. Řešené plochy.....	10
1.4.1.2. Řešené prvky.....	10
1.4.1.3. Řešené systémy.....	11
1.4.2. Měřítko grafické části.....	11
1.4.3. Postup prací.....	11
1.4.4. Obsah zpracované dokumentace.....	12
1.5. Vymezení, organizace a funkce řešeného území.....	12
1.5.1. Vymezení území.....	12
1.5.2. Organizační struktura území.....	12
1.5.3. Funkční struktura území.....	15
1.6. Majetkoprávní vztahy.....	15
1.7. Přehled výchozích podkladů.....	16
1.8. Přehled použité literatury.....	17
2. PRŮZKUMOVÁ ČÁST.....	19
2.1. Přehled podkladů pro zpracování průzkumů.....	19
2.2. Metodika terénních průzkumů.....	19
3. ROZBOROVÁ ČÁST.....	25
3.1. Historie města Chomutova.....	25
3.1.1. Historický vývoj území.....	25
3.1.2. Historické památky města.....	27
3.2. Přírodní podmínky.....	28
3.2.1. Geomorfologické poměry.....	28
3.2.2. Geologické poměry.....	29
3.2.3. Pedologické poměry.....	29
3.2.4. Klimatické poměry.....	30
3.2.5. Hydrologické poměry.....	31
3.2.5.1. Vodní toky.....	31
3.2.5.2. Vodní nádrže.....	32
3.2.5.3. Podzemní vody a prameny.....	33
3.2.6. Fytogeografická diferenciacce.....	33
3.3. Biogeografická diferenciacce území.....	34
3.3.1. Vegetační stupňovitost.....	36
3.3.2. Trofický a hydrický režim.....	38
3.4. Základní demografické a urbanistické údaje.....	39
3.4.1. Údaje o počtu a struktuře obyvatel včetně výhledových počtů.....	39
3.4.2. Bydlení.....	40
3.4.3. Pracovní příležitosti.....	41
3.5. Podmínky pro rekreační využití řešeného území, kvalita přírodního prostředí.....	41

3.5.1. Aktuální stav krajiny.....	41
3.5.2. Negativní vlivy narušující rekreační funkci a existenční podmínky vegetace.....	44
3.5.2.1. Ovzduší.....	44
3.5.2.2. Hluk.....	45
3.5.2.3. Voda.....	45
3.5.2.4. Radonové riziko.....	46
3.5.2.5. Odpady.....	46
3.6. Ochrana přírody a krajiny.....	46
3.7. Přístupnost krajiny.....	53
3.8. Hygienický význam zeleně v městském prostředí.....	55
3.9. Shrnutí průzkumů a rozborů.....	57
4. NÁVRHOVÁ ČÁST.....	58
4.1. Řešené plochy.....	58
4.1.1. Zeleň funkčně samostatná.....	58
4.1.2. Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách.....	58
4.1.3. Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách.....	59
4.1.4. Zeleň doplňková v plochách pracovních aktivit a průmyslových areálech.....	59
4.2. Řešené prvky.....	59
4.2.1. Prvky se zvýšenou přírodní hodnotou.....	59
4.2.2. Prvky se zvýšenou kulturní hodnotou.....	60
4.2.3. Prvky spoluvytvářející krajinný ráz.....	60
4.3. Řešené systémy.....	60
4.3.1. Územní systém ekologické stability.....	61
4.3.2. Systém rekreačních pěších a cyklistických tras.....	62
4.3.3. Systém liniových doprovodných porostů (komunikace, vodoteče, tratě ČD).....	63
5. NÁVRH SYSTÉMU ZELENĚ.....	64
5.1. Obecné zásady.....	64
5.2. Komplexní návrh systému zeleně.....	65
6. UKAZATELE, VZTAHY A POTŘEBY ZELENĚ V SYSTÉMU MĚSTA.....	67
6.1. Ukazatele potřeby rozlohy zeleně v sídle.....	67
6.2. Řešené vztahy systému zeleně.....	69
6.2.1. Vztah zeleně (vegetačních ploch) urbanizovaného a neurbanizovaného území.....	69
6.2.2. Územní systém ekologické stability a jeho prostorové a funkční vztahy.....	71
6.2.3. Pěší a cyklistické trasy a jejich vztah k systému zeleně.....	71
6.2.4. Systém prstenců zeleně.....	72
6.3. Docházková vzdálenost k plochám zeleně.....	72
6.4. Stanovení optimální velikosti městské zeleně.....	73
6.5. Nároky na obnovu ploch zeleně.....	74
6.6. Nároky na provádění údržby zeleně.....	75
6.7. Návrh plošného umístění zeleně.....	76
6.8. Struktura ploch zeleně.....	77
6.9. Výběr dřevin podle stanovištních podmínek.....	78
6.10. Principy obnovy ploch zeleně.....	79
6.11. Řešení zeleně v jednotlivých zónách.....	80
6.12. Návrh zeleně v k. ú. Chomutov.....	83
7. LIMITY A REGULATIVY STANOVENÉ ÚZEMNÍM GENERELEM ZELENĚ... 87	

7.1. Limity využití území.....	87
7.1.1. Systém zeleně	87
7.1.2. Územní systém ekologické stability.....	88
7.1.3. Územní v rámci ochrany přírody a krajiny.....	89
7.1.4. Minimální stanovená rozloha zeleně.....	89
7.1.5. Zachování celistvosti území.....	90
7.1.6. Významné přírodní dominanty.....	90
7.1.7. Přístupnost krajiny.....	90
7.2. Regulativy pro jednotlivé kategorie zeleně.....	90
7.3. Návrh regulativů pro přírodní parky na urbanizovaném území.....	93
7.4. Návrh regulativů dle typologie registrovaných VKP.....	93
7.4.1. Návrh regulativů pro registrované VKP s převažující ekostabilizační funkcí.....	93
7.4.2. Návrh regulativů pro registrované VKP s polyfunkčním využitím.....	94
8. ZÁVĚR.....	96

1. ÚVOD

„Generel zeleně města Chomutova“ dále jen GZ je zpracován pro potřebu města, firmou Projekce zahradní, krajinná a GIS, s.r.o. Brno, která uspěla ve veřejném výběrovém řízení na zpracování zakázky. Dílo je zpracováno podle smlouvy o dílo a termín zpracování je červen 2006.

Generel zeleně je jediný územně plánovací podklad, jehož hlavním zájmem je biologická, tedy živá sféra, která se vyznačuje proměnlivostí i řadou odchylek od ostatních oblastí územního plánování. Tím je dána i jeho zvláštnost v řadě odvětvových generelů, ojedinělost přístupů a odchylnost ve způsobu řešení základních problémů. Generel zeleně města jako jediný řeší systém a koncepci vegetačních ploch v sídle, umožňuje jejich rozvoj a doplňování, začlenění ÚSES i vytvoření návazností na vegetační složku neurbanizované krajiny.

Generel zeleně města je důležitým podkladem pro územní plán, pro rozhodování o doplňování potřebných zelených ploch a také dlouhodobě použitelným materiálem, který shrnuje základní údaje pro další projektovou a realizační činnost v této oblasti. Jeho využívání zabezpečí efektivní vynakládání investičních a provozních prostředků na zelené plochy. Generel zeleně vytváří základní materiál, který umožní včasnou přípravu realizací, jejich koordinované plánování, projekční zajištění, realizaci i trvalou a ekonomicky únosnou údržbu zeleně ve městě.

Vazba na řešení urbanizovaného prostředí při respektování požadavků na ochranu přírody a krajiny je nezbytná a základní. Prostorové a místní vztahy k řešení zeleně v urbanizovaném prostředí ve vztahu k obyvatelům města Chomutova jsou prioritní a zásadní.

Problémy vyskytující se obecně při zpracování generelů zeleně se týkají těchto oblastí:

1. Nedostatečná legislativní ochrana biotické složky v urbanizovaném prostoru, absence legislativních nástrojů umožňujících rozvoj biotické složky jako veřejného zájmu
2. Nejednotnost systému zpracovávaných dokumentací pro biotickou složku po obsahové stránce, nedostatečná informovanost o potřebných dokumentacích podpory a udržení vegetace nejen v urbanizovaném prostoru
3. Nedostatečná provázanost územního plánování s ochranou a především tvorbou biotické složky krajiny

1.1. Identifikační údaje

Název díla:	Generel zeleně města Chomutova
Objednatel:	Město Chomutov
Adresa:	Zborovská 4602, 430 28 Chomutov
Kraj:	Ústecký
IČO:	261 891
Bankovní spojení:	Komerční banka a. s.
Číslo účtu:	626 441/0100
Zastoupený:	Ing. Ivanou Řápkovou, starostkou města
Zástupce ve věcech smluvních a technických:	Ing. Petrem Chytrou, vedoucím ORaIM
ve věcech technických:	Martinem Katrevem
	Ing. Evou Veselou
Telefon:	474 637 111
Zhotovitel:	Projekce zahradní, krajinná a GIS, s.r.o.,
Adresa:	Mathonova 60, 613 00 Brno
IČO:	253 37 912
DIČ:	CZ 253 37 912
Bankovní spojení:	Česká spořitelna, a.s.
	č.ú. 1349387329/0800
Statutární zástupce:	Ing. Aleš Finstrle
Odpovědný pracovník oprávněný k jednání:	Ing. Helena Finstrlová
tel./ fax.:	548 525 991
E-mail:	pzkagis@pzkagis.cz
Datum zpracování díla:	červen 2006

Stupeň projektové dokumentace: Územně plánovací dokumentace ve stupni ÚTP

Zakázku zpracoval:	autorský kolektiv pod vedením Ing. Heleny Finstrlové
Průzkumy:	Ing. Kateřina Vaculová, Ing. Jiří Soška, Ing. Eva Matěj- ková, Ing. Helena Finstrlová, Ing. Blanka Šťastová
Rozbory: ochrana přírody a krajiny	Ing. Mgr. Pavla Kopřivová
městská zeleň	Ing. Helena Finstrlová
zpracování podkladů (majetkoprávní vztahy, územní plán, cyklotrasy, regenerace panelových sídlišť atd.)	Ing. Aleš Finstrle
biogeografická dif.	Ing. Mgr. Pavla Kopřivová
Návrh:	Ing. Kateřina Vaculová
	Ing. Helena Finstrlová
	Ing. Mgr. Pavla Kopřivová
Digitální zpracování:	
Programové zpracování:	Mgr. Luděk Finstrle, Mgr. Kamil Obořil
Technologický postup:	Ing. Aleš Finstrle
Digitální zpracování:	Ing. Gabriela Drápalová, Ing. Jiří Soška, Ing. Mgr. Pavla Kopřivová, Ing. Eva Matěj- ková

1.2. Zadání úkolu

Generel zeleně města Chomutova je zpracován na základě požadavků města Chomutova, uvedených ve výzvě k podání nabídky na jeho zpracování. Požadavky zahrnují následující body:

1. Podkladem pro zpracování generelu zeleně bude stávající zastaralý generel zeleně a současné pasporty zeleně
2. Zpracování bude v souladu s územním plánem města, po schválení bude jeho závaznou částí
3. Zpracování bude provedeno ve dvou částech, ve stávajícím stavu a v rozvoji budoucí zeleně
4. Zpracování návrhu ploch pro náhradní výsadbu bude v souladu s rozvojem města
5. Respektování místního systému ekologické stability ochrany přírody
6. Zpracování pěších vztahů uvnitř města i do okolní krajiny (přístupy do krajiny)
7. Posouzení vhodnosti zařazení dosud neudržovaných ploch do systému zeleně a návrh možnosti využitelnosti těchto ploch vzhledem k okolí a využití obyvatelstvem, tj. navrhnout zeleň tam, kde bude využívána
8. Posouzení množství kvality zeleně připadající na 1 obyvatele
9. Posouzení možnosti zřízení psích parků (pro venčení psů)
10. Zohlednění stávajících, případně návrh nových cyklistických stezek
11. Možnosti zpracování v digitální podobě

1.3. Cíle generelu zeleně

Hlavním zájmem generelu zeleně je biologická sféra v oblasti územního plánování, vyznačující se proměnlivostí a řadou odchylek od ostatních oblastí územního plánování. Tím je daná jeho zvláštnost v řadě odvětvových generelů, ojedinělost přístupů a odchylnost ve způsobu řešení základních problémů.

Vazba na řešení urbanizovaného prostředí při respektování požadavků na ochranu přírody a krajiny je základní a nezbytná. Prostorové a místní vztahy k řešení zeleně v urbanizovaném prostředí ve vztahu k obyvatelům města Chomutova jsou prioritní a zásadní.

Z pohledu ochrany přírody a krajiny jsou pro město Chomutov zpracované podklady na základě zákona 114/92 Sb. O ochraně přírody a krajiny ČR. Jedná se o zpracování územního systému ekologické stability (dále jen ÚSES), Natury 2000 - evropsky významné lokality, významných krajinných prvků (dále jen VKP), ekologicky významných segmentů krajiny (dále jen EVSK), památných stromů, přírodních parků (dále jen PP).

Z pohledu urbanizované zeleně jsou zpracovány podklady z územního plánu, zejména návrhové části jsou vázány na prostorové uspořádání urbanizovaného prostředí a jeho infrastrukturu, dále jsou zpracovány majetkoprávní vztahy, cyklotrasy, demografie a další.

Cílem zpracovatelů GZ je vytvořit materiál, který bude dlouhodobě sloužit k alternativnímu rozhodování uživatelů, na základě momentálních realizačních možností, které závisí na relativně neměnných faktorech, což zahrnuje přírodní podmínky, zejména vegetaci, k realizaci zlepšení životního prostředí obyvatelům města.

Prostředky k naplnění cílů GZ, to je výše finančních nákladů na realizaci a údržbu zeleně města Chomutova (na kterých závisí počet kvalifikovaných pracovníků podílejících se na realizaci a údržbě zeleně, jejich specializované vybavení mechanizačními prostředky) se

vyvíjí a jsou proměnné. Prostředky k naplnění cílů GZ nebyly jeho zpracovateli řešeny a závisí jen na možnostech zadavatele prací. Jsou však limitujícími faktory ovlivňujícími časový harmonogram prací a jejich technologických postupů, které budou součástí dalších stupňů projektových dokumentací řešících konkrétní problémy zeleně města Chomutova.

Cíle územního generelu ochrany a tvorby biotické složky je možné shrnout do těchto bodů:

- a) zajistit inventarizaci všech ploch zeleně, porostů a dřevin i dalších přírodních prvků v řešeném území
- b) stanovit potřeby a možnosti doplnění veškeré zástavby, zařízení a ploch města vegetací s ohledem na počet obyvatel, hygienickou a estetickou kvalitu prostředí
- c) stanovit zásady propojení jednotlivých ploch městské i krajinné zeleně a ostatních přírodních prvků ve vazbě na řešení pěších zón, cyklistických stezek i procházkových tras
- d) navrhnout systém zeleně řešeného území, tj. individuální vegetační skelet sídla a jeho zázemí
- e) navrhnout způsob obnovy současných ploch zeleně na území města a její etapizaci podle priorit
- f) zpracovat návrhy na zakládání nových ploch zeleně včetně stanovení prioritních akcí a etapizace
- g) navrhnout sortiment dřevin řešeného území stanovený dle zásad rajonizace okrasných rostlin a dle rozboru přírodních podmínek
- h) zapracovat do systému zeleně všechny významné stromy a lokality schválené k ochraně dle zákona 114/92 Sb., všechny VKP registrované dle § 6 a další plochy s legislativní ochranou
- i) vyhodnotit funkčnost územního systému ekologické stability
- j) navrhnout limity využití území vyplývající z generelu ochrany a tvorby biotické složky
- k) navrhnout regulativy pro významné části systému zeleně řešeného území

Výsledky územního generelu ochrany a tvorby biotické složky je možné shrnout do těchto bodů:

1. Ve stanovení zásad řešení zeleně tak, aby se tento materiál stal podkladem pro územní rozhodování o potřebě zeleně města Chomutova
2. V dlouhodobosti použití materiálu shrnujícím základní údaje pro další projektovou a realizační činnost
3. Ve sjednocujícím pojetí rozvoje zeleně v urbanizovaném prostředí města Chomutova na základě neměnných faktorů prostředí
4. V důsledném podřízení volby vhodných druhů dřevin ve vztahu k daným stanovištním podmínkám
5. Ve vyhodnocení prostorových a funkčních možností zeleně ve vztahu k počtům obyvatel města Chomutova
6. Ve vyhodnocení omezujících podmínek pro rozšíření ploch zeleně

1.4. Rozsah a postup prací

Vychází ze zadání prací na generelu zeleně investorem a z rozsahu části „Územního plánu sídelního útvaru Chomutov – Jirkov“. Generel zeleně je zpracován pro katastrální území Chomutov I a II.

1.4.1. Rozsah řešeného území

Velikost území, na kterém sledujeme širší vztahy je dána urbanistickou strukturou sídla, biogeografickou diferenciací území, typem krajiny, popřípadě vymezenými prvky ÚSES.

Rozsah řešeného území je dán plošně, prvky a systémy.

1.4.1.1. Řešené plochy

V rámci územního generelu ochrany a tvorby biotické složky se řeší veškeré plochy s trvalou vegetací ve správním obvodu příslušného sídla a evidence je zpracována také pro vodní plochy a vodoteče a plochy potenciálně využitelné pro vegetační úpravy. Většinou se jedná o pozemky s těmito kulturami: ostatní plocha, louka, pastvina, zahrada, sad, vodní tok, vodní plocha, les.

Plochy jsou podle velikosti a způsobu využití roztrženy do kategorií.

Jedná se o tyto kategorie ploch zeleně: parky, menší parkově upravené plochy, zeleň obytných souborů, aleje, doprovodná zeleň komunikací, hřbitovy, zeleň sportovišť a rekreačních zařízení, zeleň výchovných zařízení a škol, území se zelení u individuální zástavby, zahrádkové a chatové osady, ochranná zeleň průmyslových a zemědělských závodů, zeleň institucí, rozptýlená zeleň v intravilánu, zeleň zdravotnických zařízení, krajinná zeleň dřevinná, lada a meze s dřevinami, větší neoplocené travnaté sady a zahrady, lesy, louky a pastviny, travnatá lada, školkařské závody a zahradnictví, zeleň botanických a zoologických zahrad, rezervní a nevyužitá plochy.

1.4.1.2. Řešené prvky

Součástí územního generelu ochrany a tvorby biotické složky (tj. generelu zeleně) jsou prvky, které požívají legislativní ochrany, a mají také specifické režimy využívání, péče a údržby.

Jedná se o prvky se zvýšenou přírodní hodnotou:

- významné krajinné prvky ze zákona a registrované dle § 6 zákona č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny ČR
- biocentra a biokoridory všech hierarchických úrovní ÚSES
- památné stromy, skupiny stromů a stromořadí
- zvláště chráněná maloplošná území: národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky
- přírodní parky
- evropsky významné lokality Natura 2000
- zvláště chráněná velkoplošná území: národní park, CHKO

Mezi prvky se zvýšenou kulturní hodnotou patří:

- historický park,
- historická zahrada,

- historická hřbitovní zeleň
- historické stromořadí a významné stromy,
- zeleň v historické zástavbě, tj. v památkových rezervacích a zónách,
- zeleň na plochách technických památek.

Vegetace je důležitým strukturním prvkem, který spoluvytváří krajinný ráz, a proto jsou v generelu řešeny i prvky krajinný ráz významně ovlivňující:

- významné přírodní dominanty pohledově exponované,
- významné kulturní dominanty pohledově exponované,
- ostatní krajinnotvorné vegetační struktury významně ovlivňující krajinný ráz,
- negativní dominanty pohledově exponované.

1.4.1.3. Řešené systémy

Významnou součástí územního generelu ochrany a tvorby biotické složky (GZ) je vymezení, hodnocení a návrh systémů, které vegetace buď vytváří, ovlivňuje nebo doplňuje. Jedná se o následující systémy:

- územní soustava evropsky významných lokalit NATURA 2000
- územní systém ekologické stability všech hierarchických úrovní, tj. nadregionální, regionální a lokální ÚSES
- systém rekreačních pěších a cyklistických tras
- systém liniových doprovodných porostů (komunikace, vodoteče) a izolačních pásů nebo prstenců vegetace s různou funkcí
- komplexní systém zeleně (biotické složky) řešeného území propojující prvky, součásti a systémy městské a krajinné vegetace, nezastavitelné enklávy vegetace pronikající do sídla nebo záměrně vytvářené prstence a pásy vegetace členící strukturu města a dotvářející krajinný ráz. Systém zeleně je individuální záležitostí jednotlivých sídel a je možné stanovit pouze základní zásady a principy jeho vytváření

1.4.2. Měřítko grafické části

Zvolené mapové měřítko grafické části odpovídá potřebám generelu zeleně a jeho jednotlivých částí.

Širší vztahy jsou řešeny v měřítku 1:10 000. Mapy stejných měřítek se používají také pro rozborů a doprovodné tematické mapy, např. biogeografická diferenciacie, inverzní polohy, negativní vlivy na životní prostředí a vegetací apod.

Průzkumová a návrhová grafická část se zpracovává v měřítku 1:5 000, což je měřítko obvyklé pro územní plány. Je to měřítko katastrální mapy, která obsahuje zákres parcel (polohopis) a také vrstevnice (výškopis). Tyto mapy jsou běžně v prodeji, a to u mapové služby katastrálních úřadů. Město Chomutov má katastrální mapu v digitální podobě.

1.4.3. Postup prací

V průběhu roku 2005 a 2006 proběhlo několik jednání pro upřesnění podkladů na zpracování GZ, byly provedeny průzkumové a rozborové práce na jejichž základě byl zpracován návrh koncepce GZ. Teprve tento podklad byl předložen k sérii projednávání

a vyjádření stanovisek zainteresovaných orgánů a institucí, stanoviska pořizovatele. Závěry z projednávání byly shrnuty a zpracovány, sporné problémy byly vyřešeny a akceptovány byly nové záměry a skutečnosti. Hlavní zásady zadávacího dokumentu byly splněny, i když v některých dílčích otázkách bylo dosaženo kompromisu a sjednocení stanovisek.

1.4.4. Obsah zpracované dokumentace

Generel zeleně (územní generel ochrany a tvorby biotické složky) je územně plánovacím podkladem, a to ovlivňuje jeho členění, které se přizpůsobuje územně plánovací metodice. Územní generel obsahuje tyto části:

1. Úvod
2. Průzkumová část
3. Rozborová část
4. Návrh
5. Závěr

Všechny části jsou zpracovány v textové části. Části – průzkumová, rozborová a návrh jsou zpracovány:

- I. Textová část
- II. Tabulková část
- III. Grafická část

Podrobným obsahem všech etap a částí územního generelu ochrany a tvorby biotické složky se zabývají kapitoly uvedené v obsahu dokumentace

1.5. Vymezení, organizace a funkce řešeného území

V prostoru Chomutova se kříží tangenciální sídelní pás Ústecko - Chomutovské regionální aglomerace podél silnice I/13 železnice číslo 130s radiální dálkovou silnicí I/7 Praha – Chomutov – SRN. Poloha města mezi sídelními aglomeracemi Ústím nad Labem, Karlovými Vary a Prahou předurčuje území k rozvoji dopravy, komerce, ekonomiky, rozvoji cestovního ruchu následně k rozvoji obslužných aktivit a zlepšení bydlení.

1.5.1. Vymezení území

Řešené území je vymezeno správním územím města Chomutova. Pro potřeby zpracování GZ byly za základ vzaty katastrální území Chomutov I a Chomutov II, převzaté z digitálních podkladů, které poskytl zpracovateli odbor informatiky městského úřadu v Chomutově. Chomutov je samostatným městem v rámci Ústeckého kraje pověřené výkonem státní správy a samosprávy. Se sousedním samostatným městem Jirkovem tvoří jeden urbanistický celek – souměstí.

Do řešeného území se zahrnuje intravilán i extravilán, území zastavitelné i volná krajina tvořící zázemí sídla.

Řešené území města Chomutova navazuje na katastrální území města Jirkova a obcí Otvice, Údlice, Droužkovice, Spořice, Černovice, Domina, Hrádečná a Březanec.

1.5.2. Organizační struktura území

Organizace území města Chomutova byla převzata z urbanistického členění města Chomutova, uvedeného v územním plánu sídelního útvaru Chomutov – Jirkov, návrh řešení

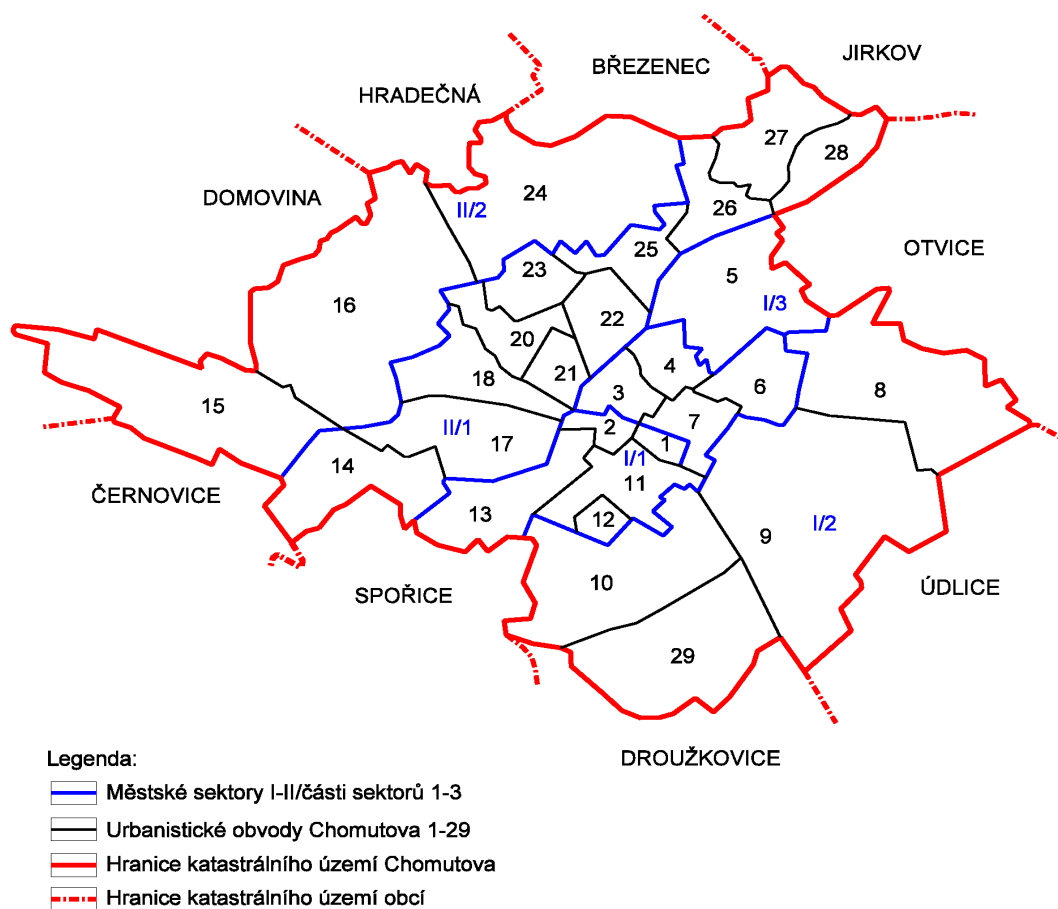
zpracovaný v únoru 1996 Ing. arch. Pavlem Pončou. Mapová část byla upravena firmou Projekce zahradní, krajinná a GIS, s.r.o., Brno 613 00, Mathonova 60, v roce 2005.

Území města Chomutova je vymezené v územním plánu (z roku 1996) ve formě městských sektorů I – III a jejich částí 1, 2, 3 a dále urbanistickými obvody číslo 1 – 29. Přehled a charakteristika jednotlivých sektorů a jejich částí:

1. **Chomutov město sektor I/1** – urbanistický obvod: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 11, 12, 13
(1 centrum, 2 centrální zóna, 3, 4, 6, 7, 12 obytné okrsky, 11 nemocnice, 13 nádraží)
2. **Chomutov jih průmyslová zóna sektor I/2** - urbanistický obvod: 8, 9, 10, 29
(8, 29 zemědělské a přírodní zázemí, 9, 10 průmyslový a výrobní obvod)
3. **Chomutov rekreační zóna sektor I/3** - urbanistický obvod: 5
(5 areál Podkrušnohorského zooparku, Kamencového jezera a Velký Otvícký rybník)
4. **Chomutov západ sektor II/1** - urbanistický obvod: 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23
(14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, obytné zóny a výrobní areály)
5. **Chomutov sever sektor II/2** - urbanistický obvod: 15, 16, 24
(15, 16, 24 přírodní zázemí Krušných hor)
6. **Chomutov aglomerační okrsky sektor III** - urbanistický obvod: 25, 26, 27, 28
(25, 26, 27, 28 koncentrovaná bytová zástavba)

Řešené území je vymezeno a přehledně organizačně rozděleno v níže uvedené mapě organizace území.

MAPA ORGANIZACE ÚZEMÍ

Přehled urbanistických obvodů města Chomutova:

Tabulka č. 1

<i>Urbanistický obvod (ZSJ)</i>	<i>Název urbanistického obvodu (základní sídelní jednotky)</i>
1	Chomutov historické jádro
2	Střed
3	U parku
4	Mostecká
5	U jezera
6	Zadní Vinohrady
7	U soudu
8	U Michanického rybníka
9	Průmyslový obvod
10	Pražské pole
11	U nemocnice
12	Nemocnice
13	Nádraží
14	Nové Spořice
15	U Klikara
16	Černý vrch
17	Pod Černým vrchem
18	Domovina
20	U Jitřenky
21	U Luny
22	U Severky
23	Zátiší
24	Partyzán
25	Březenecká
26	Kamenná
27	Zahradní
28	Písečná
29	U Rasovny

Výměra řešeného území je 2926,38 ha.

Počet obyvatel města podle posledního sčítání lidu, které bylo provedené k datu 01. 03. 2001 Českým statistickým úřadem v Praze byl ve městě Chomutov (vedené pod číselným kódem 562 971) uveden počet obyvatel města 50 007.

1.5.3. Funkční struktura území

Vychází z charakteristické funkční zónovitosti města vyznačující se ostrými hranicemi mezi jednotlivými funkčními celky, které tvoří:

1. Střed města – centrum a centrální zóna (urbanistické obvody 1 a 2)
2. Obytné okrsky kolem centra města a směřující k jihovýchodní části města ke k. ú. Černovice a Spořice, obytné zóny v západním sektoru města a koncentrovaná bytová výstavba v severovýchodní části města směrem ke k. ú. Jirkov (jedná se o urbanistické obvody 3, 4, 6, 7, 12, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28)
3. Průmyslové a výrobní obvody na jihu města (urbanistické obvody 9, 10)
4. Rekreační zóny na východě území města tvoří areál Podkrušnohorského zooparku, Kamencového jezera a Velký Otvický rybník a na severu přírodní zázemí Krušných hor (urbanistické obvody 5, 15, 16, 24)
5. Nádraží ČD, které tvoří velký klín od středu města směrem ke k. ú. Spořice na jihozápadě města (urbanistický obvod 13)
6. Areál nemocnice (urbanistický obvod 11)

Toto schéma není zcela přesné neboť mnohé funkce se prolínají a tvoří polyfunkční území, ale základní charakter pásového města je patrný a je nutné jej respektovat.

Důležité je přistoupit k řešení problémů vzniklých nevyvážeností aglomeračních okrsků na jedné straně pracovními příležitostmi a na druhé straně obytným územím, která byla dána vývojem hornictví, energetiky, těžkého průmyslu a koncentrací obyvatel. Negativní důsledky se projevují i v devastaci krajiny, narušeném životním prostředí a s tím související sociální strukturou obyvatel. V současné době je těžba uhlí, energetika a hutnictví v útlumu což by mělo výhledově vést ke zlepšení životního prostředí. Do popředí zájmu se dostávají aspekty obytné, rekreační, přírodní, krajinné a památkové.

1.6. Majetkoprávní vztahy

Navrhované úpravy směřující ke zlepšení životního prostředí obyvatel města Chomutova a jsou navrženy různými formami dotýkající se všech oblastí jejich života. Jedná se o nově zřízené plochy zeleně, o doplněné plochy zeleně na stávajících plochách, případně o obnovou ploch stávající zeleně.

GZ se zabývá zelení v urbanizovaném prostoru města (zeleň rostoucí mimo les) i v jeho okolí tzv. zelení krajinnou (zeleň s ochranou zákona 114/92 Sb.).

Návrh GZ je ve výše uvedených kontextech a návaznostech zpracován nad mapou s podrobností katastrální mapy tak, aby bylo možné vyhodnotit majetkoprávní vztahy k parcelám, kterých se budou navrhované úpravy dotýkat.

Součástí zpracovaných rozborů je mapa majetkoprávních vztahů rozdělena na parcely v majetku:

1. města Chomutova
2. České republiky
3. Ústeckého kraje
4. Ostatních fyzických a právnických osob

1.7. Přehled výchozích podkladů

Generel zeleně města Chomutova je zpracován na základě teoretických poznatků vedoucích k hodnocení, ochraně a tvorbě biotické složky v rozsahu daného území. Teoretické výchozí podklady byly doplněny vlastním průzkumem v terénu. Jedná se o následující podklady:

1.7.1. Územní plán sídelního útvaru Chomutov – Jirkov „Návrh řešení“, zpracovaný v únoru 1996, urbanistickou – architektonickou kanceláří Ing. arch Pavla Ponča – autorizovaný architekt v ČKA, se sídlem Ústí nad Labem, Jizerská 2940/55. Podklad poskytl Městský úřad v Chomutově odbor rozvoje a investic města, úsek rozvoje města a územního plánu.

1.7.2. Samostatná příloha k ÚP „2. Změna územního plánu sídelního útvaru Chomutov a Jirkov“, zpracovaná v září 2001 Ing. Ivou Brožovou – autorizovaný architekt v ČKA, pro specializaci ÚSES

1.7.3. Koncept „7. Změna ÚPN Chomutov – Jirkov“ - koncept, listopad 2005, zpracovaný Ateliérem CON.TEC Ing. arch. Jiří Vít se spoluautory Mgr. Ing. arch. Zdeněk Černý a Ing. arch. Hana Černá

1.7.4. Návrh sjednoceného vymezení ÚSES ve správním obvodu města Chomutova jako obce s rozšířenou působností, zpracovanou firmou Ageris, Jeřábkova 5, 602 00 Brno, v roce 2004

1.7.5. Projekt regenerace urbanizovaného území v katastrálním území Chomutov 1, zpracovaný v říjnu 2002, firmou TANTUS Plzeň s.r.o., Rubešova 29, 326 00 Plzeň a firmou Zahrada Olomouc. Autorizovaný architekt v ČKA Ing. arch. Ladislav Pohořelý

1.7.6. Projekt regenerace Panelového sídliště Březenecká, Kamenná, Zahradní a Písečná, zpracovaný v roce 2003, projekční kanceláří AGN společnost s.r.o., se sídlem V Zahradkách 30, 400 01 Ústí nad Labem, Ing. akad. arch. Michal Gabriel, spoluautoři Ing. arch. Pavel Ponča, Ing. arch. Jaromír Veselý, Ing. arch. Andrea Hrušková, Ing. Vladimír Budínský

1.7.7. Základní údaje o vyhlášených památných stromech, podklad poskytl Městský úřad v Chomutově, odbor Životního prostředí v prosinci 2005

1.7.8. Nařízení Okresního úřadu Chomutov č. 65/2002 o zřízení přírodního parku „Bezručovo údolí“, podklad poskytl Městský úřad v Chomutově, odbor Životního prostředí v prosinci 2005

1.7.9. Natura 2000 evropsky významné lokality, podklad poskytl Městský úřad v Chomutově, odbor Životního prostředí v prosinci 2005

1.6.10. Registrované významné krajinné prvky, podklad poskytl Městský úřad v Chomutově, odbor Životního prostředí v prosinci 2005

1.6.11. Zájmové plochy ochrany přírody, podklad poskytl Městský úřad v Chomutově, odbor Životního prostředí v prosinci 2005

1.6.12. Studie vybudování cyklostezek na Chomutovsku z projektu Phare CBC – Fond malých projektů CZ9701.07.01.03.14.02, kterou zpracoval Ing. Jan Budínský v roce 1999

1.6.13. Mapa 1: 50 000 krušné Hory, Chomutovsko a Mostecko - Edice klubu českých turistů 5, 2. vydání 2005.

1.6.14. Městské infirmační centrum – Letecký plán Chomutov, bez udání data pořízení leteckého snímku

1.6.15. Zelené město a jeho význam pro zdraví, bydlení, práci, dobrý pocit a odpočinek Holland: české vydání, červen 2005

1.6.16. Průzkumy v terénu pro posouzení stavu zeleně provedené firmou Projekce zahradní, krajinná a GIS, s.r.o., 613 00 Brno, Mathonova 60

1.6.17. Pasport zeleně města Chomutova zpracovaný firmou Projekce zahradní, krajinná a GIS, s.r.o., Brno 613 00, Mathonova 60, zpracovaný v letech 2002 až 2005 v letech

1.7.18. Digitální katastrální mapa města Chomutova

1.8. Přehled použité literatury

1.8.1. zákon č. 50/1976 Sb., ve znění zákona č. 103/1990 Sb., zákona č. 262/1992 Sb., zákona č. 43/1994 Sb., zákona č. 19/1997 Sb., zákona č. 83/1998 Sb., nálezu ÚS č. 95/2000 Sb., nálezu ÚS č. 96/2000 Sb., zákona č. 132/2000Sb., zákona č. 151/2000 Sb., zákona č. 239/2000 Sb., zákona č. 458/2000 Sb. a zákona č. 59/2001 Sb., ve znění zákona č. 254/2001 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., nálezu ÚS č. 405/2002 Sb a zákona č. 422/2002 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

1.8.2. Vyhláška č. 377/1992 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci

1.8.3. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

1.8.4. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny včetně vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny

1.8.5. Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě ve znění pozdějších předpisů a zákona 93/1992 Sb.

1.8.6. Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF ve znění pozdějších změn

1.8.7. Zákon č. 20/1987 Sb., o památkové péči

1.8.8. Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

1.8.9. Zákon č. 251/2001 Sb., o vodách.

1.8.10. Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a změně některých zákonů

1.8.11. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a změně některých zákonů

1.8.12. Návrh metodiky a obsahu generelu zeleně měst jako základního odvětvového dokumentu a strategického nástroje podpory a udržení vegetace (zeleně) v urbanizovaném prostoru, zpracované Ing. Ludmilou Bínovou v roce 2002 – 2003 jako subprojekt č. 6 VaV/660/1/02 BIOSFÉRA SE – Strategie a metodická podpora udržitelnosti zeleně v urbanizovaném prostoru pro ministerstvo životního prostředí

1.8.13. J. Löw a spol.: Rukověť projektanta ÚSES, Brno 1985

1.8.14. Skalický V.: Regionálně fyto geografické členění České republiky In: Hejný S. a Slavík B.: Květena České republiky 1, Academia, Praha 1997, 103-129.

1.8.15. Václav Hurych, Okrasné dřeviny pro zahrady a parky, Praha 1996.

1.8.16. Martin Culek a kolektiv, Biografické členění České republiky, Praha 1996.

1.8.17. Martin Culek a kolektiv, Biografické členění České republiky II. díl, Praha 2003.

1.8.18. Kol. Umělecké památky Čech 1., Academia – Praha, str. 9 – 643, 1997.

1.8.19. Bitnerová Z. Chomutov, průvodce městem a okolím, Vlastivědné muzeum v Chomutově, Chomutov 1970.

1.8.20. Červený J. a kolektiv: Podnebí a vodní režim ČSSR, SZN, Praha 1984.

1.8.21. Häufar V. a kolektiv: Zeměpis Československa, ČSAV, Praha 1960.

1.8.22. Nováková B. a kol.: Obce a sídla A-M, Academia, Praha 1991.

1.8.23. Kol.: Československá vlastivěda díl 1, Příroda svazek 1, Orbis, Praha 1968.

1.8.24. Kol.: Hydrologické poměry Československé socialistické republiky díl

- 2., Hydrometeorologický ústav, Praha 1967.
- 1.8.25.** Kol.: Zeměpisný lexikon ČSR, Hory a nížiny, Academia, Praha 1987.
- 1.8.26.** Kol.: Vyšší geomorfologické jednotky České republiky, Praha 1996.
- 1.8.27.** Mištera L. a kolektiv: Geografie Československé socialistické republiky, SPN, Praha 1985.
- 1.8.28.** Němeček V. a kolektiv: Geografie severočeského kraje 1. díl Fyzická geografie, Pedagogická fakulta, Ústí nad Labem 1983.
- 1.8.29.** Neuhäuslová Z. a kol.: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky, Academia, Praha 1998.
- 1.8.30.** Chlupáč I. a kol. : Geologická minulost České republiky, Academia, Praha 2002.
- 1.8.31.** Tomášek M.: Půdy České republiky, Český geologický ústav, Praha 2000.
- 1.8.32.** Geologická mapa 1: 50 000, list 02-33 Chomutov, Český geologický ústav 2000.
- 1.8.33.** www.mumost.cz
- 1.8.34.** www.ohre.cz
- 1.8.35.** www.chmi.cz
- 1.8.36.** www.cz-milka.net
- 1.8.37.** ww.poh.cz
- 1.8.38.** www.krusnehory.webz.cz
- 1.8.39.** www.pef.czu.cz
- 1.8.40.** www.iri.cz
- 1.8.41.** www.mestojirkov.cz
- 1.8.42.** www.ped.muni.cz
- 1.8.43.** Kučera, Buček, Lacina, Míchal a Löv: VaV/660/1/02 BIOSFÉRA – SE strategie a metodika podpora údržby a rozvoje zeleně v urbanizovaném prostoru, část začlenění skladebných částí ÚSES do urbanizovaného prostoru a systému zeleně
- 1.8.44.** Bínová VaV/660/1/02 BIOSFÉRA – SE strategie a metodika podpora údržby a rozvoje zeleně v urbanizovaném prostoru, část návrh metodiky a obsahu GZ měst jako základního odvětvového dokumentu a strategického nástroje podpory a udržení vegetace v urbanizovaném prostoru

2. PRŮZKUMOVÁ ČÁST

Byla zpracovaná v roce 2005 na základě nezbytných podkladů. Důležitým krokem před zpracováním průzkumových prací bylo sjednocení legend ÚP a GZ tak, aby oba územně plánovací dokumenty byly v souladu a byly při vyhodnocení průzkumové části souvztažné. Dále je uvedena metodika, podle které jsou průzkumové práce provedeny.

2.1. Přehled podkladů pro zpracování průzkumů

na jejichž základě byla průzkumová část zpracovaná:

- katastrální mapa řešeného území 1:5000 v digitální podobě
- platný územní plán (ÚP) včetně všech změn a doplňků
- generel zeleně zpracovaný VŠÚOZ v Průhonicích
- pasport zeleně zpracovaný firmou PZK a GIS, s.r.o., Brno
- ÚSES řešeného území v podobě práce „Analýza stavu dokumentací ÚSES“
- a „Návrhu sjednoceného vymezení ÚSES“
- ÚTP NR-R ÚSES ČR (1996)
- grafické a textové podklady týkající se maloplošných i velkoplošných zvláště chráněných území dle zákona č. 114/92 Sb. a ostatních prvků speciální i obecné ochrany přírody a krajiny (VKP, přírodní parky, památné stromy atd.)
- veškeré grafické a textové podklady týkající se památkově chráněných částí historické zeleně
- mapy BPEJ řešeného území v měřítku 1:5000
- typologické mapy pro lesy řešeného území
- bioregiony a typy biochor ČR (Culek 1996, 2003)
- letecké snímky řešeného území
- turistické mapy
- terénní průzkum provedený pracovníky a spolupracovníky firmy Projekce zahradní, krajinná a GIS s.r.o., Mathonova 60, Brno 613 00

2.2. Metodika terénních průzkumů

Výchozím hlediskem pro vyhodnocení současného stavu zeleně v Chomutově bylo zvoleno funkční členění ploch, s ohledem na postavení systému zeleně v organismu města a na potřebu ploch zeleně zpracovávané v generelu zeleně. Plochy zeleně jsou dle velikosti a způsobu využití rozříděny do kategorií tak, aby odpovídaly koncepci platného územního plánu a byly s ním v souladu.

Funkci plochy odpovídá kategorie (druh) zeleně. Bylo definováno 16 druhů zeleně, které byly dále členěny na podskupiny.

Rozdělení ploch podle převažujících funkcí odpovídají základní morfologické znaky, dané rozdílným zastoupením vegetačních prvků (stromy, keře, trávničky, bylinné patro ap.).

Hledisko ekologické, jakkoliv se jeho respektování při zpracování průzkumů nabízelo, bylo sledováno pouze rámcově, neboť tato problematika je součástí dalších samostatných materiálů, které jsou v souladu s platnými předpisy o územním plánování (např. ÚSES).

Při terénním šetření jsou očíslované plochy zeleně zakreslovány do pracovních map v měřítku 1:5000 a současně jsou do tabulek zaznamenány potřebné údaje. Jedná se o následující údaje:

1. Pořadové číslo plochy

Každé ploše zeleně je přiřazeno pořadové číslo, které si ponechává ve všech typech mapových, tabulkových i textových částí generelu ochrany a tvorby biotické složky.

2. Kategorie (druh) zeleně

Plochy zeleně jsou dle velikosti a způsobu využití roztříděny do 16 základních kategorií, které mají ve většině případů podkategorie. Celkem bylo sledováno 88 podkategorií. Hlavní kategorie jsou setříděny tak, aby odpovídaly koncepci platného územního plánu a byly s ním v souladu.

Přehled hodnocených kategorií (1, 2, 3....) a podkategorií (1.a, 1.b, 1.c.....):

1 Městská zeleň (MZ)

1.a Parky (P) – souvislé, zahradnický upravené plochy s výměrou minimálně 0,5 ha při minimální šířce 25 m. Kritériem zařazení do této kategorie je schopnost poskytnout obyvatelům účinnou rekreaci na parkově (sadovnický) upravených plochách zeleně, které jsou záměrně komponované, s pravidelnou údržbou. Hraje klíčovou roli pro uspokojení potřeby zeleně v obytném území.

1.b Zeleň rekreační (R)- v rekreačních oblastech a areálech doprovodná zeleň využívaná k provozu daného zařízení.

1.c Ostatní městská zeleň (Z)- parkově upravené plochy do 0,5 ha, parčíky, nároží, plochy před veřejnými budovami jsou souvislé, zahradnický upravené, záměrně komponované, udržované plochy s výměrou minimálně 0,5 ha, s převažující okrasnou funkcí, neliniového charakteru. Hrají významnou roli v tvorbě pěšího parteru a urbanistického detailu. Vzhledem k malé velikosti může být omezeno zastoupení porostních prvků.

1.d Městská stromořadí (MS) liniové výsadby stromů v pravidelné vzdálenosti, které nejsou součástí jiných zelených ploch. Aleje jsou liniové výsadby stromů v pravidelné vzdálenosti, které nejsou součástí jiných zelených ploch. Aleje v travnatých pásích byly zařazeny také do kategorie menší parkově upravené plochy nebo do kategorie doprovodná zeleň komunikací. Uvedeno J - jednostranné, nebo O - oboustranné, M - mezernatá, U - úplná, R - rozpadlá, PZ - pásy zeleně, P - přenosné mísy, rabátka

1.e Solitérní a chráněné stromy (SS), uvést druh, vyznačit v mapě, solitérní stromy mimo plochy zeleně, významné dominanty a chráněné stromy v plochách zeleně.

2 Krajinná zeleň (ZO) rozsáhlá skupina zahrnující jednak plochy chráněné z pohledu ochrany přírody a krajiny a dále plochy s nejasným určením. Zpravidla jde o volně přístupné plochy bez údržby. Jsou to například extenzivní sady a mimolesní zeleň jako jsou travnaté svahy, nekosené louky, stromy, keře apod. Plochy krajinnej zeleně hrají klíčovou roli pro uspokojení potřeby zeleně mimo obytné (zastavěné) území.

2.a Krajinná zeleň všeobecná (ZOV)

2.b Krajinná zeleň rekreační (ZOR)

3 Hřbitovy (HB) pietní zeleň pohřebišť

4 Lesy (L): byly v pracovních mapách vyznačeny z porostních map a LHP,

4.a Ochranné (LO) hodnotit vhodnost k rekreaci

4.b Zvláštního určení (LZU) hodnotit vhodnost k rekreaci

4.c Hospodářské (LH) hodnotit vhodnost k rekreaci

5 Zemědělský půdní fond zahrnuje zemědělsky využívané plochy jako je orná půda, louky a pastviny pravidelně sečené, sady, vinice a zahradnictví. Do této skupiny řadíme i zarůstající plochy jako následek zanedbaného hospodaření(území zemědělské výroby VZ):

5.a Orná půda (OP)

- 5.b Zahrady (ZZ)
- 5.c Sady (ZS)
- 5.d Trvalé travní porosty (TTP)
- 5.e Vinice (V)
- 5.f Zahradnictví (ZH)
- 5.g Skleníky (SK)

6 Zeleň na vodních a vodohospodářských plochách (ZVV)

- 6.a Zeleň v plochách vodních toků (VT)
- 6.b Zeleň v plochách vodních nádrží (VN) účel nádrže (rybníčky, odkal. nádrž,) charakter břehů (upravený, neupravený), využitelnost pro sport rekreaci (ano, ne, vyžaduje úpravy), pro ochranu přírody, jiné

7 Plochy pro individuální rekreaci (ZR) sdružené plochy užitkových a okrasných zahrad bez obytné zástavby. Většinou se jedná o intenzivně obdělávané plochy s produkční funkcí, často vybavené různými typy zahradních domků, oplocené. A dále jsou to rekreační chaty v lese bez zahrad nebo v chatových osadách.

- 7.a Zahrádkářské lokality (ZL) oplocení (ano, ne), společné zařízení (parkoviště, moštárna apod.), typ založení (stejný typ chatek, rostlá)
- 7.b Chatové lokality (ChL) oplocení (ano, ne)

8 Zeleň v plochách pro těžbu (T)

9 Zeleň v plochách pro bydlení (ZB) neboli zeleň obytných souborů. Jedná se o zahradnický upravené plochy uvnitř soustředěné starší i novější bytové zástavby a těsně na ni navazující plochy využívané obyvateli a okrasná nebo užitková zeleň u rodinných domů včetně zástavby.

- 9.a Zeleň sídlištní, vnitrobloková, ulicová (BČ)
- 9.b Zeleň u rodinných domů městského typu (BM) (oplocení ano, ne)
- 9.c Zeleň u rodinných domů venkovského typu (BV) (oplocení ano, ne)

10 Zeleň ve smíšených plochách (ZSP)

- 10.a Zeleň ve smíšených plochách obchodu a služeb (SO)
- 10.b Zeleň ve smíšených plochách výroby a služeb (SV)
- 10.c Zeleň v plochách smíšeného území malých sídel (SMS)
- 10.d Zeleň v plochách smíšeného území městského (SM)
- 10.e Zeleň v plochách smíšeného území centrálního (SC)
- 10.f Zeleň v městské památkové zóně (MPZ)

11 Zeleň v plochách pracovních aktivit (ZPA) plochy účelové zeleně zaměřené na snížení negativních vlivů těchto provozů a zařízení, popř. s estetickou funkcí. Je to zeleň u průmyslových závodů, zemědělských výrobních objektů a skladů. Většinou se jedná o pozemky oplocené, nepřístupné. Zeleň se zde vyskytuje většinou na minimální rozloze, nebo ruderalizovaná.

- 11.a Zeleň v plochách pro drobnou výrobu (VD)
- 11.b Zeleň pro průmyslovou výrobu (VP)
- 11.c Zeleň pro zemědělskou výrobu (VZ)
- 11.d Zeleň pro lesnickou výrobu (LV)

12 Zeleň ve zvláštních plochách pro rekreaci (ZZR) doprovodná zeleň využívaná k provozu daného zařízení.

- 12.a Zeleň ve sportovních plochách (S)
- 12.b Zeleň ve sportovních areálech (SA)

13 Zeleň v plochách vybavenosti (ZPV) plochy účelové zeleně institucí nebo zařízení bez negativních vlivů na životní prostředí.

- 13.a Zeleň v plochách pro občanskou vybavenost (OV)
- 13.b Zeleň v plochách obchodních areálů (OA)
- 13.c Zeleň v plochách pro veřejnou správu (VS)
- 13.d Zeleň v plochách pro kulturu a církve (KC)
- 13.e Zeleň v plochách pro sociální péči (SoC)
- 13.f Zeleň v plochách pro zdravotnictví (ZA)
- 13.g Zeleň v plochách pro školství (SK) souvislá zelená plocha se zaměřením na výuku
- 13.h Zeleň v plochách pro zařízení hasičů a CO (H)
- 13.i Zeleň v plochách pro armádu (ČsA)
- 13.j Zeleň v plochách pro policii (P)
- 13.k Zeleň v ZOO (ZOO)
- 13. Zeleň v botanické zahradě (BH)

14 Zeleň v plochách pro dopravu (D) plochy účelové zeleně zaměřené na snížení negativních vlivů těchto provozů a zařízení, popř. s estetickou funkcí.

- 14.a Zeleň v plochách garáží (G)
- 14.b Zeleň v plochách hromadných garáží (HG)
- 14.c Zeleň v plochách parkovišť (DP)
- 14.d Zeleň v plochách podzemních parkovišť (PP)
- 14.e Zeleň v plochách autobusového nádraží (AN)
- 14.f Zeleň v plochách pro železniční dopravu (DŽ)
- 14.g Zeleň v plochách pro dopravní podnik (DP)
- 14.h Zeleň v plochách pro dopravní služby (DS)
- 14.i Zeleň v plochách pro ostatní dopravní plochy (OD)
- 14.j Zeleň v plochách čerpacích stanic (ČS)
- 14.k Zeleň doprovodná podél komunikací (DK), Doprovodná zeleň komunikací jsou menší plochy, pásy a pruhy zeleně s izolační a estetickou funkcí, většinou mají liniový průběh.

15 Zeleň v plochách pro technickou vybavenost (TV) plochy účelové zeleně zaměřené na snížení negativních vlivů těchto provozů a zařízení, popř. s estetickou funkcí.

16 Plochy degradované zeleně, jedná se o plochy ruderálních porostů

Shrnutí kategorií zeleně dle plošného uspořádání zeleně ve struktuře města Chomutova:

- 1. Městská zeleň** včetně zeleně s ochrannou památek a zeleně (1) hřbitovů (3), mimo podkategorii 1.d městská stromořadí, která je zahrnuta do doprovodných liniových porostů
- 2. Krajinná zeleň** včetně zeleně s ochranou přírody a krajiny (2), ochrany lesů (4), zemědělského půdního fondu (5) a zeleně kolem vodních ploch a nádrží (6.b), mimo podkategorii 6.a zeleň v plochách vodních toků, která je zahrnuta do doprovodných liniových porostů
- 3. Rekreace** zahrnuje kategorie plochy pro individuální rekreaci (7) a ve zvláštních plochách pro rekreaci (12)
- 4. Průmysl** zahrnuje zeleň v plochách pro těžbu (8), v plochách pracovních aktivit (11) a v plochách pro technickou vybavenost (15)
- 5. Zeleň v zástavbě** jde o plochy v plochách pro bydlení (9) a ve smíšených plochách (10)
- 6. Zeleň v plochách vybavenosti města** (13) všechna zařízení, která slouží občanům města

7. Doprovodné liniové porosty zahrnují kategorii (14) podkategorii 1.d městská stromořadí mimo podkategorii 6.a zeleň v plochách vodních toků. Jde o zeleň podél liniových prvků a uzlů infrastruktury. Jedná se o zeleň z části založenou, částečně spontánní, zpravidla s minimální údržbou, v některých případech vykazující znaky sukcesního vývoje. Doprovodná zeleň u komunikací je zejména v městské části založená a více či méně udržovaná.

a) doprovodná zeleň podél vlakových tratí (dráha) je zeleň na násypových a zářezových svazích, plochy nádraží. Převážně spontánní porosty z náletů, bez údržby.

b) doprovodná zeleň podél vodních ploch a toků (vodoteče), jde o porosty břehové zpravidla vzniklé z náletů nebo původně založených stromořadí, doplněných přirozeným vývojem porostů. Neudržované.

c) doprovodná zeleň podél silničních těles - záměrně vysazené aleje mimo městskou zástavbu, většinou se jedná o ovocné stromy špatně udržované.

d) doprovodná zeleň podél silničních těles - pásy zeleně: Jedná se o plochy mezi větvemi křižovatek, pásy mezi pojízdnými komunikacemi a chodníky. Stromové patro je doplněno keřovou zelení, nebo jde o nízkou a střední zeleň, založenou a s různou intenzitou údržby.

e) plochy pro dopravu - jedná se o plochy zeleně u parkovišť, benzinových stanic, garáží apod.

1. Název plochy

jedná se o místní názvy, které vymezují plochy jednotlivých kategorií (druhů zeleně)

4. Zastoupení zeleně na ploše V vysoké patro (stromy), S střední patro (keře) a B bylinné patro (tráva nebo jiný bylinný kryt)

5. Krajinářský význam porostu v dané lokalitě

6. Degradované plochy zeleně

7. Potřeba úprav na plochách

1. malé dosadby D, malé probírky P
  2. střední dosadby D, střední probírky P
  3. velké dosadby D, velké probírky P
- R rekonstrukce

8. Vybavenost ploch

žádné - bez cestní sítě, osvětlení, laviček atd.
částečné - cestní síť a některý z dalších prvků
plné - minimálně cestní síť, osvětlení, lavičky,
odpadové koše, dětské hřiště a pod.

9. Stav údržby na ploše

1. udržovaná
2. neudržovaná

10 Přístupnost ploch

přístupná
omezeně přístupná
nepřístupná

11. Vhodnost pohybů psů

12 Možnost prostupnosti území cyklotrasou

13. Přítomnost vodních prvků na ploše

14. Vhodnost výsadeb na ploše

Vhodné

Nevhodné

K - kompozičně, D - druhově

15. Poznámka

další subjektivně zjištěné prvky a charakteristiky, nebo v normované části tabulky nevyjádřitelné rysy.

3. ROZBOROVÁ ČÁST

Rozborová část je přechodem mezi sběrem informací a návrhem budoucího stavu. Shromážděné údaje a podklady se třídí, vyhodnocují a zpracovávají ve vzájemných vztazích.

Mezi rozborové materiály a vyhodnocení patří:

- historie města
- vyhodnocení přírodních podmínek a rozbor stanovištních podmínek,
- biogeografická diferenciaci,
- rozbor demografických a urbanistických údajů,
- rozbor podmínek pro rekreační využití řešeného území,
- hodnocení negativních vlivů narušujících rekreační funkci a existenční podmínky vegetace,
- hodnocení prvků a území obecné a speciální ochrany přírody,
- rozbor přístupnosti krajiny účelovými cestami, stezkami a pěšinami,
- rozbor stávající rozlohy městské zeleně a vyhodnocení její kvantitativní dostatečnosti,
- souhrnné vyhodnocení kvantity i kvality biotické složky, všech ploch zeleně a dalších prvků.

3.1. Historie města Chomutova

Město Chomutov je po celá desetiletí zapsán do podvědomí lidí jako město těžkého průmyslu, energetiky, hutnictví a těžby hnědého uhlí.

Dnes ho lze charakterizovat jako důležitý dopravní uzel a hospodářské a správní centrum.

K největším společnostem zaměstnávající obyvatele města patří Severočeské doly a.s. Dřívější těžký průmysl je nahrazován průmyslem lehkým. Velká pozornost je věnovaná dopravní síti.

Dochované historicky cenné památky se nacházejí ve středu města a tvoří městskou památkovou zónu.

K turistickým zajímavostem patří ojedinělý Podkrušnohorský zoopark a Kamencové jezero.

3.1.1. Historický vývoj území

Město Chomutov leží v Ústeckém kraji, ve kterém se první stopy lidí objevily již v paleolitu před 200 000-100 000 lety. Prvotní osídlení se soustřeďovalo do údolí velkých řek - Labe, Ohře a Bíliny. Postupem času lidé začali pronikat i do okolních hor.

První archeologické nálezy předmětů na Chomutovsku pocházejí až ze starší doby bronzové, kdy zde sídlil lid únětické kultury. V 15. století př. n. l. byla tato kultura oslabena vpádem pastevců - lidu mohylové kultury. O dvě století později dochází k dalšímu zvratu ve vývoji osídlení - ze severu přišel lid lužické kultury, známý také pod názvem lid popelnicových polí. Smíšením jednotlivých skupin vznikla tzv. smíšená kultura knovízská.

V 5. století př. n. l. se do Podkrušnohoří dostávají keltské kmeny s laténskou kulturou. Prosperita keltských osad vyvolala zvýšenou pozornost germánských kmenů,

jejichž tlak neustále sílil a těsně před počátkem našeho letopočtu se jim podařilo Kelty vytlačit.

V období 4. až 6. století našeho letopočtu v době stěhování národů se na naše území dostaly slovanské kmeny. První Slované se usídlili již v 5. století v okolí dnešního Mostu a Loun.

Před vznikem přemyslovského státu byl Ústecký kraj osídlen drobnějšími kmenovými celky v čele s kmenovými knížaty. Chomutovsko bylo doménou Lučanů, jejichž hlavním hradem byl Žatec.

Asi v první polovině 13. století byla na levém břehu potoku Úzké při kolonizačním mýcení pomezí hvozdu založena osada (dnešní Chomutov). Osada, vlastněná odnoží rodu Vítkovců, vznikla na důležité obchodní cestě ze Saska do vnitrozemí Čech. Do tohoto místa se sbíhaly také další obchodní cesty ze Saska do Prahy a cesty od Kadaně a Mostu.

Se vznikem názvu Chomutov jsou spjaty dvě teorie. Podle první je název odvozen od poplatku za spřežení - koňský chomout, projíždějící určitým místem, označovaný jako chomůtné. Dle druhé teorie je název odvozen od Chomútova dvoru či statku.

V roce 1252 osada přešla odkazem na řád německých rytířů, kteří zde zřídili velkou komendu na způsob hradu, která se stala ve 14. století stálým sídlem zemského komtura české řádové provincie. Díky výhodné poloze na důležité obchodní cestě a čilému obchodu se solí se městečko rychle rozvíjelo. Roku 1410 byl řád německých rytířů poražen v bitvě u Grünwaldu a Chomutov se stal majetkem krále. V roce 1335 již bývá Chomutov nazýván městem. Od konce 14. století je počítán k městům královským, ačkoliv zůstává až do roku 1604 pod ochranou feudálních majitelů panství (Veitmilů a Lobkoviců).

Ve druhé polovině 14. století jednoduché roubené hradby nahradily dvojité masivní zdi, které byly obehnané valy a širokým vodním příkopem. Přesto roku 1421 město dobyli husité a hradby byly z velké části pobořeny.

Během druhé poloviny 15. století se začalo město rozrůstat o nové čtvrti Neusorg (za komendou) a Novou ulici do dnešního obvodu historického jádra, opevněného hradbami a vodním příkopem. V 16. století byla za okruhem hradeb založena předměstí.

V roce 1605 se Chomutov vykoupil z poddanství a stal se svobodným královským městem.

Díky tomu, že Krušné hory byly bohatým nalezištěm stříbrných, cínových, měděných i železných rud byl dán základ vzniku hutní výroby a později rozsáhlého hutního průmyslu v celé oblasti.

V roce 1870 byla zprovozněna železnice do Ústí nad Labem a o rok později do Prahy, což odstartovalo rychlou industrializaci především na jižním okraji města a vznik dělnického předměstí na jihovýchodě. V roce 1870 byla založena Krušnohorská železářská a ocelářská společnost, v roce 1890 vznikly Válcovny trub - Manesmannovy závody a v roce 1917 Železářny. V roce 1929 splynula s Chomutovem vesnice Horní Ves.

Po přestávce způsobené 2. světovou válkou dochází od 50. let k mohutnému rozvoji oblasti, spojeného s velkoplošnou těžbou uhlí, rozvojem energetiky a těžkého průmyslu. Od roku 1963 byla zahájena plánovitá sídlištní výstavba, a vznikly tak monofunkční celky výroby a sídliště. Krajina v okolí byla silně zdevastována a prudce se zhoršilo životní prostředí.

3.1.2. Historické památky města

Ve středu města se dochovala řada historických památek, které od roku 1992 tvoří městskou památkovou zónu. Jádru si dodnes zachovalo středověký půdorys, typický pro bývalé tržní město. Historické budovy jsou převážně pozdně gotické a renesanční s barokními nebo empírovými přestavbami. Vliv saské renesance se projevuje v typických portálech měšťanských domů. Kolem náměstí 1. máje ulicového typu jsou soustředěny nejvýznamnější památky.

Budova zámku, sloužící od roku 1608 jako radnice, je původní komenda řádu německých rytířů založená roku 1252. Ve středověku se sestávala z několika budov sevřených hradbou s branou a vodním příkopem. Hlavní konventní budova ze 14. století je dodnes skryta ve zdivu radnice. Komplex několikrát vyhořel, proto je dnešní radnice renesanční patrová budova obdélníkového půdorysu.

Nejcennější památkou města je bývalý konventní kostel sv. Kateřiny. Raně gotický kostel byl postavený v cisterciácko-burgundském stylu v druhé polovině 13. století. V letech 1629-1782 sloužil jako radni kaple, která byla za Josefa II roku 1782 zrušena a sloužila jako sýpka a sklad. Vnitřní zařízení bylo rozprodáno v dražbě.

Přímo proti historické radnici stojí pozdně gotický kostel Nanebevzení Panny Marie, vybudovaný J. Schremlem a J. Hansenem v roce 1516 na místě staršího kostela. Budova byla původně propojena krytou chodbou se zámkem a farou. V roce 1525 byla na jižní straně kostela přistavěna pozdně gotická Městská věž vysoká 53,7 m. V roce 1874 byla věž upravena v novogotickém stylu.

V dolní části náměstí 1. máje se nachází jezuitský areál s kostelem sv. Ignáce. Bývalý klášterní kostel ze 17. století je raně barokní neorientovaná stavba jezuitského schématu. Patří k nejstarším chrámům jezuitského řádu v Čechách. V letech 1663-70 byla v západně od kostela postavena Jezuitská kolej (gymnázium). Po roce 1773 byl kostel přeměněn na posádkový kostel a kolej na kasárny. Dnes je v koleji umístěna expozice Oblastního muzea.

Špitální kostel sv. Ducha v Hálkově ulici byl postaven v roce 1598, několikrát vyhořel a byl znovu obnoven. Po posledním požáru byla v roce 1778-81 vznikla dnešní stavba.

Mezi další církevní památky patří původně pozdně gotický kostel sv. Barbory, barokní Vinohradská kaple, barokní kaple sv. Šebestiána a Liberia při cestě u Otvic, novodobě upravená kaple Nejsvětější Trojice a barokní sloup Nejsvětější Trojice od sochaře A. Laurendise na náměstí 1. máje a drobná architektura většinou z období baroka.

K významným světským památkám se řadí staré městské domy - budova děkanství ze 16. století, pozdně gotický barokně přestavěný Collin-Lutherův dům a domy ze 17. století v Revoluční, Puchmajerově a Hálkově ulici.

3.2. Přírodní podmínky

3.2.1. Geomorfologické poměry

Podle geomorfologického členění se zájmové území řadí do následujících jednotek:

Provincie: Česká vysočina

Subprovincie: Krušnohorská subprovincie

Oblast: Podkrušnohorská hornatina

Krušnohorská hornatina

Celek: Mostecká pánev

Podcelek Chomutovsko-teplická pánev

Krušné hory

Podcelek Klínovecká hornatina

Loučenská hornatina

Město Chomutov leží v území, které je výsledkem pestrého a složitého geologického vývoje, který trval zhruba jednu miliardu let. Mohutná denudace na konci třetihor a ve čtvrtohorách dala vznik třem hlavním geomorfologickým jednotkám (Krušné hory, České středohoří a Mostecká pánev).

Chomutov se nachází na rozhraní dvou geografických oblastí - Podkrušnohorské hornatiny a Krušnohorské hornatiny.

Z Krušnohorské hornatiny do řešeného území zasahuje celek Krušné hory. Základní stavba jednostranně ukloněného kerného pohoří se vytvořila během variského vrásnění. Konečnou podobu hor ovlivnilo alpské vrásnění v mladších třetihorách. Vznikl tak úzký hřbet Krušných hor dlouhý 130 km, orientovaný ve směru ZJZ-VSV. Vrcholovou část tvoří rozsáhlé zbytky zarovnaných povrchů, na jihovýchodě je zlomový svah, strmě spadající do Podkrušnohorské kotliny.

Mostecká pánev, která je celkem Podkrušnohorské hornatiny, se rozkládá mezi Doupovskými horami a Českým středohořím. Jedná se o příkopovou propadlinu z období třetihor, vytvořenou poklesem podél Krušnohorského zlomu. Tvoří ji typické plošiny na třetihorních a čtvrtohorních sedimentech, rozčleněné mělkými údolními vodními toků. K výjimečným typům reliéfu patří náplavové kužely na úpatí Krušných hor.

Současnou podobu reliéfu ovlivnil v posledním století nejvýraznější činitel - člověk. Tam, kde v minulosti dominovaly rozsáhlé sníženiny s jezery a mokřady zasáhla velkoplošná antropogenní přestavba reliéfu vlivem těžby uhlí. Charakter antropogenního reliéfu je závislý na převládajícím způsobu dobývání. Při starší hlubinné těžbě vznikly na povrchu odvaly vytěženého materiálu většinou ve tvaru kuželů nebo kup nevelkého rozsahu. Tyto tvary byly izolované a téměř nenarušovaly přírodní vývoj reliéfu. Nad vyrubanými komorami vznikaly okrouhlé nebo oválné deprese různé hloubky zpravidla zaplněné vodou. Po druhé světové válce se začala rozvíjet povrchová těžba v otevřených lomech, která dnes zcela převažuje. Při tomto způsobu se velmi zvýšil objem přemístovaného materiálu, který je ukládán do starých vytěžených lomů nebo do vytěženého prostoru současných lomů jako tzv. vnitřní výsypka, ale i mimo doly jako vnější výsypky, které převyšují okolní terén.

Přírodní reliéf má charakter členité pahorkatiny. Nejvyšší bod (550 m n. m.) se nachází v Bezručově údolí, nejnižší bod se nachází v údolí Chomutovky na jihovýchodním okraji katastru (310 m n. m.).

3.2.2. Geologické poměry

Dle geologického členění je řešené území součástí jednotky Český masiv, která buduje celé území Čech a severozápadní část Moravy a Slezska.

Ve stavbě Krušných hor, které jsou komplexem metamorfovaných hornin magmatického nebo sedimentárního původu, převažují horniny krušnohorského krystalinika (rulové jádro obklopené obalem svorové a fylitové série), do nichž pronikly variské hlubinné vyvřeliny. Tyto proterozoické celky patří k sasko-durynské zóně variského horstva. Stavba se vyznačuje klenbovitými strukturami s převahou silně přeměněných hornin rulového rázu. Izolovaně se zachovaly denudační zbytky třetihorních lávových příkrovů.

Mostecká pánev se od ostatních pánví v oblasti liší nejen větší rozlohou a mocností terciérních sedimentů, ale i tím, že do její JV části ústily větší toky, které vytvářely nánosové kužely - delty. Vlastní pánev vznikala postupně v závislosti na poklesech. Menší sedimentační prostory se postupně spojily v jezero, do něhož byly z okolí splavovány vedle jílovitých a písčitých materiálů hlavně rozložené produkty vulkanické činnosti (tzv. střezovské souvrství). Plocha jezera se s pokračujícími poklesy postupně zvětšovala a mocnost sedimentů místy dosáhla 125 m. Nejméně dvakrát bylo jezero ohroženo zarůstáním a přeměnou na hnědouhelný močál. Po ukončení vulkanické fáze došlo k poklesu spodní vody a jezero se změnilo v komplex rašelinišť a uhlotvorných močálů. Do období spodního miocénu spadá tvorba tzv. hlavní hnědouhelné sloje. Mostecká pánev je vyplněná třetihorními a čtvrtohorními písčito-jílovitými sladkovodními sedimenty s kvalitní, až přes 30 m mocnou hnědouhelnou slojí. Nepravidelně do ní zasahují mořské usazeniny ze svrchní křídly a produkty třetihorní sopečné fáze. Většinou se jedná o měkké nezpevněné horniny, proto je terén pánve nevýrazně výškově rozčleněn vodními toky a mnohé nerovnosti v povrchu ještě zmírňují čtvrtohorní závěje sprašových hlín, rozvlečené suti či sedimenty starších říčních teras.

3.2.3. Pedologické poměry

V Chomutově se vyskytují dva hlavní půdní typy - smonice a hnědé půdy.

Zcela zvláštní postavení na území ČR zaujímají smonice. Svým výskytem jsou omezené pouze na severočeskou hnědouhelnou pánev, především na Chomutovsko. Tvoří osamocený ostrov ve střední Evropě mimo své vývojové centrum, kterým je Balkánský poloostrov. Tyto půdy vznikly v teplém aridním klimatu na mírně zvlněném reliéfu do nadmořské výšky 300 m. Půdotvorným substrátem jsou montmorillonické třetihorní jíly. Hlavním půdotvorným procesem je podobně jako u černozemí humifikace, kombinovaná u nás s výjimečným vertisol efektem, který spočívá v samomulčovací schopnosti půdního povrchu. Profil je budován mohutným humusovým horizontem (až 80 cm), v jehož spodní části se projevují skluzné plochy.

Naproti tomu druhý půdní typ - hnědé půdy je v ČR nejrozšířenější. Vyskytuje se od nížin do hor, nejčastěji v členitém reliéfu. Jako matečný substrát se uplatňují téměř všechny horniny skalního podkladu (žuly, ruly, svory, fylity, pískovce, čediče, apod.). Hlavním půdotvorným procesem je intenzivní vnitropůdní zvětrávání. Jedná se o vývojově mladé půdy. Dle subtypu se jedná o půdy střední a nižší kvality s malou mocností půdního profilu a častou skeletovitostí.

K méně rozšířeným půdním typům se řadí nivní půdy, které se vyvinuly podél vodních toků. Jejich matečným substrátem jsou naplaveniny, nad kterými se vyvinul nevýrazný

humusový horizont. Půdotvorný proces je periodicky přerušován akumulací činností vodního toku.

V současné době však začínají plošně převládat kultizemě na výsypkách a v rekultivovaných dolech.

Také v sídle jsou díky dlouhodobému osídlení původní půdní podmínky přeměněny antropickou činností a jsou velmi variabilní, neboť při výstavbě dochází ke skrývkám a k navázkám, a proto je třeba považovat pedologické údaje pouze za orientační.

3.2.4. Klimatické poměry

Podnebí na Chomutovsku určuje především poloha v mírném humidním podnebném pásu v oblasti převládajícího západního proudění vzduchu, kde se po celý rok projevuje intenzivní cyklonální činnost. Poloha na rozhraní kontinentálního a oceanického klimatu způsobuje značnou proměnlivost počasí.

Řešené území náleží dle Quitta (1970) do teplé klimatické oblasti T2 s teplým až mírně teplým jarem i podzimem, krátkou, mírně teplou a suchou až velmi suchou zimou s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky.

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OBLASTI T2

Tabulka č. 2

počet letních dnů		50 – 60
počet dnů s prům. teplotou 10 °C a více		160 – 170
počet mrazových dnů		100 – 110
počet ledových dnů		30 – 40
prům. teplota:	v lednu	-2 – -3 °C
	v červenci	18 – 19 °C
	v dubnu	8 – 9 °C
	v říjnu	7 – 9 °C
prům. počet dní se srážkami 1 mm a více		90 – 100
srážkový úhrn:	ve vegetačním období	350 – 400 mm
	v zimním období	200 – 300 mm
průměrný počet dní se sněhovou pokrývkou		40 – 50
počet dnů zamračených		120 – 140
počet dnů jasných		40 – 50

KLIMATOLOGICKÁ DATA (dlouhodobý průměr v letech 1961-1990, data z meteorologické stanice Milešovka)

Tabulka č. 3

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Průměrná denní teplota vzduchu (°C)												
-4,6	-3,3	0,2	4,5	9,8	12,9	14,5	14,1	10,8	6,2	0,5	-2,8	5,2
Průměrný úhrn srážek (mm)												
27,7	29,6	32,9	40,7	61,0	63,9	62,0	71,0	47,6	32,8	39,2	36,5	544,9
Trvání slunečního svitu (h)												
59,3	78,0	125,4	166,0	216,3	214,6	223,7	218,3	162,4	130,7	60,3	42,8	1703,1

Podle ročního chodu srážek patří Chomutov k pevninskému typu, který je charakterizován letním maximem. Nejdeštivějším měsícem je červenec, srážkově nejchudší je březen.

Převládající západní proudění je značně pozměněno reliéfem a zejména průběhem horských hřbetů a údolí.

Častým jevem výrazně ovlivňujícím chod podnebí jsou teplotní inverze v pozdním

podzimu a zimě.

Ovzduší je silně znečištěno díky přítomnosti velkých zdrojů znečištění ovzduší, včetně blízkosti elektrárenských komplexů (mezi nejvýznamnější škodliviny patří oxidy dusíku, oxid siřičitý, fotochemický smog a prašný aerosol), což umocňuje inverzní poloha Mostecké pánve.

3.2.5. Hydrologické poměry

Vodní režim na území Severočeské hnědouhelné pánve tvoří složitý systém, který vychází z dynamické terénní konfigurace ve spojení s rozsáhlými antropogenními zásahy v krajině. Severní část území je tvořena horskými partiemi Krušných hor s typickými drobnými vodotečemi bystřinného charakteru s velkou rozkolísaností průtoků ještě zvýšenou celoplošným odlesněním. Na úpatí hor v pásu podkrušnohorského osídlení již byla většina toků regulována či upravena. Na toto území navazuje vlastní pánevní území s rozsáhlými plochami povrchových lomů a výsypek. Ochrana lomů před zatopením povrchovou i podzemní vodou, která vychází z usnesení vlády ČR č. 444/1991 je velmi silným zásahem do přirozených odtokových poměrů, protože potoky jsou zachycovány do uměle vybudovaných kanálů, které odvádí vodu mimo těžební oblasti.

3.2.5.1. Vodní toky

Dnešní říční soustava vznikla na Chomutovsku v době konečného zdvihu Krušných hor (tj. asi před miliónem let). Do té doby byla celá oblast odvodňována severním směrem. Toky náleží k tzv. oderskému typu - převládajícím zdrojem jsou dešťové srážky a největší vodnatost připadá na jarní měsíce.

Chomutov leží v povodí řeky Ohře, která pramení v Bavorsku pod horou Schneeberg v přírodní rezervaci Smrčina v blízkosti města Weissen-Stadt. Název Ohře pochází z keltského pojmenování Agara (Ag = losos, Ara = tekoucí voda). Řeka je druhým největším levostranným přítokem Labe, do kterého se vlévá v Litoměřicích.

Městem Chomutov protéká říčka Chomutovka, pramenící 2,5 km severozápadně od Hory Svatého Šebestiána v Krušných horách v nadmořské výšce 840 m. Z Krušných hor se tok stáčí směrem k jihovýchodu a 13 km dlouhým a 200 m hlubokým Bezručovým údolím se dostává do Chomutova, odtud pokračuje k jihovýchodu již mělkým otevřeným údolím v odlesněné krajině. Říčka má tři významnější přítoky - potok Kameničku, Křimovský potok a Hačku.

Kamenička pramení v Krušných horách pod Jelením vrchem jihovýchodně od obce Načetín v nadmořské výšce 815 m. Hluboce zaříznutým skalnatým údolím směřuje k jihovýchodu a v nadmořské výšce 390 m ústí zleva do Chomutovky u Třetího mlýna v Bezručově údolí. Převáděcí tunel zvaný Dietrova štola spojuje horní tok Kameničky s údolím Chomutovky, a umožňuje tak odvod přebytečné vody z horských rašelinišť.

Křimovský potok pramení 1 km jihovýchodně od Hory Svatého Šebestiána v Krušných horách v nadmořské výšce 826 m. Od pramene se stáčí k jihovýchodu, později k východu. Severně od obce Křimov klesá do hlubokého údolí, kde se do něj zleva vlévá Merhartický potok. U Třetího mlýna v Bezručově údolí v nadmořské výšce 390 m se vlévá zprava do Chomutovky.

Druhým pravostranným přítokem Chomutovky je potok Hačka, pramenící v Krušných horách jihovýchodně od obce Strážky v nadmořské výšce 615 m. Poté spadá krátkým údolím do Chomutovsko-teplické pánve, kam vstupuje po západním okraji Chomutova. Po opuštění města směřuje k jihovýchodu otevřenou krajinou bez velkých výškových rozdílů a v obci

Hořelec v nadmořské výšce 267 m ústí do Chomutovky.

ZÁKLADNÍ ÚDAJE O VODNÍCH TOCÍCH

Tabulka č. 4

<i>Vodní tok</i>	<i>Plocha povodí (km²)</i>	<i>Délka toku(km)</i>	<i>Průměrný průtok u ústí (m³/s)</i>
Ohře	5 614	256	37,94
Chomutovka	160,4	45,2	1,02
Kamenička	13,5	7,2	0,12
Křimovský potok	11,8	6,3	0,10
Hačka	29,1	14,6	0,10

Přivaděč vody Ohře-Bílina, procházející katastrálním územím Chomutova, je umělým kanálem postaveným v letech 1958-67. Jeho účelem je zajištění užitkové vody pro průmyslové závody Chomutovska a Mostecka. Voda je do něho zachycována na levém břehu řeky Ohře u Kadaně. Kanál dlouhý 22 km je doveden až do Jirkova, kde navazuje na Podkrušnohorský přivaděč. V Chomutově přivaděč překonává 142 m dlouhým akvaduktem Bezručovo údolí.

3.2.5.2. Vodní nádrže

V Chomutově a jeho okolí převažují umělé vodní nádrže, mezi které patří rybníky, přehrady, akumulční nádrže pro průmyslové podniky a zatopené doly.

K ojedinělým přírodním útvarům v evropském měřítku se řadí Kamencové jezero, rozkládající se na severovýchodním okraji Chomutova v nadmořské výšce 337 m. První zmínky o tzv. Mrtvém rybníce pocházejí z roku 1466, kdy asi uprostřed dnešního jezera byl močál. V 16. století se zde začaly těžit kamenečné břidlice. Voda z močálu ztěžovala těžbu, byla odváděna pryč, ale roku 1812 došlo k propadnutí příkopů a voda důl zaplavila. Dnes má jezero maximální hloubku 3,5 m a rozlohu 16,3 ha. Vysoký obsah kamence (síranu hlinitého) zabraňuje růstu řas a sinic, a proto je nádrž vyhledávaným místem pro letní rekreaci.

Menší rybníční oblast se soustavou několika rybníků se nachází mezi Chomutovem a Otvicemi. V Bezručově údolí leží Hamerský rybník.

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY VÝZNAMNÝCH VODNÍCH PLOCH

Tabulka č. 5

<i>Vodní plocha</i>	<i>Objem (mil. m³)</i>	<i>Zatopená plocha (ha)</i>	<i>Funkce</i>
Otvický rybník velký	0,140	15	Havarijní zásoba Válcoven trub, rybolov, rekreace
Otvický rybník prostřední	0,029	2,5	Chov ryb
Otvický rybník malý	0,031	2,5	Chov ryb
Kamencové jezero	0,285	16,3	Rekreace
Hamerský rybník	0,010	1,6	Odběr Loko-depo

Vliv na přirozený hydrologický režim toků mají vodní nádrže na jižních svazích

Krušných hor, mimo řešené území.

Na Křimovském potoku 1,2 km před ústím byla v letech 1953-1958 vybudována vodní nádrž Křimov o rozloze 10,4 ha, která slouží k zásobování Severočeské pánve pitnou vodou a k dílčí ochraně před povodněmi. Pro získání většího množství pitné vody je do Křimovského potoku pomocí čerpací stanice v Celné přečerpávána část vod z Pruněřovského potoka.

Vodní nádrž Kamenička byla vybudována na 1,55 říčním kilometru na stejnojmenném potoce v letech 1899-1904. Účelem nádrže o rozloze 6 ha je akumulace vody pro zásobení severočeské hnědouhelné oblasti pitnou vodou. Dále slouží ke snížení povodňových průtoků v Kameničce a částečné ochraně území pod hrází před povodněmi. Nádrž je technickou památkou.

3.2.5.3. Podzemní vody a prameny

Z hydrologického hlediska lze rozdělit Chomutovsko na dvě jednotky: horskou (Krušné hory) a nížinnou (Chomutovsko). V obou případech horninové složení a geomorfologie území nevytvářejí předpoklady pro významnější zdroje mělkých podzemních vod.

V pánevní části okresu k tomu přistupují také nevhodné klimatické podmínky (srážkový stín v závětví Krušných a Doupovských hor), které způsobují, že množství mělkých podzemních vod v této části okresu je deficitní a jejich výskyt má pouze místní význam. Jedná se o typ podzemních vod s celoročním doplňováním zásob. Průměrný specifický odtok podzemních vod je 1,01-2,00 l.s⁻¹.km². Tvorbu podzemních vod kromě přírodních podmínek silně ovlivňuje povrchová těžba uhlí, kdy značná část kolektorů byla odtěžena jako skrývka a vody akumulované v podložních kolektorech jsou obvykle kvalitativně znehodnoceny.

Lepší situace je v horské části Chomutovska, kde se objevují puklinové výrony podzemních vod, které slouží k zásobování některých horských a pod horských obcí. Krušné hory byly nařízením vlády ČSR č. 85/81 Sb. vyhlášeny chráněnou oblastí přirozené akumulace vod pro ochranu vyšších specifických odtoků z Krušných hor. Jedná se o typ se sezónním doplňováním zásob. Průměrný měsíční stav hladiny podzemních vod s vydatností pramenů nejvyšší v dubnu a březnu a nejnižší v červenci až srpnu. Průměrný specifický odtok podzemních vod je nižší než 1,0 l.s⁻¹.km². Vydatnosti pramenů jsou rozkolísané. Základní typ chemického složení je kalcium-sulfátový s variabilitou způsobenou horninovým prostředím až k typům sulfát-bikarbonátovým.

Specifikem oblasti jsou důlní vody.

3.2.6. Fytogeografická diferenciac

Chomutov leží dle fytogeografického členění ve fytogeografické oblasti Termofytikum, ve fytogeografickém obvodu České termofytikum a fytogeografickém okrese Podkrušnohorská pánev. Ten je charakterizován jako termofytikum s jednotvárnou květenou, ve které převládají mezofyty nad termofyty, odpovídá vegetačnímu stupni kolinnímu až suprakolinnímu, klima je kontinentální, podklad tvoří chudé substráty, krajina je antropogenní, v minulosti s významným zastoupením rybníků a dalších vodních ploch.

Okrajově na katastrální území Chomutova zasahuje fytogeografický okres 25. Krušnohorské podhůří, který je zařazen do fytogeografického obvodu Českomoravské mezofytikum a fytogeografické oblasti Mezofytikum. Okres je charakterizován jako mezofytikum s jednotvárnou květenou, ve které převládají mezofyty nad oreofyty. odpovídá

vegetačnímu stupni suprakolinnímu až montánnímu, klima je relativně oceanické, reliéf je svažité s chudými substráty, v krajině převládají lesy nad zemědělskou půdou.

Dle mapy potenciální vegetace by většinu katastrálního území Chomutova pokrývaly černýšové dubohabřiny (asociace *Melampyro nemorosi-Carpinetum*), které se vyskytují v nadmořských výškách 200-450 m n. m. a představují klimaxovou vegetaci planárního až suprakolinního stupně naší republiky. Jedná se o plošně nejrozšířenější společenstvo dubohabřin u nás, jedno z potenciálních vývojových center se nachází právě v Mostecké pánvi. Typické dubohabřiny představují klimax mezických stanovišť rovin nebo mírných svahů, jejich další jednotky edaficky nebo topograficky podmíněné odchylky od klimatického klimaxu. Ve stromovém patru těchto stinných dubohabřin dominuje dub (*Quercus petraea*) a habr (*Carpinus betulus*) s častou příměsí lípy (*Tilia cordata*), na vlhčích stanovištích se přidává dub letní (*Quercus robur*), jasan (*Fraxinus excelsior*) a javory (*Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*). Ve vyšších nebo inverzních polohách se také objevuje buk (*Fagus sylvatica*) a jedle (*Abies alba*). Dobře vyvinuté keřové patro tvořené mezofylními druhy, bývá vyvinuto pouze v prosvětlených porostech. Charakter bylinného patra určují mezofilní druhy, především byliny (*Hepatica nobilis*, *Lamium galeobdolon*, *Asarum europaeum*, apod.). Porosty byly v minulosti vykáceny a nahradila je zemědělská půda, sídla, povrchové doly nebo byly převedeny na jehličnaté monokultury.

Potenciální vegetaci na svazích Krušných hor, která zasahuje na řešené území pouze okrajově by tvořily bikové bučiny (asociace *Luzulo-Fagetum*). Tyto porosty představují edafický klimax v submontánním až montánním stupni, podmíněný minerálně chudými horninami, na nichž střídá klimatický klimax bučin ze svazu *Fagion*. Jednotka se vyznačuje jednoduchou vertikální strukturou - tvoří ji většinou jen stromové a bylinné patro. Stromové patro bývá tvořeno často jen bukem (*Fagus sylvatica*), jako příměs se v nižších polohách vyskytuje dub (*Quercus petraea*, *Q. robur*), lípa (*Tilia cordata*) či jedle (*Abies alba*). V bylinném patru se dle půdních podmínek a nadmořské výšky střídá bika (*Luzula luzuloides*), metlice (*Deschampsia flexuosa*), méně třtina (*Calamagrostis arundinacea*), borůvka (*Vaccinium myrtillus*) nebo lipnice (*Poa nemoralis*). Část těchto lesů byla přeměněna na zemědělskou půdu nebo ji nahradily jehličnaté monokultury.

3.3. Biogeografická diferenciací území

Chomutov leží v biogeografické provincii středoevropských listnatých lesů, v biogeografické podprovincii hercynské na hranici dvou bioregionů - Mosteckého a Krušnohorského.

Mostecký bioregion tvoří výrazná pánevní sníženina v severozápadních Čechách, která se přibližně shoduje s geomorfologickým celkem Mostecká pánev. Zaujímá plochu 1301 km². Bioregion patří k nejteplejším a nejsušším územím v ČR, převažuje v něm 2. vegetační stupeň. Hranice bioregionu v podstatě kopíruje okres termofytika 2. Střední Poohří (mimo podokres 2a) a okres 3. Podkrušnohorská pánev.

Počátky osídlení jsou prehistorické s dlouhodobým působením na biotu.

V potenciální vegetaci převažují teplomilné doubravy (asi svaz *Quercion petraeae*), na kyselých podkladech se dá předpokládat přítomnost acidofilních doubrav (*Genisto germanicae-Quercion*), podél Ohře a v dolních úsecích jejích přítoků jsou rekonstruovány dubohabřiny (*Melampyro-nemorosi Carpinetum*), luhy podél toků by byly řazeny do asociace *Pruno-Fraxinetum* vzácněji *Ficario-Ulmetum campestris*. Vlhké sníženiny v Podkrušnohoří by byly řazeny do svazu *Alnion glutinosae*. Primární bezlesí by bylo vzácné, představovaly

by ho stepní trávníky (svaz *Festucion valesiaceae*), vegetace mokřadů, okolí minerálních pramenů a břehy jezer s porosty rákosu a velkých ostřic. Přírozenou náhradní vegetaci jižních osluněných svahů by tvořily trávníky (svaz *Festucion valesiaceae*, *Bromion*, *Coronillo-Festucion rupicolae*), na ně by navazovaly křovinné pláště (svaz *Prunion fruticosae* a *Prunion spinosae*). Vegetace vlhkých luk je řazena do svazů *Molinion*, *Caricion davalianae* a *Cnidion*. V okolí minerálních pramenů je typická halofilní vegetace (svaz *Puccinellion*, *Scirpion maritimi*)

Současný stav vegetace je charakterizován velkoplošnými antropocenózami s expanzivními ruderalními druhy s řadou neofytů např. zlatobýl (*Solidago gigantea*), třtina (*Calamagrostis epigeios*), slanobýl (*Salsola australis*). Ve vegetaci je zastoupena řada kontinentálních druhů, z nichž některé patří mezi relikty např. hlaváček (*Adonathe vernalis*), hadí mord (*Scorzonera purpurea*). Mezi druhy submediteránní patří dub (*Quercus pubescens*) nebo tužanka (*Sclerochloa dura*). Velmi omezeně jsou zastoupeny subatlantské druhy např. paličkovec (*Corynephorus canescens*).

Fauna bioregionu je hercynská se zřetelnými západními vlivy, ochuzená díky nedostatku lesních společenstev a velkoplošné devastaci krajiny. Na zbytcích relativně zachovaných stanovišť lze najít teplomilná společenstva středočeské fauny. K relativně čistým řekám, kde lze hovořit o výskytu fauny patří Ohře a Blšanka. Ostatní drobné toky patřící do pstruhového pásma jsou zdecimovány. Specifickým biotopem jsou vodní nádrže různého původu, jejichž hydrobiocenózy jsou dosud variabilní a neustálené.

Krušnohorský bioregion se nachází na hranici severozápadních Čech, jeho převážná část leží v Sasku. U nás zahrnuje geomorfologický celek Krušné hory (mimo západního okraje) a jeho rozloha činí 1 321 km². Rozpětí vegetačních stupňů je široké od 2. buko-dubového až po 7. smrkový vegetační stupeň. Osídlení je spojeno s rozsáhlými středověkými hornickými aktivitami, což způsobilo dlouhodobý tlak na lesní porosty.

Potenciální vegetaci nižších svahů tvoří acidofilní doubravy (*Genisto germanicae-Quercion*), ojediněle se vyskytovaly dubohabřiny (*Melampyro-nemorosi Carpinetum*). Vyšší polohy dominantně pokrývaly bučiny, především květnaté bučiny (*Violo reichenbachianae-Fagetum*), bikové (*Luzulo-Fagetum*) a horské (*Calamagrostio villosae-Fagetum*). V menší míře byly zastoupeny bukojedliny (*Galio-Abietenion*). Strmé svahy pokrývaly suťové lesy (*Tilio-Acerenion*). Potenciální vegetaci nejvyšších svahů tvořily smrčiny (*Piceion*). Podél toků se vyskytovaly různé typy olšin. Na humolitech se vyvinuly blatkové bory (*Pino rotundatae-Sphagnetum*). Primární bezlesí je vzácné, představují je pouze travinobylinná vegetace suti a některé typy rašelinišť. Přírozenou náhradní vegetaci tvoří horské louky (*Polygono-Trisetion*), která místy přechází do rašelinných luk (*Caricion fuscae*) a rašelinišť (*Sphagno warnstorfiani-Tomenthyption*, *Eriophorion gracilis*, *Caricion demissae* a *Sphagno recurvi-Caricion canescentis*). V nižších polohách se nachází louky svazu *Calthion*.

Květena bioregionu je uniformní s několika mezními prvky. Převažuje středoevropská lesní flóra středních a vyšších poloh. K charakteristickým druhům patří např. věsenka (*Prenanthes purpurea*). K význačným se řadí subatlantské druhy např. žebrovnice (*Blechnum spicant*), hrachor (*Lathyrus linifolius*). Na rašeliniště jsou vázány některé druhy boreomontánní, např. kropenáč (*Swertia perennis*), ostřice (*Carex limosa*, *C. pauciflora*).

Původní fauna bioregionu byla charakteristická hercynská horská. Antropogenními vlivy byla silně zdevastována a pozměněna, v poslední době zejména imisemi, což mělo za následek mizení lesních druhů a šíření druhů odlesněných ploch např. hraboše (*Microtus agrestis*), tetřívka (*Tetrao tetrix*). Na silně degradovaných vrchovištích přežívají zbytky

rašeliništní fauny např. šídlo (*Aeschna subarctica*), střevlík (*Carabus menetriesi*). Tekoucí vody jsou řazeny do pstruhového pásma.

3.3.1. Vegetační stupňovitost

Na území České republiky rozlišujeme (dle Zlatníka) 9 vegetačních stupňů

- 1 - dubový
- 2 - bukodubový
- 3 - dubobukový
- 4 - bukový, dubojehličnatý
- 5 - jedlobukový
- 6 - smrkjedlobukový
- 7 - smrkový
- 8 - klečový
- 9 - subalpinský a alpinský

Řešené území bylo zařazeno převážně do 2. a 3. vegetačního stupně, ojediněle se vyskytuje vegetace 4. a 5. vegetačního stupně.

Charakteristika vegetační stupňovitosti

Vegetační stupňovitost je souvislost sledu rozdílů vegetace se sledem rozdílů výškového a expozičního klimatu. Diferenciálními druhy stupňů jsou na prvním místě stromovité determinanty synuzie hlavní úrovně původních lesních a křovinných biocenóz. Podle těchto determinant jsou vegetační stupně nazvány.

Vegetační stupně ve sledované oblasti:

2 - bukodubový vegetační stupeň

Zaujímá nížiny, pahorkatiny a vrchoviny v rozpětí nadmořské výšky 200 - 400 (500) m n. m. Podloží je velmi rozmanité, významně se však uplatňují spraše a sprašové hlíny s černozeměmi a hnědozeměmi. Převládajícím půdním typem jsou různé kambizemě a luvizemě na různých horninách. Souvislý výskyt 2. vegetačního stupně je vázán na teplou oblast T2. Průměrné roční teploty se pohybují okolo 8 °C. Průměrný roční úhrn srážek je diferencovaný - oblasti dešťového stínu mají i pod 500 mm srážek, normální oblasti mají 550-600 mm. Délka vegetačního období je okolo 165 dní.

Hlavní dřevinou přirozených lesních biocenóz je dub zimní (*Quercus petraea*), ke kterému je dle charakteru ekotopu přimísen buk lesní (*Fagus sylvatica*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), javor mléč (*Acer platanoides*), javor babyka (*Acer campestre*), jeřáb břek (*Sorbus torminalis*), jilm habrolistý (*Ulmus minor*). Na suchých stanovištích se může vyskytovat i borovice lesní (*Pinus sylvestris*). V keřovém patru roste řada teplomilných druhů např. dřín (*Cornus mas*), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare*), kalina tušalaj (*Viburnum lantana*). Těžiště výskytu zde má brslen bradavičnatý (*Euonymus verrucosus*). Ve stromovém patru lužních lesů jsou hlavními dřevinami dub letní (*Quercus robur*), jilm vaz (*Ulmus laevis*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*). Porosty měkkého luhu tvoří vrba bílá (*Salix alba*), vrba křehká (*Salix fragilis*), topol černý (*Populus nigra*). V podrostu se ještě vyskytuje řada xerotermofytů majících těžiště výskytu v 1. vegetačním stupni. Typičtější jsou však méně náročné teplomilné druhy např. hrachor černý (*Lathyrus niger*), zvonek broskvolistý (*Campanula persicifolia*), medovník meduňkolistý (*Mellitis melissophyllum*). Dominantními druhy často bývají trávy např. lipnice hajní (*Poa nemoralis*) a strdivka jednokvětá (*Melica uniflora*).

Dnes v tomto stupni převládá zemědělská polní krajina. K hlavním plodinám se řadí obiloviny (pšenice a kukuřice) a cukrovka. V zahradách a sadech se ještě uplatňují meruňky, broskve, ořešák. Typické pro tento stupeň jsou různé typy postagrálních lad s méně náročnými xerotermofyty. Zachované lesní porosty byly v minulosti ovlivněny výmladkovým hospodářstvím. Buk téměř vymizel, zvýšil se podíl habru. Listnaté lesy na velkých plochách nahradily monokultury borovice, hojně jsou i nepůvodní akátiny. Ostrůvkovitě se v širokých říčních nivách zachovala slatinná vegetace.

3 - dubobukový vegetační stupeň

Vegetace tohoto stupně se vyskytuje na plošinách, pahorkatinách a vrchovinách, nejčastěji v rozpětí nadmořských výšek 300-500 m, na teplých expozicích až nad 600 m. na nejrozmanitějších půdotvorných podkladech, místy se ještě objevují překryvy sprašových hlín. Souvislý výskyt je vázán na mírně teplou oblast zejména MT 9, MT 1 a MT 11. Průměrné roční teploty se pohybují kolem 7,5 °C. Průměrné roční srážky se pohybují od 600 do 650 mm, ale v posledních letech se snižují až pod 550 mm.

Na hydricky normálních stanovištích v původních porostech je dominantní dřevinou buk lesní (*Fagus sylvatica*), výrazné zastoupení má také dub zimní (*Quercus petraea*), přimíšený bývá habr (*Carpinus betulus*). Dle typu stanoviště se mohou diferencovaně vyskytovat lípy, javory jilmy a jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*). V hydricky omezených půdách se může vyskytovat borovice (*Pinus sylvestris*) méně často i jedle bílá (*Abies alba*), v suťových lesích může být přimíšen tis (*Taxus baccata*). V tomto stupni již končí výskyt teplomilných keřů. Keřové patro bývá chudé s nízkou pokrývností, nejčastěji se vyskytuje zimolez pýřitý (*Lonicera xylosteum*), lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*), srstka (*Grossularia uva-crispa*) a břečťan (*Hedera helix*). V podrostu se uplatňují typické druhy středoevropských listnatých lesů např. kopytník evropský (*Asarum europaeum*), kyčelnice cibulonosná (*Dentaria bulbifera*), samorostlík klasnatý (*Actaea spicata*). Vyznívají zde také teplomilné podrostové druhy, naopak sem sestupují některé druhy z vyšších vegetačních stupňů.

Dnes převládá zemědělsko-lesní krajina, časté jsou sady, místy i zemědělská polní krajina. Nadprůměrné zastoupení v rámci ČR ještě mají zahrady a sady, naopak podprůměrné zastoupení mají lesy. Často se jedná o tradiční ovocnářské oblasti. Na orné půdě se pěstují převážně obiloviny (pšenice, ječmen). Současné lesy jsou ovlivněny výmladkovým hospodářstvím, převládají nepůvodní borové porosty, časté jsou i rozsáhlé smrkové monokultury.

4 - bukový vegetační stupeň

Zaujímá oblasti vrchovin a hornatin v nadmořské výšce 400 - 700 m. Délka vegetační doby je okolo 150 dní, průměrná roční teplota 7° C, srážky 700 mm. Souvislý výskyt je vázán na mírně teplé klimatické oblasti, především MT 3, MT 5 a MT 7. Převažujícím půdním typem jsou kambizemě na nejrozmanitějších půdotvorných substrátech.

Dominantní dřevinou na normálních ekotopech je buk (*Fagus sylvatica*), který často vytváří i přirozené monocenózy. Sporadicky se v přírodních lesích uplatňují další dřeviny - javor klen (*Acer pseudoplatanus*), javor mléč (*Acer platanoides*), lípy (*Tilia*) a jilmy (*Ulmus*), z jehličnanů jedle (*Abies alba*), chybí dub zimní (*Quercus petraea*). V keřovém patru se začínají objevovat druhy vyšších poloh např. bez hroznatý (*Sambucus racemosa*), meruzalka alpská (*Ribes alpinum*). Podobně se v podrostu se začínají uplatňovat některé druhy bylin s optimem rozšíření ve vyšších polohách např. starček Fuchsův (*Senecio fuchsii*), šťavel kyselý (*Oxalis acetosella*), bika hajní (*Luzula luzuloides*). Optimum zde má i fauna vázaná na

bukové lesy.

V současné době převažuje zemědělská půda (obiloviny, brambory, len), významnější podíl mají louky a pastviny. Ovocné stromy jsou zpravidla pěstovány pouze v zahradách v sídlech. V lesních porostech převládají smrkové monokultury, bukové porosty se souviseleji vyskytují pouze v karpatské části ČSR.

Dubovo - jehličnatá varianta 4. vegetačního stupně

Její výskyt je podmíněn specifickými ekologickými podmínkami plochého reliéfu pánví, tabulí, kotlin a plochých pahorkatin v rozmezí nadmořské výšky 400 - 600 m. Oproti bukovému stupni zde častěji dochází ke stagnaci chladného vzduchu a k výskytu časných a pozdních mrazů, rozdílné jsou i půdní podmínky (převažují minerálně chudé a podmáčené půdy). Dubovo - jehličnatá varianta se souviseleji vyskytuje především v Třeboňské a Českobudějovické pánvi.

V závislosti na mikroreliéfu vznikla v přírodních lesích mozaika různých směsí dřevin dubu zimního (*Quercus petraea*) a letního (*Q. robur*), borovice lesní (*Pinus sylvestris*), smrku (*Picea abies*) a jedle (*Abies alba*). Buk se vyskytuje pouze jako ojedinělá příměs na vyvýšených místech. Charakteristický je výskyt hlubokých vrchovištních rašelin s borovicí blatkou (*Pinus rotundata*) a podrostem rojovníku bahenního (*Ledum palustre*). V současné době je zpravidla vyvážený podíl lesních porostů (převládají borové a smrkové monokultury) a zemědělsky využívané půdy, z níž významnou část zaujímají louky s vlhkomilnými druhy.

5 - jedlovo - bukový vegetační stupeň

Tento stupeň lze označit jako první horský. Zaujímá vyšší polohy vrchovin a střední polohy hornatin v rozmezí nadmořské výšky zhruba 600 - 900 m. Na různých horninách krystalinika převládají kambizemě, v nejvyšších polohách se začínají objevovat podzolované rezivě hnědé půdy. Délka vegetační doby je 140 dnů, průměrná roční teplota 6,5° C, srážky asi 800 mm. Významně delší oproti nižším stupňům je délka trvání sněhové pokrývky.

V přírodních lesích měla optimum jedle (*Abies alba*). Ve smíšených lesích s jedlí, bukem (*Fagus sylvatica*) a smrkem (*Picea abies*) se v podrostu začínají objevovat druhy vyšších poloh např. kostřava lesní (*Dactylis sylvatica*), bika lesní (*Luzula sylvatica*), třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*), věsenka nachová (*Prenanthes purpurea*), kokořík přeslenitý (*Polygonatum verticillatum*) aj. Začínají se pravidelně vyskytovat druhy horské fauny. Charakteristický je častý výskyt rašelinišť.

Biota tohoto vegetačního stupně byla člověkem výrazněji ovlivněna až v období středověké kolonizace. Jde o poslední vegetační stupeň s možností pěstování polních plodin (obiloviny, len, brambory), značnou plochu zaujímají louky (často s vlhkomilnými a rašeliništními druhy) a pastviny. Ovocné stromy se zde pěstují již jen výjimečně. Zůstal zachován vysoký podíl lesů, často v rozsáhlých komplexech. Výrazně převládají vysoce produktivní smrkové monokultury, ojedinělé zbytky přírodních lesů (s bukem, jedlí a javory) jsou chráněny v četných pralesových rezervacích (např. Boubín, Mionší, Žákova hora).

3.3.2. Trofický a hydrický režim

Trofický a hydrický režim půd vyjadřuje obsah živin a vody u jednotlivých půdních typů.

Trofické řady vyjadřují rozdíly v minerální bohatosti a kyselosti půd:

A - oligotrofní (chudá a kyselá)

B - mezotrofní (středně bohatá)

C - nitrofilní (obohacená dusíkem)

D - bazická (živinami bohatá na bazických horninách, především na vápníku)

Hydrické řady vystihují rozdíly ve vlhkostním režimu půd:

- 1 - suché
  - 2 - omezené
  - 3 - normální
  - 4 - zamokřené
  - 5 - trvale mokré
    - 5a- podmíněné proudící vodou
    - 5b - podmíněné stagnující vodou
  - 6 - rašeliništní
- (AB) (2) výskyt dané řady možný, ale méně častý
 AB 2 výskyt dané řady obecný
 A-AB 2-3 výskyt obou řad obecný

Spojením hodnot vegetačního stupně, trofické a hydrické řady je definována skupina typů geobiocénů (STG), jako jednotka, dále podmiňující výběr rostlinného materiálu.

V řešeném území jsou nejhojněji zastoupeny následující skupiny typů geobiocénů:

2 A 2, 2 A 3, 2AB 2, 2AB 3, 2 B 3, 3 B 3, 2 BD 2, 2 BD 3, 3 A 2, 3 A 3, 3 AB 3.

méně časté:

2 A 1, 2 A 4, 2 AB 1, 2AB 4, 2 B 4, 2 BC 3, 2 BC 5b, 2 C 5b, 2 BD 5b, 2 BD 1, 2 D 1, 2 D 2, 2 D 3, 3 A 1, 3 A 4, 3 A 5b, 3 AB 5b, 3 AB 4, 3 AB 1, 3 B 1, 3 B 4, 3 BC 2, 3 BC 3, 3 BC 4-5a, 3 C 4-5, 3 BD 2, 3 BD 3, 5 A 3, 5 AB 3, 5 B 3.

3.4. Základní demografické a urbanistické údaje

Základní urbanistické a demografické údaje se přebírají z územního plánu města nebo zjišťují na statistickém úřadě:

- a) údaje o počtu a struktuře obyvatel včetně výhledových počtů
- b) údaje o struktuře bytového fondu, podíl domů bez zahrad atd.
- c) údaje o dojížděcí do zaměstnání, rekreaci
- d) další dostupné údaje doplňující demografické charakteristiky
- e) údaje o struktuře pozemků, rozvojových záměrech další urbanizace
- f) důležitá je také hranice zastavitelného území a funkční využití území rozvojových ploch (průmyslové zóny, obytné zóny, doprava)

3.4.1. Údaje o počtu a struktuře obyvatel včetně výhledových počtů

Pro získání podkladů druhové a velikostní specifikace zeleně v návrhu bylo třeba stanovit údaje hustoty osídlení (t.j. počet obyvatel na hektar plochy). Výchozím podkladem pro určení výše uvedeného údaje je počet obyvatel v katastrálním území, trvale přihlášených k pobytu.

POČET OBYVATEL CHOMUTOVA

Tabulka č. 6

Rok	Počet obyvatel
1980	51 769
1991	53 107
2001	51 007

Do roku 1990 byly poměrně vysoké přírůstky počtu obyvatel, způsobené vysokou koncentrací bytové výstavby, což se projevilo vysoce kladnými hodnotami migračního salda. O rozsahu extenzivity dosavadního vývoje obyvatelstva celého okresu Chomutov svědčí skutečnost, že se na kladných hodnotách přírůstku z celkového počtu 44 obcí podílely společně s Chomutovem pouze 3 další města. Nicméně v roce 1993 již byla zaznamenána záporná hodnota celkového přírůstku obyvatel, což je v souladu s obecným trendem a v dalších letech se dá předpokládat pokles počtu obyvatel.

3.4.2. Bydlení

Obytná funkce v území je vyjádřena plošně několika kategoriemi obytných ploch a území podle výšky zástavby, typu zástavby a typu území ve vztahu k ostatním funkcím a územním prvkům. Míra polyfunkčnosti je základním kritériem funkčního využití území. Plošně zaujímá obytné území v Chomutově cca 400 ha, do kterých nejsou zahrnuty plochy občanského vybavení a plochy památkové zóny. Naopak jsou do nich zahrnuta parkoviště a garáže, sloužící těmto územím, obslužné komunikace, obytná zeleň a hřiště v zástavbě.

Pro Chomutov je charakteristická absolutní převaha bytů v poválečné hromadné, zejména panelové zástavbě - vysokopodlažní a středněpodlažní. Monofunkční charakter bydlení a základní vybavenost je typická pro urbanistické obvody 6, 20-22 a 25-28. Panelová zástavba má značný podíl i v tzv. centrální zóně - urbanistický obvod 2, 3, 7, 11, kde je zachována i starší činžovní zástavba z konce 19. a 20. století. V urbanistickém obvodu 3 a 11 je i podíl rodinné zástavby. V historickém jádru - urbanistický obvod 1 je zachovaná památkově hodnotná urbanistická struktura, ovšem obytná funkce je zde zachovaná na minimum. V místech, kde je zachovaná starší zástavba, nebo kde je větší promísenost různých typů a stáří zástavby je největší možnost rozvoje a regenerace městských funkcí. vynikající obytnou hodnotu a úroveň bydlení mají okrajové monofunkční území rodinných domků v Domovině, Zátíší. Naopak monofunkčnost obytných okrsků Březenecká - Kamenná - zahradní a Písečná vyvolává problémy sociální, obytné, urbanistické a funkční. Je to dáno i izolovaností od centra a dopravními bariérami. Rozvojové plochy pro další bydlení se nachází na severních okrajích, úpatí Krušných hor a u Filipových rybníků.

DOMOVNÍ FOND

Tabulka č. 7

úhrn obydlých domů	domy úhrnem		3631
	z toho domy obydlé		3478
	rodinné domy		2088
	bytové domy		1302
	domy podle vlastnictví	soukromých osob	2119
		obce, státu	802
		SBD	271
	domy postavené	do 1919	303
		1920-1945	1150
		1946-1980	1281
1981-2001		665	

3.4.3. Pracovní příležitosti

Údaje o pohybu obyvatel za prací pocházejí z roku 1991. Za prací vyjíždělo z Chomutova celkem 7 162 osob a jejich hlavním cílem byly obce Kadaň (1820 osob), Most (1520 osob) a Jirkov (712 osob). Opačným směrem (do Chomutova) dojíždělo 7376 osob zejména z Jirkova, Kadaně a Klášterce n. O.

POČET PRACOVNÍCH MÍST

Tabulka č. 8

	celkem	I	II	III
vyjíždějící	7162	581	4806	1775
dojíždějící	7376	369	4024	2983
ekonomicky aktivní	28910	1426	20999	6385
pracovní místa	29124	1214	20217	769

I - zaměstnaní v zemědělství a lesnictví

II - zaměstnaní v průmyslu a stavebnictví

III - ostatní odvětví (doprava, spoje, služby, apod.)

Míra nezaměstnanosti činí cca dvojnásobek celorepublikového průměru

3.5. Podmínky pro rekreační využití řešeného území, kvalita přírodního prostředí

Rekreace plní nezbytnou zdravotně preventivní funkci v životním režimu obyvatelstva. Představuje druh odpočinku nebo činnosti ve volném čase, přispívající k fyzické a psychické obnově energie člověka i k obohacení jeho intelektu.

Potřeby rekreace se soustřeďují na tři hlavní sféry, a to rekreaci každodenní, krátkodobou a rekreaci dlouhodobou. Územní generel ochrany a tvorby biotické složky neřeší rekreaci dlouhodobou a jen omezeně se zabývá rekreací krátkodobou (víkendovou).

Každodenní rekreace je náplní několika hodin volna po skončení denního zaměstnání nebo školní výuky. Možnosti této rekreace se analyzují v rámci místních částí a také v nejvýznamnějších obytných souborech města. Rozsah volna stráveného v místě bydliště kolísá mezi 30 – 70 % z celkového fondu volného času, proto je nezbytné vytvářet kvalitní obytné prostředí s možností rekreace přímo ve městě. Převažující náplní každodenní rekreace by měl být pobyt v přírodním prostředí spojený s procházkami, sportem, koupáním, sluněním a pěstováním různých zálib přímo na území města.

Každodenní rekreace se musí odbyvat v místě dosažitelném v krátké době, a to pěšky maximálně za 15 minut, anebo v kombinaci s místní hromadnou dopravou za 30 minut. Optimální dostupnost má proto přímý vliv na návštěvnost vybudovaných zařízení.

Dostupnost plochy pro rekreaci je dána kružnicí o poloměru vzdálenosti, kterou je možné ujit za 15 minut nebo dosáhnout za 30 minut MHD.

Pro krátkodobou rekreaci je optimální vzdálenost 1500 – 2000 m (30 minut pěší chůze). Součástí hodnocení je i fungování městské hromadné dopravy a její vliv na dostupnost ploch pro každodenní rekreaci.

3.5.1. Aktuální stav krajiny

Krajina v okolí Chomutova byla ovlivňována lidskou činností již od paleolitu, kdy se zde objevili první lidé. Krajina byla postupně odlesňována v souvislosti se zemědělstvím a zakládáním sídel. Již od středověku se projevuje vliv hornických aktivit na lesní porosty.

Nejvýznamnější změny jsou spojeny s těžbou uhlí, která se rozvíjela zejména po druhé světové válce. Vlivem povrchové těžby nastala rozsáhlá antropogenní přestavba reliéfu. Dnešní krajina je silně odlesněná, původní vegetace je většinou zlikvidovaná nejen přímým vlivem těžby, ale i rozsáhlé urbanizace území, působením imisí a vodohospodářských úprav.

Zejména v jižní části katastru Chomutova převládají silně devastované těžební prostory s antropogenním reliéfem, umělými vodními nádržemi, pouze s fragmenty ruderální vegetace. Ty jsou obklopeny zcelenými plochami orné půdy, ve kterých jsou v minimální míře zastoupeny prvky solitérní, skupinové nebo liniové vysoké zeleně. Kromě zcelení ploch mělo negativní vliv na biotu nadměrné používání hnojiv zejména v 70. a 80. letech. Biotu a vzhled krajiny negativně ovlivňují ladem ponechané trvalé travní porosty a orná půda. Tyto plochy jsou z hlediska rekreačního využití při zachování současného stavu nevhodné.

Povrchové vody jsou většinou eutrofizované. Soustavy umělých vodních nádrží, které nahradily mělká jezera jsou zanášeny sedimentem a zarůstány nitrofilní florou. Vodní toky mají většinou technicky upravená zahlužená koryta nebo jsou zatrubněny.

V severní části katastru na svazích Krušných hor se zachovaly rozsáhlejší lesní porosty místy i s původními druhy dřevin. Většina původních porostů byla převedena na velkoplošné smrkové monokultury a smíšené porosty. Všechny lesy v katastrálním území Chomutova jsou zařazeny dle zákona č. 289/1995 Sb., lesní zákon do kategorie 3e - lesy zvláštního určení se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou a krajínou tvornou se zvláštním režimem hospodaření. Dle lesního zákona jsou chráněny všechny pozemky, určené k plnění funkce lesa. Zejména příměstské lesy byly navrženy územním plánem města Chomutova jako lesy rekreační. Městské lesy zaujímají rozlohu asi 4 000 ha. Na lesní porosty navazuje mozaika trvalých travních porostů a orné půdy.

Relativně přirozenými či přírodě blízkými společenstvy jsou břehové porosty u vodotečí či rybníků. Rovněž některé luční ekosystémy, které nepostihlo odvodnění a jsou občasně koseny, představují důležitý prvek pro uchování biologické diverzity. Tyto lokality mají význam pro rekreační využití.

Z hlediska rekreace mají největší význam lesní porosty zejména v členitém reliéfu na úpatí Krušných hor, nejvyšší rekreační potenciál skýtají lesní okraje. Větší význam pro rekreační využití mají také trvalé travní porosty a sady. Tyto plochy jsou využívány pro pěší turistiku, cykloturistiku, vycházky se psy a zimní sporty.

Rekreaci u vody (koupání, vodní sporty) umožňují hlavně tři vodní nádrže - Otvícký rybník velký, Kamencové jezero a Panský rybník. Další rybníky v území jsou využívány k rybolovu. Ostatní umělé vodní nádrže, vzniklé většinou jako důsledek těžby a vodní toky mají díky znečištění sníženou hodnotu pro rekreaci nebo jsou pro rekreační využití zcela nevhodné. V intravilánu města poskytují místo pro rekreaci parky, klidové parkově upravené plochy, dětská a sportovní hřiště.

Z hlediska krátkodobé i dlouhodobé rekreace se nabízí v okolí města Chomutov následující lokality:

Boleboř

První písemná zmínka pochází z roku 1352. V obci stávala dříve tvrz, dnes se zde nachází zámek ze 17. století. Zachovalo se i několik hrázděných domů krušnohorského typu. Na okraji obce stojí barokní socha sv. Donáta.

Buky nad Kameničkou

Přírodní rezervace vyhlášená v roce 1994 na rozloze 38,9 ha. Předmětem ochrany je 200 let starý přirozený buko-klenový les, který je významný z hlediska zachování genofondu

původních lesních dřevin.

Geologický podklad tvoří biotitická a muskovit-biotitická pararula, zčásti migmatitizovaná. Skalní výchozy ve svahu jsou modelované mrazovým zvětráváním. Dno tektonicky podmíněného údolí zakrývají aluviální náplavy Kameničky.

Vegetace chráněného území náleží k bikovým bučinám s bylinným patrem, v němž se uplatňují všesuka nachová (*Prenanthes purpurea*), kokořík přeslenatý (*Polygonatum verticillatum*), pstroček dvoulistý (*Maianthemum bifolium*), sedmikvítek evropský (*Trientalis europaea*), některé druhy kapradin - kaprad' samec (*Dryopteris filix-mas*), kaprad' rozložená (*Dryopteris dilatata*), bukovník kaprad'ovitý (*Gymnocarpium dryopteris*).

Červený Hrádek

Dnešní barokní zámek vznikl v polovině 17. století přestavbou středověkého hradu zvaného Borek. Úpravy dle návrhu J. Kotěry proběhly v roce 1895. Součástí zámku je zahrada, na kterou navazuje zámecký park a obora. Na břehu potoka Lužce u obce Červený hrádek se nachází památný dub letní, starý 350 let.

Droužkovice

Obec, zmiňovaná v pramenech poprvé v roce 1314. Významnější památkou je kostel sv. Mikuláše z konce 13. století s pozdně gotickou obrannou zvonící. U říčky Hačka u obce se nacházel Droužkovický menhir, tvořený původně třemi kameny označujícími hroby tří generálů. Při nešetrných terénních úpravách v roce 1997 byly kameny zničeny. V krajině se ještě nacházejí dva křížové kameny u sochy Jana Nepomuckého.

Hasištějn

Zřícenina gotického hradu z počátku 14. století. Hrad nebyl obýván od 15. století a začal postupně chátrat.

Hradiště

Přírodní památka na vrchu Hradiště byla vyhlášena roku 1985 na rozloze 4,77 ha. Je významná z hlediska geologického vývoje Podkrušnohorské pánve i samotných Krušných Hor. Křemence s hojným výskytem rostlinných otisků zde vytvářejí desku, ležící přímo na rule. Východně od vrcholu se nachází tzv. Bojarská zeď, vzniklá zapálením dřeva nad řadou kamenů, které se pak spekly dohromady.

Jirkov

První písemná zmínka o městě pochází z roku 1321. Nejstarší historickou památkou Jirkova je pozdně gotický kostel sv. Jiljí z roku 1538, u kterého stojí barokní morový sloup od J. Brokoffa z roku 1695. Ve městě se nachází 9 památných dubů a jedna hlošina.

Krásná Lípa

Přírodní památka od roku 1992 na ploše 1,2 ha sloužící k ochraně hájových druhů rostlin.

Merkur

Přírodní památka na ploše 3,2 ha od roku 1993 na ochranu unikátního paleontologického naleziště.

Najštej

Nepatrné zbytky základů a valů hradu na skále nad Jirkovskou přehradou. Hrad byl postaven kolem roku 1363 a již ve 14. století byl opuštěn.

Opevnění

V letech 1936-1937 byla na úpatí Krušných Hor vybudována linie kulometných pevnůstek, které však byly zničeny povrchovou těžbou uhlí. Zachovalo se pouze opevnění před Chomutovem a u Krásné Lípy.

Spořice

Obec doložená v roce 1281. Na návsi se nachází pozdně gotický pevnostní kostel sv. Bartoloměje z roku 1483.

Strážistě

Vrchol kopce se nachází v nadmořské výšce 512 m a byl na něm postaven hotel s 18 m vysokou rozhlednou.

Údlice

Od roku 1370 byly povýšeny na městečko. Nachází se zde barokní zámek, vzniklý přestavbou tvrze v letech 1692-95. Původně románský kostel Povýšení sv. Kříže prošel pozdně gotickou přestavbou. Na náměstí stojí barokní morový sloup sv. Josefa z 1. poloviny 18. století. V obci se zachoval židovský hřbitov z roku 1864. U kostela jsou umístěny plastiky z obcí, které musely ustoupit těžbě uhlí (smírčí kříž z Nového sedla, socha sv. Václava z kostela v Hrušovanech a Pieta z Milžan).

3.5.2. Negativní vlivy narušující rekreační funkci a existenční podmínky vegetace

Město je nejvýraznější produkt přírody přeměněné člověkem. Výrazem společenských procesů, které nabyly hmotné podoby jsou stavební díla a zastavěné prostory. Urbanismus a architektura jim dávají řád a harmonickou formu. Životní prostor je skutečné životní prostředí člověka, které již existuje.

Při řešení problému ochrany městského prostředí je nutné myslet zejména na historické a přírodní památky, z nichž se formovalo dnešní životní prostředí.

Člověk a jeho činnost, která je v městském prostředí koncentrovaná, má k dispozici průmyslová zařízení, v nichž dochází k zintenzivňování procesů a progresivnímu vývoji. V ekologické problematice jsou významnými činiteli všechny poznatky, které umožní obyvatelům snížit nebo odstranit negativní vlivy vysoké koncentrace škodlivin. Negativní stránky budou regulovány technickými, architektonickými a urbanistickými řešeními, které budou respektovat přírodní zákonitosti. Ochrana a tvorba životního prostředí člověka musí vytvořit prostředky a legislativní podmínky, jež umožňují obnovit dynamickou rovnováhu mezi biosférou a lidskou společností na vyšším stupni vývoje. Řešení ekologické problematiky vyžaduje specifický přístup a komplexní řešení ve všech oborech v souvislosti s danou problematikou.

3.5.2.1. Ovzduší

Legislativně je problematika ochrany čistoty ovzduší zakotvena v zákoně č. 211/1994 Sb. o ovzduší. Znečišťování ovzduší lidskými aktivitami je dnes globálním problémem. Patří mezi ně i oteplování zemské atmosféry vlivem zvyšování koncentrace CO₂ a dalších skleníkových plynů v ovzduší. Znečišťování ovzduší má negativní dopad na všechny organizmy včetně člověka. V místech koncentrace obyvatel jako jsou města a průmyslové aglomerace je emisní zátěž největší. Jedná se zejména o působení tuhých emisí, SO₂, NO_x a uhlovodíků. Hlavními znečišťovateli ovzduší je průmysl, zejména energetický a chemický, doprava, zemědělství a těžba nerostných surovin. Další faktory, které ovlivňují jeho stav jsou klimatické podmínky, konfigurace terénu, směr převládajících větrů a v neposlední řadě kvalita a množství okolní zeleně.

Vyhláška MŽP č. 270 /1993 Sb., stanovuje způsob zjišťování množství emisí u velkých a středních zdrojů znečištění.

Kvalita ovzduší v Chomutově ovlivňovaná zejména těžkým průmyslem a dopravou se

postupně zlepšuje díky prováděné plynofikaci města - zejména velkých zdrojů místního znečištění a výstavbě odsiřovacích bloků u chomutovských elektráren.

K velkým zdrojům znečištění ovzduší patří nemocnice Chomutov, ČD oblastní ředitelství, Železniční opravny a strojírny, Válcovny trub CHomutov, Železárny a.s. Chomutov. Situaci zhoršují i další zdroje mimo řešené území např. elektrárna Pruněřov I, elektrárna Tušimice I, II.

Jedním z velkých zdrojů znečištění je i doprava, jejíž nárůst neustále stoupá. Tam kde dosud nejsou vybudovány obchvatové komunikace způsobuje velké znečištění nákladní doprava. Škodliviny ve výfukových plynech obsahují zejména CO, NO_x, SO₂ a Pb. V dopravních špičkách se za určitých podmínek vytváří přízemní ozon, který dráždí sliznice a zhoršuje dýchání. S nárůstem dopravy rovněž stoupá tlak na parkovací plochy ve městech.

Nadměrnou dopravní zátěž ve městech je nezbytně nutné snižovat změnami ve vnitroměstském komunikačním systému, zkvalitňováním městské hromadné dopravy, vybudováním systému odstavných parkovišť a pěších cest. Pozitivně rovněž působí používání filtrů a šetrnějších druhů pohonných hmot včetně změn vozového parku u dopravních automobilů.

3.5.2.2. Hluk

Hlukem z dopravy jsou postižena území přiléhající k exponovaným dopravním trasám, mezi které se řadí silnice a místní komunikace, přesahující intenzitu 30 vozidel/hodinu. Všechny jsou v intravilánu obestavěny bytovými objekty, které se pak nacházejí v pásmu s nepřipustnou hlukovou hladinou.

Negativně spolupůsobí v některých úsecích i špatný technický stav vozovky i nevhodný povrchový materiál a zastaralý vozový park.

Velký vliv má také hluk způsobený železniční dopravou, která prochází zastavěným územím na násypu, čímž dochází ke značnému šíření hluku.

Základní hladina hluku na venkovním prostoru je stanovena na 50 dB ve dne a 40 dB v noci. Přípustná hladina hluku může být upravována korekcemi +10 dB pro území navazující na hlavní komunikace města a +5 dB pro území uvnitř městské obytné zástavby.

Hluk v ulicích je možné zmírnit omezením vjezdu osobních aut i autobusů do centrální zóny města. V dlouhodobějším výhledu je nutné řešit nákladní tranzitní dopravu ve městě. Vzhledem k dalšímu předpokládanému růstu dopravy je třeba provádět zásadní nápravná opatření např. zpomalení rychlosti, úprava oken směřujících k silnici, zúžení příčného profilu vozovky, budování izolačně-ochranných pásů zeleně podél zatížených komunikací.

3.5.2.3. Voda

Principy ochrany čistoty povrchových a podzemních vod jsou legislativně zakotveny v zákoně č. 138/1973 Sb. o vodách. Ukazatele přípustného znečištění vod jsou stanoveny v Nařízení vlády ČR č. 171/1992 Sb.

V podmínkách města se jedná zejména o odvádění a likvidaci vod splaškových a odpadních průmyslových vod z provozů na území města. V případech znečištění odpadních vod ropnými, toxickými a infekčními látkami je nutné jejich předčištění před vypouštěním do městské ČOV.

3.5.2.4. Radonové riziko

Doporučené hodnoty z hlediska požadavků na ochranu zdraví před vnitřním ozářením byly stanoveny Vyhláškou č. 76/1991 Sb. MZdr. ČR o požadavcích na ochranu zdraví před vnitřním ozářením z radonu a dalších přírodních radionuklidů.

V současné době je před každou novou výstavbou objektů požadováno provedení radonového průzkumu, čímž se vyloučí plochy nevhodné k výstavbě. Pokud se radon na místě vyskytuje, je přístupováno ke stavebně - technickým opatřením, bránícím pronikání plynu do budov.

3.5.2.5. Odpady

S koncentrací obyvatelstva a výrobní činnosti je spojena velká produkce odpadu. Město je producentem zejména tuhých komunálních odpadů, jehož likvidaci je povinno provádět na základě zákona č. 300/1995 Sb. o odpadech. Program odpadového hospodářství je povinen zpracovávat každý producent odpadů. Zvláštnímu režimu pak podléhá nakládání a likvidace tzv. nebezpečných odpadů.

S problematikou likvidace odpadů jsou spojeny tzv. staré zátěže na území města. Staré zátěže, zvláště tzv. černé skládky a skládky, které neodpovídají ustanovení zákona o skládkování, je nutné průběžně kontrolovat, zabezpečovat, likvidovat a rekultivovat.

V programu odpadového hospodářství je nutné preferovat důsledné třídění odpadu a různé formy recyklace včetně např. kompostování. Tuto problematiku je třeba řešit ve vzájemné provázanosti všech činností v odpadovém hospodářství města, počínaje minimalizací vzniku odpadů až po jejich konečnou likvidaci.

3.6. Ochrana přírody a krajiny

Mezi plošné elementy, které jsou chráněné dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn a doplňků patří významné krajinné prvky (VKP), které byly vyhlášeny referátem životního prostředí Okresního úřadu Chomutov.

VKP „U Filipových rybníků“

VKP vyhlášený v říjnu 2001 leží v katastrálním území města Chomutov na pozemcích p.č. 3143/1, 3143/2 3157/3, 3157/9, 3157/10, 3160/11, 3161/2, 3161/3, 3161/4, 3161/5, 3162/4, 3164/1, 3164/2, 3165/1, 3165/2, 3165/3, 3165/4, 3165/5, 3165/6, 3165/7, 3166/2, část, 3166/6, 3166/7, 3167/6, 3172/101, 3172/101, 3172/163 část, 3172/164, 3172/173, 3172/174 a 3172/183. Jedná se o pozemky, na kterých se dochoval komplex různých biotopů - rákosiny, podmáčené loučky s porosty dřevin, staré sady a trvalé travní porosty s přírodě blízkými rostlinnými společenstvy a výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

VKP „U Kačáku“

VKP byl registrován v srpnu 2002 v katastrálním území města Chomutov na pozemcích p. č. 3699/2, 3721/1, 3721/4, 3723/1, 3745/12 a 3745/17. Na této lokalitě se dochovaly trvalé travní porosty a mokřady s pestrými přirozenými rostlinnými společenstvy s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Podle §6 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny jsou chráněny mimo tyto registrované prvky také významné krajinné prvky, kterými jsou ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotné části krajiny, utvářející její typický vzhled nebo přispívající k udržení její stability. Významnými krajinnými prvky chráněnými ze zákona v území Chomutova jsou lesy, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy.

Dle § 46 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků jsou chráněny následující památné stromy.

Platany u SPŠ v Chomutově

Platanová alej tvořená 12 kusy Platanu javorolistého (*Platanus x acerifolia*) na pozemcích p. č. 2968, 2972, 2969.

Kaštanovníky ve střelnici

Tři jedinci Kaštanovníku setého (*Castanea sativa*) na pozemku p. č. 4991/1.

Kaštanka

Alej v areálu Podkrušnohorského zooparku tvořená cca 100 kusy Kaštanovníku setého (*Castanea sativa*) na pozemku p. č. 4750/1.

Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků byl na části katastrálního území Chomutova nařízením Okresního úřadu Chomutov č. 65/2002 vyhlášen přírodní park.

Bezručovo údolí

Přírodní park byl vyhlášen za účelem zachování stávajícího rázu krajiny podél toku Chomutovky a jejích přítoků. Přírodní park byl vyhlášen na ploše přibližně 6 500 ha a zasahuje do katastrálních území Pohraničí, Načetína u Kalku, Hory sv. Šebestiána, Nové Vsi u Křimova, Křimova, Bečova, Stáže u Křimova, Menhartic u Křimova, Hrádečné, Chomutova II, Nebovaz, Dominy, Střážků u Křimova, Krásné Lípy u Křimova, Chomutova I, Blatná u Chomutova Suchdola u Křimova a Radenova.

Přírodními a estetickými hodnotami území jsou zejména vodní toky s nivami, zachovalé lesní porosty na svazích, rašeliniště, rozptýlená krajinná zeleň a charakteristická fauna a flóra s vysokým podílem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Nařízením vlády č. 132/2005 Sb. byly na území Chomutova vyhlášeny tři Evropsky významné lokality.

Údolí Hačky

Zasahuje do katastrálního území Dominy, Chomutova II, Krásné Lípy u Křimova a Strážku u Křimova

Lokalita je tvořena nivními společenstvy v údolí potoka s charakteristickou květenou a faunou na podloží ortorul a pararul krušnohorského krystalinika spodně paleozoického až svrchně proterozoického stáří. Dno údolí je překryto deluviálními a proluviálními sedimenty. Od pramene Hačky pozvolně se zařezávající údolí obklopují kopce (nejvyšší body: Střední vrch 572 m n. m., Hraničná 517 m n. m.). Náleží do geomorfologického celku Krušných hor (Loučenská hornatina).

Území leží v oblasti s potenciálním přirozeným výskytem černýšových dubohabřin (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*), violkových bučin (*Violo reichenbachianae-Fagetum*) a bikových bučin (*Luzulo-Fagetum*).

Lesní porosty dnes zaujímají cca 80 % z veškeré rozlohy území. Hlavní složkou bioty je jasanovo-olšový luh (podsv. *Alnenion glutinoso-incanae*). Lužní porosty vynikají především pestrým bylinným podrostem (*Astrantia major*, *Stellaria uliginosa*, *Parnassia palustris* - silně ohrožená a zvláště chráněná rostlina, *Caltha palustris*, *Cardamine amara*, *Chaerophyllum aureum*, *Leucojum vernalis*, *Ficaria bulbifera*, *Corydalis cava*, *Filipendula ulmaria*, *Chrysosplenium alternifolium* aj.), který je zvláště zřetelný v jarním aspektu. Lužní les je na svazích lemován květnatými bučinami (podsv. *Eu-Fagion*), hercynskými dubo-

habřinami (sv. *Carpinion*) a suchými acidofilními doubravami (sv. *Genisto germanicae-Quercion*).

Mimo les jsou rozšířeny především mezofilní ovsíkové louky (sv. *Arrhenatherion elatioris*). Na podmáčených a vlhkých místech v kontaktu s potokem rostou společenstva vlhkých pcháčových luk a tužebníkových lad (sv. *Calthion palustris*). Ve výběžku východní části území v místě zvaném "Na Chomutovsku" byly mapovány velmi cenné horské a podhorské smilkové trávníky (sv. *Violion caninae*). V luční vegetaci se vyskytují vzácné, ohrožené a zvláště chráněné druhy rostlin (*Carlina acaulis*, *Arnica montana*, *Polygala oxyptera*, *Scorzoneria humilis*).

V nejnižším cípu území se dosud zachoval fragment slaniska. Jedná se o travnatý porost s *Puccinellia distans* a s některými ohroženými a chráněnými halofyty (*Plantago maritima* subsp. *ciliata*, *Trifolium fragiferum*). Z dalších vzácných, ohrožených a chráněných druhů se na území vyskytují např.: *Carex cespitosa*, *Lathyrus linifolius*, *Lilium martagon*, *Meum athamanticum*, *Potentilla alba*.

Bezručovo údolí

Zasahuje do katastrálního území Bečova, Blatna u Chomutova, Dominy, Hrádečné, Chomutova I, Chomutova II, Krásné Lípy u Křimova, Křimova, Merhartic, Stráže u Křimova a Suchdolu u Křimova.

Hluboce zaříznuté erozní Bezručovo údolí s četnými skalnatými srázy a suťovými svahy s rozsáhlými porosty svahových bučin je jedno z nejdélších a nejkrásnějších údolí Krušných hor. Součástí území jsou také dříve existující malá zvláště chráněná území - PR Buky nad Kameničkou a PP Krásná Lípa.

Podloží tvoří dvojslídé pararuly místy s porfyroblasty plagioklasu, dále homogenní křemenem a živcem bohatou pararulou, a drobně až středně zrnitou dvojslídou či muskovitickou ortorulou. Údolí obklopuje Skleněný vrch (796 m n. m.), Hadinec (815 m n. m.), Sedm nosů (804 m n. m.), Chlum (762 m n. m.), Kulatý vrch (690 m n. m.).

Bezručovo údolí protíná oblast s potenciálním přirozeným výskytem černýšových dubohabřin (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*), violkových bučin (*Violo reichenbachianae-Fagetum*) a bikových bučin (*Luzulo-Fagetum*).

Údolí si zachovalo vysokou lesnatost. Převažujícím biotopem jsou zde svahové acidofilní bučiny sv. *Luzulo-Fagion*. Významně jsou také zastoupeny porosty acidofilních doubrav (sv. *Genisto germanicae-Quercion*). V kontaktu s tokem Chomutovky se vyvinul jasanovo-olšový lužní les podsvazu *Alnenion glutinoso-incanae*. Z ostatních jednotek lesní formační skupiny jsou významněji zastoupeny suťové lesy (sv. *Tilio-Acerion*), květnaté bučiny (podsvaz: *Eu-Fagenion*) a dubohabrové háje (sv. *Carpinion*).

Na skalách a sutích se lokálně vyvíjí vegetace štěrbin a droln silikátových skal (sv. *Asplenion septentrionalis*) místy i vysokostébelné trávníky s dominantní *Calamagrostis arundinacea* na skalních teráskách.

Mimo les se ponejvíce převažují ovsíkové louky (sv. *Arrhenatherion elatioris*), méně psárkové a poháňkové louky. Na vlhkých a podmáčených místech v kontaktu s Chomutovkou to jsou louky svazů *Calthion palustris* a *Molinion caeruleae*. Ve fragmentech se vyskytují suché acidofilní trávníky, suché vřesoviště nížin a pahorkatin a společenstva suchých bylinných lemů.

Na pahorku 0,5 km vjv. od obce Krásná Lípa je lokalita s výskytem druhu *Pulsatilla patens*. Zdejší vegetace patří mezi společenstva teplomilných doubrav. Rozvolněné stromové patro se střídá s travnatými plochami s nízkými keři. Mezi další vzácné, ohrožené a zvláště chráněné

druhy rostlin se řadí *Aruncus vulgaris*, *Cicerbita alpina*, *Iris sibirica*, *Lunaria rediviva*, *Maianthemum bifolium*, *Matteuccia struthiopteris*, *Ranunculus platanifolius*, *Arnica montana*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Lilium martagon*, *Trientalis europaea*, *Montia hallii*, *Meum athamanticum*, *Abies alba*, *Dactylorhiza sambucina*, *Daphne mezereum*, *Geranium sanguineum*, *Peucedanum carvifolia*, *Polygala chamaebuxus* aj. Zdejší populace *Pulsatilla patens* (evropsky chráněný druh - Bernská úmluva, příloha II směrnice EU 92/43/EHS/1992) je jednou z 12 v České republice a jedinou lokalitou na kyselém rulovém podloží.

Bezručovo údolí má význam i z hlediska ochrany živočišných druhů. Mozaiky vlhkých a podmáčených luk a drobných lesních porostů na dně údolí jsou totiž stanovištěm modráska (*Maculinea nausithous*), který je také evropsky chráněným druhem (příloha II směrnice EU 92/43/EHS/1992).

Chomutov - zoopark

Zasahuje do katastrálního území Chomutova I a Otvic.

Lokalita v uměle upraveném prostředí leží na třetihorních sedimentech severočeské hnědouhelné pánve. Třetihorní sedimenty jsou zčásti překryté čtvrtohorními hlinito-kamenitými suťemi na úpatí Krušných hor.

Biotopy tvořící příměstské rekreační území zahrnující enklávy teplomilných doubrav, vodní plochy a luční porosty se solitárními stromy. Jedná se o významnou lokalitu teplomilného xylofágního hmyzu.

Dle paragrafu 33 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn a doplňků byl podán návrh na vyhlášení lokality **Pražská pole** přírodní rezervací. Jedná se o menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast může orgán ochrany přírody vyhlásit za přírodní rezervace; stanoví přitom také jejich bližší ochranné podmínky.

Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších změn a doplňků jsou chráněny všechny skladebné části ÚSES.

Pozemky tvořící zemědělský půdní fond jsou chráněny dle zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu.

Podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích jsou chráněny pozemky určené k plnění funkce lesa.

Územní systém ekologické stability krajiny

Je optimální soustava ekologicky stabilních segmentů krajiny, účelně rozmístěných na základě funkčních a prostorových kritérií. Prvním krokem při vytváření těchto systémů je vymezení kostry ekologické stability. Územní systém tvoří buď účelný výběr z kostry (v případě přebytku ekologicky významných segmentů), nebo účelné doplnění kostry (v případě nedostatku biocenter a biokoridorů). V podmínkách naší kulturní krajiny je druhý případ častější.

Jedná se o zvláštní režim ve vymezených prostorech pro ÚSES a pravidla výběru dřevin pro tyto plochy. ÚSES je vybraná soustava ekologicky stabilnějších částí krajiny, účelně rozmístěných podle funkčních a prostorových kritérií. Jeho základními funkcemi jsou:

- uchování a produkce přirozeného genofondu
- příznivé působení na okolní ekologicky labilní části krajiny
- základ pro polyfunkční využívání krajiny

Význam porostů vyplývající z funkcí vegetace (biologické, hygienické, bioklimatické, vodohospodářské, půdoochranné, produkční) není hodnocen, protože většinou platí obecně

a výrazně neovlivňuje druhové složení.

Kostru ekologické stability tvoří v současné době existující ekologicky významné segmenty krajiny. Jsou to části území, které jsou tvořeny nebo v nichž převažují relativně stabilní ekosystémy, vyznačující se trvalostí bioty a ekologickými podmínkami, umožňujícími existenci druhů přirozeného genofondu krajiny. Jedná se o sukcesně zralé ekosystémy a to jak o klimaxové ekosystémy s přírodním vývojem, což jsou především lesní a skalní geobiocenózy, tak i o antropicky podmíněné ekosystémy s přirozeným vývojem bioty (např. hydrobiocenózy rybníků, geobiocenózy stepních lad a některých dalších travinných společenstev). Vyznačují se především vyšší vnitřní (lokální) stabilitou, tedy odolností vůči normálním výkyvům prostředí a endogenním změnám (např. populačním výbuchům). Vnitřní stabilita nezaručuje vnější (globální) stabilitu t.j. odolnost vůči všem exogenním vlivům. Bez vyšší vnitřní stability nelze ovšem zajistit ani vnější stabilitu. Velikost a rozmístění ekologicky významných segmentů v kulturní krajině je určeno dlouhodobou lidskou činností. Většinou se jedná o plochy, které byly a jsou z různých důvodů obtížněji hospodářsky využitelné nebo zcela nevyužitelné. Při vymezování kostry ekologické stability krajiny je nutno uplatnit princip relativního výběru. Je nutno přihlížet jak k individuální hodnotě jednotlivých segmentů, tak i k celkovému stavu krajiny.

Trvalé zachování území, tvořících kostru ekologické stability, neznamená v převážné většině případů omezení ekonomické aktivity primárního sektoru vzhledem k tomu, že se jedná obvykle o lokality s přírodními podmínkami omezujícími rozvoj nejintenzivnějších forem hospodaření. Nezbytné je začlenění kostry ekologické stability do územně plánovací dokumentace a trvalé zajištění existence formou legislativní ochrany.

Územní systém ekologické stability v městě Chomutov je tvořen následujícími skladebnými prvky:

Nadregionální ÚSES je v území zastoupen nadregionálním biokoridorem (NRBK) K 3 se dvěma osami reprezentujícími cílové mezofilní bučinné a mezofilní hájové ekosystémy

Z obou os NRBK K 3 zasahuje do území podstatně významněji mezofilní hájová osa, procházející převážně zalesněnými a výslunnými svahy severně až západně od města – ve správním území města jsou do její trasy vložena nezbytná biocentra – jedno regionální biocentrum (RBC 1337 Bezručovo údolí ze severozápadní strany města) a šest lokálních biocenter.

Mezofilní bučinná osa NRBK K 3 protíná správní území města pouze v nepatrném úseku v jeho západním výběžku, bez vložení biocenter

Regionální ÚSES je v území vedle zmíněného RBC 1337 Bezručovo údolí zastoupen jedním regionálním biocentrem (Droužkovice - sever) a variantně jedním či dvěma regionálními biokoridory. Droužkovice - sever je unikátní regionální biocentrum o rozloze 101,2 ha vzniklé poklesem po důlní těžbě, které tvoří zarybněné vodní nádrže obklopené porosty rákosu a na sušších místech porosty vrb a bříz.

Zmíněné regionální biocentrum (tvořící koncové biocentrum pro hydrofilní větve regionálního ÚSES vedenou celkově po toku Chomutovky) je v území navrženo ve dvou základních variantách, přičemž obě varianty zasahují okrajově do jihovýchodní části správního území města – doporučenou variantou je varianta jihozápadní, v níž je biocentrum umístěno do ladem ležícího poddolovaného území s vodními plochami západně od Údlic, v přímé návaznosti na tok Chomutovky (pracovní název RBC Údlická niva a pinky); podle méně vhodné severovýchodní varianty (odpovídající části původního RBC 1334 Údlické

doubí) je biocentrum situováno do ladem ležícího území s vodními plochami severozápadně od Údlíc, bez přímé návaznosti na tok Chomutovky

Regionální biokoridor RK 573 zasahuje do území pouze v případě varianty umístění regionálního biocentra severně od Údlíc – biokoridor je veden z biocentra nejkratší reálnou cestou k Chomutovce a dále po toku Chomutovky k jihovýchodu

Regionální biokoridor RK 572 prochází v krátkém úseku východním výběžkem správního území města, kde navazuje na RBC 1334 Údlické doubí, přiléhající z vnější strany k hranici území města.

Místní ÚSES je v území reprezentován jednou mezofilní větví a třemi hydrofilními větvemi ÚSES, přičemž všechny procházejí okrajovými částmi území.

Mezofilní větev místního ÚSES navazuje západně od města na mezofilní hájovou osu NRBK K 3, od níž směřuje celkově k jihovýchodu až jihu.

Jedna z hydrofilních větví místního ÚSES prochází západní částí území, ve vazbě na tok Hačky - část větve je navržena variantně.

Do severovýchodní části území zasahuje okrajově lokální biocentrum (LBC) Otvícké rybníky, tvořící koncové biocentrum hydrofilní větve místního ÚSES vedené po toku Otvíckého potoka

Poněkud netypická, krátká hydrofilní větev místního ÚSES propojuje přes poddolovaná území na jižním okraji území hydrofilní větev regionálního ÚSES vedenou po toku Chomutovky s hydrofilní větví místního ÚSES na toku Hačky – součástí větve je mj. i rozsáhlé LBC Pražské pole, navržené jako zvláště chráněné území.

Navržené lokální biocentrum Míchanický remíz. Jedná se o starou úvozovou cestu s mírnou terénní depresí, zarostlou topolem černým, vrbami a jasaný. Celková rozloha je 4,5 ha.

Stávající lokální biocentrum Strážišťe má délku 1,4 km a šířku 20 m. Jedná se o zalesněné svahy tvořené smíšenými porosty dubu, buku, smrku a modřínu.

Kromě chráněných území se v katastru Chomutova nachází další více či méně zachovalé lokality, které mají význam pro ekologickou stabilitu krajiny - jedná se o evidované prvky ekologické stability krajiny. Ty mají přiřazena pořadová čísla dle mapového listu základní mapy ČSSR 1: 10 000.

Na mapovém listu 02-33-12 jsou vyznačeny následující prvky ekologické stability:

2 - Fragments xerothermních společenstev se skupinami listnatých dřevin na prudkém skalnatém svahu nad zahrádkami, severně od části města Chomutov - Horní Ves. Vyskytují se zde původní rostlinné druhy (např. *Spergula rubra*, *Nardus stricta*, *Carex muricata*).

4 - Březový hájek s dětskými prolézačkami mezi rybníkem Kačák a západním okrajem městské části Chomutov - Horní Ves s pestrým bylinným podrostem.

6 - Fragments přirozených společenstev na Z okraji Chomutova podél železniční trati do Vejprtu. Lokalita je tvořena souvislým pásem většinou nepůvodních dřevin, starým hruškovým sadem a pravidelně kosenými malými loukami.

7 - Komplex biotopů na Z okraji města Chomutov, tvořený úvozem, podmáčenými smíšenými remízky s převahou topolů, mokřadů a rákosin s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin.

8 - Podmáčený topolový remízek a široký úvoz na západním okraji Chomutova s přirozeným bylinným podrostem.

9 - Komplex biotopů JJZ od nákladního nádraží ČD Chomutov. Jedná se o uměle založený topolový remízek s chudým nepůvodním podrostem, na který navazují rákosiny a podmáčené louky s význačnými mokřadními druhy.

10 - Uměle založený remízek na JZ okraji města, ve kterém převládají nepůvodní druhy dřevin s chudým bylinným patrem.

11 - Komplex biotopů na JV okraji Chomutova na staré haldě strusky zarostlé domácími ruderalními a pionýrskými druhy. Nacházejí se zde fragmenty mokřadů.

12 - Komplex vodních a podmáčených stanovišť mezi Otvicemi a Chomutovem tvořený rybníky obklopenými rákosinami a podmáčenými loučkami a porosty s převahou topolů a bříz.

13 - Staré zatopené hlinišťe a přilehlý kopeček s remízku severně od Velkého rybníka. Převažují nepůvodní dřeviny s ochuzeným přirozeným bylinným podrostem. Díky blízkosti polí a lad je lokalita mírně ruderalizovaná.

16 - Komplex biotopů u samoty Šichlův důl tvořený listnatými remízky s převahou bříz s chudým bylinným podrostem, dále mokřadem a úvozem.

17 - Malá loučka u lesní školky u silnice Chomutov - Blatno. Mírně podmáčená lokalita s druhově pestrým přirozeným rostlinným společenstvem.

Mapový list 02-33-17:

2 - Komplex biotopů JV od skládky odpadů Chomutov. Jedná se o zatopené propadliny hlubinného dolu, rekultivovanou ladu, fragmenty remízků a křovin. Na rekultivovaných plochách převažují nepůvodní druhy, na ostatních místech se vyskytují přirozené druhy.

4 - Zatopené propadliny hlubinného dolu a lada mezi JZ obchvatem Chomutova a silnicí na Prahu. Mělké propadliny jsou zarostlé pestrá břehová vegetací s řadou přirozených druhů. Okolní lada pokrývá převážně ruderalní vegetace a iniciální rostlinná společenstva.

5 - Přírodě blízká průmyslová lada jižně od JZ obchvatu Chomutova. Na lokalitě se nachází dva umělé rybníčky, fragmenty přirozeného remízku a lada s ruderalní vegetací. Je zde několik malých skládek.

6 - Komplex biotopů mezi Droužkovicemi a Spořicemi. Jedná se o údolní nivu regulovaného toku Hačky se souvislými, ale nepůvodními lužními lesíky a břehovými doprovodnými porosty. Na SZ okraji se nachází vlhká louka a rákosiny. Ve východní části lokality byla zřízená bažantnice.

Mapový list 02-33-07

27 - Niva bezejmeného přítoku Březeneckého potoka s přilehlými stráněmi a remízky. Rostlinná společenstva jsou přirozená s výskytem ohrožených a zvláště chráněných druhů rostlin (např. *Lilium martagon*).

28 - Louka na severním úpatí vrch Strážišťe, která je mírně podmáčená s přirozenými rostlinnými společenstvy a výskytem zvláště chráněných, ohrožených druhů rostlin. Silně ohroženým druhem, který zde roste je *Iris sibirica*.

Mapový list 02-33-11

24 - Malý fragment louky s pestrým přirozeným rostlinným společenstvem na prudkém svahu v Bezručově údolí.

25 - Údolní niva Chomutovky v Bezručově údolí od okraje města Chomutov směrem k prameni. V blízkosti města je niva dosti chudá a zaplevelená. Směrem od města je vegetace bohatší a objevují se v ní i chráněné a vzácné druhy.

- 26 - Komplex biotopů západně od rybníčku Kačák. Jedná se o drobné ochuzené remízky a uměle založené lesíky. Sousední podmáčené a meliorované louky mají naopak pestrá společenstva.
- 27 - Komplex biotopů tvořený skalnatými hřbítky, dubovými remízky s charakteristickým bylinným podrostem s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů (např. *Dactylorhiza majalis*, *Lathyrus linifolius*, *Dactylorhiza sambucina*).
- 28 - Komplex biotopů na okraji souvislého lesa na V úpatí vrchu Hraničná. Lokalita je tvořená remízky s původními druhy dřevin a přílehlou mírně ochuzenou loučkou.
- 29 - Komplex biotopů na Černém vrchu. Převládají druhově bohaté xerothermní loučky na prudkých svazích se zbytky chráněných druhů.
- 30 - Stará meliorační rýha u energovodu a prameniště západně od Černého vrchu. Silně podmáčená lokalita s pestrá přirozenou vegetací, částečně zaplevelená.
- 31 - Lokalita nad levým břehem Hačky JJV od vrchu Hraničná tvořená přirozenými loukami, křovinami a listnatým lesíkem s převahou dubů s typickým podrostem a výskytem zvláště chráněných druhů (*Lilium martagon*, *Amorpha fruticosa*).
- 32 - Údolí Hačky od Nových Spořic k soutoku pod Krásnou Lípou. Přirozené koryto toku s původními břehovými porosty a typickým bylinným podrostem.
- 34 - Rybníček a drobná periodická vodoteč s přirozeným pobřežním porostem, mírně ruderalizovaná.
- 35 a, b - Louka a remízky na Z okraji Nových Spořic. Na lokalitě a se nachází louka a přílehlý remízek vzniklý z náletů dřevin. Lokalita b je tvořena oploceným remízky, vzniklým z náletů. Celá lokalita je mírně podmáčená.
- 36 - Remízek mezi kravínem a Podkrušnohorským přivaděčem s přirozeným až původním složením dřevin. Na lokalitě se střídají terénní hřbety a prohlubně zatopené vodou, zřejmě pozůstatek bývalého hliniště.
- 37 - Komplex přirozených podmáčených luk mezi lesem a železniční tratí, rozdělených stavbou závodu na JV a SZ část. Nachází se zde velmi bohatá společenstva s řadou zvláště chráněných druhů (např. *Plantago maritima*, *Thalictrum lucidum*, *Polygala oxyptera*).
- 39 - Komplex biotopů východně od železniční stanice Černovice. Jedná se o březový remízek s chudým bylinným podrostem, loučku zarůstající nálety dřevin a mokřad. Loučka i mokřad mají přirozené druhové složení.
- Mapový list 02-33-13
- 18 - Jedná se o starou úvozovou cestu s mírnou terénní depresí, zarostlou topolem černým, vrbami a jasanem.
- 20 - Komplex biotopů u křižovatky polních cest.

3.7. Přístupnost krajiny

Veřejně přístupné účelové cesty, stezky a pěšiny mimo zastavěné území zpřístupňují krajinu pro obyvatele a umožňují její využívání (§ 63, odst. 1 zákona 114/92 Sb.). Do mapového podkladu v měřítku 1:5000 nebo 1:10 000 se zakreslují veškeré veřejně přístupné účelové cesty, stezky a pěšiny dle mapových podkladů. Při terénním šetření jsou zakreslené cesty ověřeny a je hodnocen jejich stav a návaznosti.

Polní cesta je účelová komunikace, která slouží zejména zemědělské dopravě ke zpřístupnění pozemků a může plnit i jinou dopravní funkci, např. cyklistická stezka, stezka pro pěší atd. Polní cesty tvoří základ antropické struktury krajiny. Jejich vegetační doprovod dotváří krajinný ráz, zvyšuje biodiverzitu (druhovou pestrost) území. Cesty trvalým

a výrazným způsobem ohraničují pozemky a katastrální hranice. Za polní cesty považujeme směrově nerozdělené komunikace.

Za veřejně přístupné účelové cesty lze považovat polní cesty s vlastním parcelním číslem, jež jsou ve vlastnictví obce a České republiky. V lesních porostech lze považovat za veřejně přístupné cesty pouze odvozní lesní cesty a lesní cesty s vlastním parcelním číslem. Na tyto cesty může být omezen vstup či vjezd vlastníkem pozemku nebo orgánem státní správy lesa. Za veřejně přístupné cesty, stezky či pěšiny lze považovat i ty, po nichž je v souladu s územním plánem vedena turistická nebo cykloturistická trasa.

Jedná se o tyto komunikace:

- Hlavní polní cesty

Hlavní polní cesty soustřeďují dopravu z polních cest vedlejších, jsou napojeny na místní komunikace nebo na silnice III. třídy, výjimečně na silnice II. třídy, nebo přivádějí dopravu z přilehlých pozemků přímo k zemědělské farmě – usedlosti. Plní i funkci protierozního prvku. Většinou jsou zpevněné s celoroční sjízdností.

- Vedlejší polní cesty

Vedlejší polní cesty zajišťují dopravu z přilehlých pozemků nebo farem a jsou napojeny na polní cesty hlavní, mohou být napojeny i na místní komunikace, silnice III. třídy, výjimečně na silnice II. třídy. Plní i funkci protierozního prvku. Vedlejší polní cesty jsou zpravidla nezpevněné, zatravněné, v odůvodněných případech zpevněné.

- Doplňkové polní cesty

Doplňkové polní cesty zajišťují sezónní komunikační propojení v rámci propojení půdních celků jednoho vlastníka nebo tvoří hranice mezi vlastnickými pozemky. Jsou nezpevněné.

- Nepoužívané hlinité polní cesty

Jsou to dlouhodobě nepoužívané nezpevněné polní cesty. Díky kolektivnímu obhospodařování zemědělských pozemků a odtržení vlastníků od půdy v minulých desetiletích, část polních cest nebyla dlouhodobě využívána. Tyto cesty jsou v terénu dodnes patrné, ale na většině svého průběhu již zarostlé dřevinami.

- Zrušené polní cesty

Jsou to polní cesty, které byly při úpravách krajiny pro velkovýrobní intenzivní zemědělství zrušeny zcela a začleněny do bloků zemědělsky využívaných ploch. Jejich průběh již nelze v terénu zjistit.

- Odvozní lesní cesty

Jsou to pravidelně používané, převážně zpevněné lesní cesty, zpřístupňující rozsáhlé lesní pozemky pro těžkou techniku a sloužící k odvozu dřevní hmoty (zákon 289/95 Sb., vyhláška 84/1996 Sb., analogie hlavních polních cest ČSN 73 6108). Jejich síť vznikla v uplynulých desetiletích, často bez ohledu na vlastnické poměry. Z tohoto důvodu velmi často nemají parcelní číslo. Tyto cesty navazují na místní komunikace a silnice.

- Ostatní lesní cesty

Jsou to převážně nezpevněné lesní cesty s vlastním parcelním číslem umožňující přístup do lesních porostů. Jejich využívání je dáno kalendářem lesních prací v porostech v jejím okolí. Tyto lesní cesty navazují na síť polních cest.

- Zpevněné a částečně zpevněné cesty bez parcelního čísla

Jsou to cesty, které vznikly v uplynulých desetiletích zcela bez ohledu na vlastnické poměry. Zpřístupňují velké bloky pozemků, rekreační objekty i trvale obydlené domy.

Tento stav je nevyhovující a je třeba jej neprodleně řešit. Vhodná cesta jsou jednoduché pozemkové úpravy.

- Stezky a pěšiny s vyznačenou turistickou, cykloturistickou nebo lyžařskou trasou
Jsou to komunikace, které jsou takto označeny v turistických mapách a ÚPD.

Dopravní síť v katastru Chomutova je tvořena vnější silniční sítí a systémem místních komunikací. Vnější silniční síť je zastoupena tahy silnic první třídy I/7 a I/13. Tyto nadřazené komunikační tahy doplňují silnice III. třídy. Místní komunikační síť je dělena na nadřazenou a doplňující uliční síť.

Extravilán města je protkán sítí účelových komunikací - polních a lesních cest.

Touto sítí jsou vedeny turistické trasy a cyklotrasy, které vedou z centra města do okolní krajiny.

Dopravní prostupnost území není ideální, neboť je nutné respektovat silnice I. třídy, dobývací prostory, vodní toky a trasu Podkrušnohorského přivaděče. Přesto je napojení na okolní krajinu dobré.

Katastrálním územím procházejí tři turistické trasy. Modrá značka začíná u nádraží a vede ulicemi města podél Chomutovky až do Bezručova údolí, odkud vede přes Novodomské rašeliniště do Německa. Od nádraží vede také žlutá značka, která směřuje na vrch Hradiště poblíž města. Druhá žlutá značka tvoří spojnici mezi modrou značkou od Horní vsi a červenou značkou u Kamenné. Červená značka vede po okruhu z Kamenné přes vrch Strážiště.

Poměrně hustou sítí tvoří stávající a navržené cyklotrasy. Hlavní a vedlejší trasy vedou z centra města a směřují na sever přes Bezručovo údolí do Krušných hor, na vrch Strážiště. Východním směrem jsou trasovány do okolí Podkrušnohorského zooparku, Kamencového jezera a Jirkova. Jižním směrem se lze dostat do Údlíc, Spořic a Droužkovic a západním směrem do Černovic.

3.8. Hygienický význam zeleně v městském prostředí

Pro vytváření příznivého pracovního a obytného prostředí má nezastupitelný význam přírodní prostředí. Je proto výhodnější a méně nákladné respektovat požadavky sadovnické tvorby již při zpracovávání urbanistického konceptu města a situovat rekreační plochy do nejpríznivějších poloh. Čím kompaktnější je zástavba města a čím více stavebních hmot je v daném prostoru použito, tím výrazněji je pozměněno přírodní prostředí. Rozhodující je při tom výška zástavby, použitý stavební materiál na stavby, vozovky a další zpevněné plochy, koncentrace škodlivin v ovzduší ap..

Všeobecný hygienický význam zeleně je znám od nepaměti. Zeleň má přímý vliv na ozdravení ovzduší a může se v dostatečném množství sázet jen tam, kde není kompaktní zástavba. Faktem zůstává, že zeleň je neodlučitelnou součástí životního prostředí člověka a člověk bude vždy nedostatek zeleně negativně pociťovat na svém organismu.

Jako negativní dopad a nesoulad pro lidský organismus se považuje hlučnost prostředí, zhoršenou kvalitu ovzduší, proudění vzduchu, teplotu a vlhkost ovzduší, světlo, barevnost a další. Zatímco prudce stoupá množství dopravních prostředků není věnována dostatečná pozornost pro odstraňování hlučnosti a prašnosti z prostředí blízkého člověku. Nervová soustava je dnes daleko více zatěžována prudkým tempem života a dalšími stresovými faktory.

Uklidňující účinek zeleně spočívá ve více faktorech. Jedná se zejména o relaxační

účinek vlastního zeleného prostředí, střídání světla a stínu, psychologické působení scenérie, elektrické vyrovnávání náboje, klid, čistota ovzduší, výměna vzduchu, teplota a vlhkost a vlastní výtvarná stránka přírodního prostředí. V každém případě však zeleň má vysoké rekreační hodnoty a člověk instinktivně přírodu vyhledává, aby si zde odpočinul.

Vysoký rekreační účinek zelené barvy je vysvětlitelný tím, že člověka od nepaměti zelené prostředí obklopovalo. Proto zrak pocítuje pohled na zelenou barvu jako odpočinek. Zelená barva dále u člověka vzbuzuje optimistickou náladu.

Rekreační účinek světla a stínu je obecný a nevztahuje se pouze na zeleň, je však u přírodního prostředí nejdůležitější, neboť jinými komponenty (kromě budov) nemůžeme patřičný účinek vyvolat. Dnešní člověk dává přednost prosvětlenému prostoru. Proto je nutné mít toto na zřeteli při vytváření koncepcí zeleně. Zejména ve městech, kde atmosféra odfiltruje až 50% slunečních paprsků, nad průmyslovými městy až 90%.

Další důležitou funkcí zeleně je její schopnost vybíjení napětí, které vzniká v lidském organismu stykem s jinými organismy stejného napětí a náboje. Mají tedy porosty i z tohoto hlediska velký rekreační účinek a to zvláště při pobytu ve volné krajině.

Hlučnost obytného a pracovního prostředí se stává urbanistickým problémem č. 1. Hluk nejenom, že obtěžuje člověka při práci hlučnými výrobními prostředky, ale ohrožuje zdraví člověka i při odpočinku. Ve velkých městech s živým automobilovým provozem jsou i obytné čtvrti tak hlučné, že si zde organismus člověka neodpočne. Nervová soustava je i ve spánku v neustálé činnosti, v podvědomí organismus registruje všechny hluky nad 50 dB. S houstnoucí dopravou se stávají některé části zejména měst neobyvatelné.

Technické zásahy, které podstatně mohou snížit hladinu hlučnosti prostředí na snesitelnou míru jsou velmi nákladné a někdy i neuskutečnitelné. V dopravě je to nadúrovňové nebo pod- úrovňové vedení vozovky, budování izolačních stěn, dvojitých obkladů stěn budov ap.

Daleko levnější avšak prostorově náročnější jsou úpravy biologické. Rostliny, které jsou dobrými prostorovými tlumiči hluku se používají v různých soustavách. Je všeobecně známo, že porosty pohlcují hluk. Absolutní ticho nervovou soustavu rozrušuje podobně jako nadměrný hluk. Člověk se rekreuje v prostředí s nižší hladinou hluku jako 35 dB. Takové hodnoty má městský park. Nejdůležitější je ovšem snižování hluku v obytné ulici. Je nutné, aby byl hluk zachycen a utlumen nejlépe v bezprostřední blízkosti jeho vzniku. Proto se projektují zelené pásy v ulicích mezi vozovkou a chodníkem. Kombinace biologických elementů trávníků, keřů a stromů může vytvářet účinný tlumič. Je však nutné mít pro takovou biologickou hlukovou zábranu dostatek místa. Účinných hodnot v obytném prostředí dosáhneme odsunutím rušné komunikace do vzdálenosti 200 m od čáry zástavby a vytvořením souvislého pruhu zeleně. Jako velmi účinnou se ukázala kombinace technických a biologických prvků. Například terénní modelace osázená zelení.

Dostatečné provětrávání obytného a pracovního prostředí je jedním ze základních faktorů obyvatelnosti. Přílišné provětrávání má nepříznivý vliv na organismus, neboť ztěžuje dýchání. Stejně závadné je i nedostatečné provětrávání, kdy špatná výměna vzduchu způsobuje nevolnost. Zeleň (stromy, keře, trávník) má velký vliv na provětrávání. Jednak provětrávání usměrňují a jednak mohou sami i pohyb vzduchu vyvolávat. Přes den mají schopnost v bezprostředním okolí teplotu snižovat až o 3,5° C.

Zároveň vzniká vertikální pohyb vzduchu, kdy chladnější vzduch obohacený kyslíkem klesá z porostů k zemi. Kvalita vyměněného vzduchu je přímo závislá na množství porostů v okolí. Je proto nutné, aby městský organismus byl proložen dostatečně účinnými porosty,

které ozdravují prostředí ve městech.

Ještě větší klimatický a mikroklimatický význam, podstatně ovlivňující hygienické podmínky, má zeď při zmírňování a usměrňování proudění. Porosty mohou (při správné organizaci prostoru) podstatně zlepšovat provětrávání prostoru. Je samozřejmé, že hlavní vliv na rychlost a směr větru v zastavěném území mají budovy. Vedení ulic a výškové uspořádání budov musí být v souladu s klimatickými podmínkami, hlavně směrem a silou převládajících větrů a reliéfu. Zahradník pak rozvíjí tuto koncepci v detailu a upravuje mikroklimatické podmínky tam, kde je nelze usměrnit jinak. Vysoký účinek zeleně spočívá v tom, že stromy a keře jsou polopropustné a proto mohou proudění zpomalit, což není nepropustnou překážkou možné.

Porosty mají rovněž schopnost aktivně snižovat prašnost. Stromy, keře, byliny a travní plochy mají velkou listovou plochu a proto se na nich může usazovat velké množství prachu a jiných nečistot. Čím hustší koruna, tím je větší absolutní sedimentační plocha. Největší absolutní povrch má dobře udržovaný parkový trávník. Zeď má rovněž schopnost pasivně snižovat prašnost tím, že snižuje rychlost proudícího větru a tím zároveň zvyšuje sedimentaci prachových částic, které jsou těžší než je únosnost větru.

Rovněž na obsah mikroorganismů v ovzduší má zeď přímý i nepřímý vliv. Některé stromy vylučují estery, etherické oleje a jiné retardační látky, které mají přímý vliv na rozmnožování mikroflóry. Proto je v porostech zjišťováno menší množství choroboplodných zárodků. Další přímý vliv na množství mikroorganismů spočívá v tom, že se usazují na listech tak, že se nemohou znovu dostat do ovzduší. Největší význam zeleně tak spočívá ve snižování prašnosti, neboť mikroorganismy jsou na prachu nebo jiných kondenzačních jádrech přenášeny z místa na místo a takovým způsobem se také epidemické choroby šíří.

Prostřednictvím zeleně se také voda dostává i z větších hloubek do ovzduší a to neustálým odpařováním z povrchů listů. Mohutnost výparu rostlin je v přímé souvislosti s teplotou ovzduší a prouděním vzduchu.

Tímto kombinovaným účinkem se stávají porosty důležitým činitelem úpravy mikroklimatu i kvality ovzduší.

3.9. Shrnutí průzkumů a rozborů

Z rozborů významu a funkcí zeleně uplatněné jak v přirozeně formované příměstské krajině tak i v umělém městském prostředí je zřejmá její nezastupitelnost. Prokázaný blahodárný vliv všech forem vegetace na lidský organismus nás vede k doporučení:

Důsledně rehabilitovat a stabilizovat městské plochy zeleně formované účelnou kompozicí pro různé způsoby využití a tím dojde k vytváření kvalitního životního prostředí, které bude vyhovující pro moderní nároky všech vrstev obyvatelstva i specifické prostředí města.

4. NÁVRHOVÁ ČÁST

Návrhová část je zpracována na základě poznatků průzkumové a rozborové části. Bylo provedeno souhrnné vyhodnocení kvantity, kvality, umístění i rozlohy stávajících ploch zeleně na řešeném území města Chomutova. Návrh ploch zeleně vychází z nároků na rozsah a funkčnost ploch zeleně ve vztahu k obyvatelům města Chomutova. Návrh systému zeleně vyžaduje vždy individuální přístup k území a pochopení jeho struktury, vývoje a vnitřních zákonitostí.

Návrh generelu zeleně města Chomutova je vypracován v souladu s platným územním plánem, jeho změnami a doplňky.

Závaznost řešit komplexně problematiku rozvoje sídelního útvaru vyplývá ze zákona 50/1976 Sb., ve znění novel a doplňků, platných pro ČR, o územním plánování, stavebního řádu a z prováděcích vyhlášek.

Návrh GZ města Chomutova zahrnuje řešení ploch, prvků a systémů zeleně.

4.1. Řešené plochy

V rámci územního generelu ochrany a tvorby biotické složky se řeší veškeré plochy s trvalou vegetací ve správním obvodu příslušného sídla a evidence je zpracována také pro vodní plochy a vodoteče a plochy potenciálně využitelné pro vegetační úpravy. Většinou se jedná o pozemky s těmito kulturami: ostatní plocha, louka, pastvina, zahrada, sad, vodní tok, vodní plocha, les.

Plochy zeleně jsou nedílnou součástí kvalitního obytného i pracovního prostředí, proto se generel opírá o územně plánovací materiál - územní plán. Vychází zejména z členění ploch zeleně do funkčních kategorií. Všechny kategorie zeleně jsou svojí prioritní funkcí nezaměnitelné. Generel zeleně dělí plochy do čtyř základních kategorií:

- zeleň funkčně samostatnou
- zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách
- zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách
- zeleň s doplňkovou funkcí v plochách pracovních aktivit a průmyslových areálech

4.1.1. Zeleň funkčně samostatná

Do kategorie funkčně samostatné zeleně jsou zahrnuty plochy městské zeleně (1), krajinné zeleně (2), lesy (4) a zemědělský půdní fond (5).

Městskou zeleň ještě dále dělíme na zeleň parkovou, rekreační, městskou ostatní, kam patří malé sadovnický upravené plochy zeleně do 0,5 ha, parčíky, nároží, plochy před veřejnými budovami, zelené pásy v ulicích, soliterní a památné stromy podle §46 zákona č. 114/92 Sb.

Krajinnou zeleň dělíme na všeobecnou a rekreační

Lesy na katastrálním území Chomutov I a II patří do kategorie lesů zvláštního určení

Zemědělský půdní fond se dělí na ornou půdu, zahrady, sady, trvalé travní porosty, zahradnictví a skleníky

4.1.2. Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách

Do kategorie zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách jsou zahrnuty plochy hřbitovů (3), rekreace (7, 12) a řadí se sem i zeleň doprovodná kolem vodních toků a nádrží (6), tratí ČD a komunikací (14f a 14k) a městská stromořadí (1d)

4.1.3. Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách

Do kategorie zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách je zahrnuta zeleň v plochách pro bydlení (9), ve smíšených plochách (10), v plochách veškerou vybaveností (13)

4.1.4. Zeleň doplňková v plochách pracovních aktivit a průmyslových areálech

Do kategorie zeleň s doplňkovou funkcí v plochách pracovních aktivit a areálech patří plochy zeleně v pracovních aktivitách (11), zeleň v plochách pro těžbu (8), zeleň v plochách pro dopravu (14 mimo a 14k) a zeleň v plochách pro technickou vybavenost (15).

4.2 Řešené prvky

Součástí územního generelu ochrany a tvorby biotické složky (tj. generelu zeleně) jsou prvky, které požívají legislativní ochrany a mají také specifické režimy využívání, péče a údržby. Jedná se o prvky se zvýšenou hodnotou:

- přírodní
- památkovou
- krajinnou

4.2.1. Prvky se zvýšenou přírodní hodnotou

Mezi prvky se zvýšenou přírodní hodnotou patří:

- významné krajinné prvky ze zákona a registrované dle § 6 zákona č. 114/92 Sb. Na území města Chomutova se nachází dva registrované VKP „U Filipových rybníků“ a „U Kačáku“ a dále lesy, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy.
- biocentra a biokoridory všech hierarchických úrovní ÚSES. Okraji města prochází v severní části nadregionální ÚSES, v jižní regionální ÚSES, které jsou doplněny lokálním systémem ekologické stability, ten však není na území města řešen a je nutné jej dopracovat viz kapitola 4.3.1 Územní systém ekologické stability. V této kapitole jsou definovány zásady pro navrhování skladebných částí lokálního ÚSES v urbanizovaném prostředí.
- památné stromy, skupiny stromů a stromořadí. Na území města Chomutova se nachází tři lokality s památnými stromy. Na první z nich u SPŠ je stromořadí 12 ks platanů. Druhá lokalita v areálu Podkrušnohorského zooparku je zároveň jednou z nejvýznamnějších alejí v České republice. Jedná se o alej tvořenou asi 100 ks kaštanovníku setého (*Castanea sativa*). Na třetí lokalitě na pozemku Českého střeleckého svazu se nachází 3 ks kaštanovníku setého.
- zvláště chráněná maloplošná území: národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky. V Chomutově byla lokalita Pražské pole navržena na vyhlášení přírodní rezervací.
- přírodní parky. Na katastrálním území města Chomutova se nachází jeden přírodní park Bezručovo údolí RP/PP.
- zvláště chráněná velkoplošná území: národní park, CHKO. Na katastrálním území města nebyla se tato území vyhlášena.

- evropsky významné lokality Natura 2000. V řešeném území se nachází tři významné lokality „Údolí Hačky“, „Bezručovo údolí“ RP/PP a Chomutov zoopark.

4.2.2. Prvky se zvýšenou kulturní hodnotou

Mezi prvky se zvýšenou kulturní hodnotou patří:

- historický park - na území města Chomutov se nenachází
- historická zahrada - na území města se nenachází
- historická hřbitovní zeleň - na území města se nenachází
- historické stromořadí a významné stromy - ve městě se nenachází
- zeleň v historické zástavbě, tj. v památkových rezervacích a zónách ve městě Chomutově je vyhlášena MPZ.
- zeleň na plochách technických památek - ve městě Chomutov se nenachází

Prvky se zvýšenou kulturní hodnotou se ve městě Chomutově nenachází, vyjma zeleně, která je součástí městské památkové zóny a podléhá režimu památkové péče podle zákona 20/1987 Sb.

4.2.3. Prvky spoluvytvářející krajinný ráz

Vegetace je důležitým strukturálním prvkem, který spoluvytváří krajinný ráz, a proto jsou v generelu řešeny i prvky, které krajinný ráz významně ovlivňují.

Mezi strukturální prvky spoluvytvářející krajinný ráz patří:

- významné přírodní dominanty pohledově exponované prvky se zvýšenou přírodní hodnotou - Krušné Hory, vodní plochy, aleje a ostatní ekologicky významné lokality
- významné kulturní dominanty pohledově exponované - historické jádro města, které je vyhlášeno městskou památkovou zónou
- ostatní krajinnotvorné vegetační struktury významně ovlivňující krajinný ráz - sady, trvalé travní porosty a rozptýlená krajinná zeleň
- negativní dominanty pohledově exponované - areály průmyslových závodů nacházející se v pásu na jih od obytné části města.

4.3. Řešené systémy

Významnou součástí územního generelu ochrany a tvorby biotické složky (GZ) je vymezení, hodnocení a návrh systémů, které vegetace buď vytváří, ovlivňuje nebo doplňuje. Jedná se o následující systémy:

- územní systém ekologické stability všech hierarchických úrovní, tj. nadregionální, regionální a lokální ÚSES
- systém rekreačních pěších a cyklistických tras
- systém liniových doprovodných porostů (komunikace, vodoteče) a izolačních pásů nebo prstenců vegetace s různou funkcí
- komplexní systém zeleně (biotické složky) řešeného území propojující prvky, součástí a systémy městské a krajinné vegetace, nezastavitelné enklávy vegetace pronikající do sídla nebo záměrně vytvářené prstence a pásy vegetace členící strukturu města a dotvářející krajinný ráz. Systém zeleně je individuální záležitostí jednotlivých sídel a je možné stanovit pouze základní zásady a principy jeho vytváření

4.3.1. Územní systém ekologické stability

Pro město Chomutov je zpracován územní systém ekologické stability na hierarchických úrovních nadregionální a regionální a lokální. Lokální ÚSES však není pro zastavěnou – antropogenně přeměněnou část území zpracován. Pro skladebné části lokálního ÚSES v urbanizovaném prostředí platí:

- v území kde nejsou dochovány prvky kostry ekologické stability ve stupni IV. a V. jsou využívány k trasování prvků ÚSES i společenstva synantropní, segetální i s podílem introdukovaných taxonů (Kučera, 1994, 1997)
- cílem ekologické optimalizace je dosažení stavu harmonické kulturní krajiny, v níž plochy člověkem destabilizovaných ekosystémů jsou vyváženy vhodně rozloženými plochami ekologicky stabilnějších přirozených nebo přírodě blízkých ekosystémů (BUČEK a LACINA, 1995)
- ÚSES se v krajině neprojevuje jako samostatný prostorový prvek, ale jako součást ostatních prostorových struktur, jednotlivé skladebné části ÚSES mohou plnit i řadu dalších funkcí jako např. protierozní funkce, vegetační doprovod cest, ochranná pásma vodních zdrojů aj.) (MÍCHAL a LÖW, 1995)
- při vymezení skladebných částí ÚSES jsou uplatňovány prostorové parametry skladebných částí ÚSES. Je ale zřejmé, že v těch částech města, kde historický vývoj založil stabilizovanou urbánní strukturu, nemá smysl uplatňovat prostorové parametry, sestavené pro přírodě blízké segmenty krajiny - srovnání LÖW a kol. (1995, s. 53)
- výraznou modifikaci pro lokalizaci biocenter a biokoridorů ÚSES v urbanizovaném území ve vazbě na ekologické zónování. Lokalizace skladebných částí územního systému ekologické stability krajiny do citlivých a zranitelných území (ekologických zón) představuje zejména v sídlech nový pohled na stabilizační účinek prvků ÚSES a současně uplatňuje důslednou interpretaci ekologických vlastností prostoru při návrhu využití území.

Hlavními problémy pro existenci a plnou funkčnost skladebných částí ÚSES v urbanizovaném území se jeví:

- antropogenní činnost pozměnila rámec trvalých ekologických podmínek natolik, že se mění **kriteria reprezentativnosti**. Problematiku ÚSES v urbanizovaném území řeší tzv. antropogenní biochory, v nichž je reprezentován biofond výrazně narušených území. V urbanizovaných územích je třeba zohlednit změnu ekologických podmínek korekcí druhové skladby při zachování základních principů prostorového uspořádání skladebných částí ÚSES.
- **kritérium prostorových vztahů** se mění jen v případě výrazných změn reliéfu (haldy, výsypky, násypy, rekultivace, důlní činnost) nebo při mimořádně rozsáhlém plošném rozvoji zastavěných území. Mimo takto intenzivně antropicky narušená území je i nadále určujícím faktorem prostorová struktura biochor. Pokud je v zastavěném území prostorová diferenciací biochor setřena, může ji nahradit správně provedená ekologická zónace.
- **kritérium prostorových parametrů** naráží (podstatně více než ve volné krajině) na spleť propletenec vlastnických a uživatelských vztahů, které brání efektivní realizaci i v případě, kdy biotechnický nebo pěstební stav vegetačních prvků na lokalitě je příznivý. Pochopitelnou snahou veřejné správy je lokalizovat skladebné části ÚSES na obecní pozemky - tím jsou často deformovány požadavky na prostorové parametry (plocha prvků

a jejich vzdálenost od sebe). Nedodržení prostorových parametrů ÚSES bude snížena jeho funkčnost. Proveditelnost záměru při realizaci na obecních nebo státních pozemcích naopak funkčnost ÚSES výrazně zvýší.

- **kritérium aktuálního stavu** vegetačních prvků je v sídle výrazně modifikováno. Požadavky na pět stupňů ekologické stability je asi třeba redukovat nebo relativizovat. Členění odezvy společenstev na antropické ovlivnění v urbánním prostředí prakticky nepočítá. Předmětem hodnocení jsou pouze vlastní stavební objekty a nikoliv vegetační prvky kolem nich. Ty k nim ovšem zpravidla funkčně náleží, to znamená, že jejich druhová skladba, prostorové uspořádání i pěstební stav je příslušnou funkcí stavebního objektu podstatně ovlivněn a předurčen (zeleň v doplňkové funkci). Přesto však takové vegetační prvky plní v urbánní osnově sídla funkci refugia (= útočiště, úkrytu) pro biotu. Stejně tak jim nelze upřít to, že často představují významnou potravní nabídku. Nedůvěra odborné veřejnosti vůči vegetačním prvkům urbánního prostředí se pak často promítá do paradoxních stanovisek orgánů veřejné správy, která jsou pro systém zeleně měst kontraproduktivní.
- vzdálenost k „přírodnímu“ okraji krajiny v sídelních aglomeracích je velká a pro migraci zde existují neprostupné bariery. Vznikají **izolované populace** bioty. Budování prostorově spojitě urbánní osnovy z mozaiky nejrůznějších nezastavitelných území i za cenu jejich nevyrovnané ekologické kvality. V kombinaci s ekologickou zónací je potřeba využít území ekologických limitů a ekologických rizik k vyloučení staveb.
- kvalita stanovišť uvnitř aglomerace je nízká s trvalou přítomností fyziologických **stresů**. Je proto nutné zvýšením rozlohy skladebných částí systému zeleně posilovat rezistenci biotických prvků a schopnost resilienci odezvy po ukončení stresu.

Shrnutí problematiky ÚSES v urbanizovaném prostředí:

V intenzivně urbanizovaném území sídel klesá důraz na ekologickou čistotu (přirozenost, resp. blízkost přírodnímu stavu) ploch zeleně a zvyšuje se důraz na ochranu jejich nezastavitelnosti. Proto urbánní osnovu měst tvoří i plochy orné půdy, zahrad a zahrádkářských osad a zejména komplex příměstských lesů. Začleňování skladebných částí ÚSES se pak opírá o využití různorodé směsi ploch a funkcí, náležejících k nezastavitelným územím.

4.3.2. Systém rekreačních pěších a cyklistických tras

Systém rekreačních pěších a cyklistických tras vychází z již existujících podkladů a je doplněn o poznatky z průzkumů a rozborů. Systém je doplněn o trasy pro pěší se psy. Stávající i navrhované systémy pro pěší i cyklisty jsou v návrhu GZ zapracovány a doplněny.

- Systém rekreačních pěších tras je zpracován v souboru turistických map 1: 50 000 Krušné Hory, Chomutovsko a Mostecko, kterou vydala Edice klubu českých turistů.
- Systém rekreačních cyklistických tras je zpracován ve studii vybudování cyklostezek na Chomutovsku, kterou zpracoval Ing. Budínský
- Systém tras pro pěší se psy je součástí návrhové části GZ. Trasy pro pěší se psy budou vyznačeny v tabulkové a mapové části.

Pro vytvoření tras pěších se psy je nutné dořešit vybavenost tras sáčky a odpadovými koši pro sběr psích exkrementů. Úklid těchto tras bude náročnější na jejich četnost.

4.3.3. Systém liniových doprovodných porostů (komunikace, vodoteče, tratě ČD)

Systém liniových doprovodných porostů (komunikace, vodoteče, tratě ČD) je utvářen zpravidla složkou bylinnou, která je přítomna vždy a tvoří nízké patro a složkou dřevinnou, kterou tvoří střední keřové patro a vysoké stromové patro.

Bylinné patro má funkci stabilizační to znamená, že přispívá ke zpevnování povrchových vrstev půdy a zároveň má protierozní ochranu před činností vody, větru a přispívá k vytvoření a udržení vhodných životních podmínek četným organismům pro fungování ekosystému krajiny.

Dřevinná složka doprovodných porostů plní funkci izolačně asanační, což umožňuje ochranu okolí před nepříznivými účinky prachu, zápachu, hluku, větrných vírů, případně redukuje u silničního provozu negativní vlivy výfukových plynů.

Pro *doprovodné porosty u komunikací* platí zákon číslo 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů, vyhláška Ministerstva dopravy a spojů č. 104/1997, kterou se provádí zákon o pozemních komunikacích a dále doporučené ČSN normy například ČSN 73 6101 kapitola 13.7 Vegetační úpravy.

Pro *doprovodné porosty podél vodotečí* – tzv. břehové porosty platí zákon 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny § 4 odstavec (2) **Významné krajinné prvky** jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívají se pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo oslabení jejich stabilizační funkce. K zásahům, které by mohly vést k poškození nebo zničení významného krajinného prvku nebo ohrožení či oslabení jeho ekologicko-stabilizační funkce, si musí ten, kdo takové zásahy zamýšlí, opatřit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody. Mezi takové zásahy patří zejména umístování staveb, pozemkové úpravy, změny kultur pozemků, odvodňování pozemků, **úpravy vodních toků a nádrží** a těžba nerostů. Podrobnosti ochrany významných krajinných prvků stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

Pro *doprovodné porosty u ČD tratí*, které nejsou postiženy v legislativní úpravě a obecně pro ně platí Listina lidských práv a svobod, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcích předpisů a vyhlášek, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu ve znění pozdějších změn a předpisů, zákon č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči ve znění pozdějších předpisů a další.

5. NÁVRH SYSTÉMU ZELENĚ

S ohledem na bioklimatické, hygienické a další účinky patří zeleň k základním složkám, které vytvářejí příznivé podmínky pro život městského obyvatelstva. Zeleň napomáhá členit městskou strukturu a vytváří rámec plochám rekreace. Z uvedených důvodů je nutno řešit zelené plochy na stejné úrovni s ostatními funkčními zónami města a nikoliv pouze na zbytkových plochách v rámci řešení ostatních zón. Přitom je třeba mít na zřeteli, že doba, kterou potřebuje strom nebo park, aby vzrostl do funkční a estetické způsobilosti, představuje zhruba 50 let. Tato skutečnost předem vylučuje provizorní řešení a vynucuje si uváženou koncepci, která bude respektována také při plánování dalších fází rozvoje města.

Přírodní prostředí, především však konfigurace terénu, vodní toky a plochy, lesnatost území, určují umístění a částečně i rozlohu větších zelených ploch (nezastavitelné svahy, inundační polohy apod.). Specifickým podmínkám toho kterého města proto většinou nevyhovuje žádné z doporučených schémat rozložení zeleně uvnitř města a napojení těchto zelených ploch na volnou krajinu. I za těchto okolností, tj. v rozmanitosti jednotlivých případů dané místními podmínkami, platí však některé zásady, které je nutno při koncipování zeleně dodržovat.

5.1. Obecné zásady

Hlavní zásady koncepce zeleně ve městě je možné shrnout do těchto bodů:

- plánovat parkovou zeleň, sloužící každodenní rekreaci, jako nedílnou součást obytných souborů a zón. Případ od případu posoudit, zda navrhovaný způsob zástavby, eventuálně další okolnosti (např. konfigurace terénu, nezastavitelné enklávy volné krajiny na území obytného souboru apod.) umožňují, aby se každodenní rekreace v celé škále nároků odehrávala v zeleni uvnitř zástavby. Při výstavbě většího počtu nových obytných souborů pamatovat na plochy celoměstských parků
- respektovat a v maximální míře využívat veškerou dochovanou zeleň a ostatní přírodní prvky a plochy
- asanovat břehy vodních toků a ploch od dožívajících objektů, skladů a technických sítí všeho druhu. Např. je-li v současné době soustředěn na březích vodních toků průmysl, komunikace apod., není vhodné petrifikovat tento stav situováním dalších průmyslových ploch nebo komunikačních tahů a technických sítí, naopak vytvářet podmínky k postupnému uvolňování břehů. Zbylé plochy mezi vodním tokem a současnými komunikacemi, pokud nejsou dostatečně široké, využívat jen pro výsadbu ochranné zeleně. V maximální možné míře zabránit souvislému zpevnování břehů, „narovnávání“ přirozených vodotečí, či jejich zatrubňování.
- uvolňovat a nezastavovat místa pěkných vyhlídek na město, jeho okolí a přírodní i kulturní dominanty
- zabezpečovat přístupnost a rekreační využitelnost krajiny příměstské oblasti koordinací odvětvových projekcí (zejména zemědělské) v rámci komplexních pozemkových úprav
- využívat zeleň pro eliminaci nepříznivých faktorů nebo naopak pro zdůraznění příznivých vlivů geografické polohy (např. usměrňování provětrávání území)
- vycházet z principu propojení zelených ploch navzájem, z potřebné vazby zeleně v zastavěném území na příměstskou rekreační zónu a na volnou krajinu. Propojení

jednotlivých ploch má být pěší nebo cyklisty s doprovodnou zelení. Dosažení kontinuity zelených ploch nespočívá v tvorbě kilometrů dlouhých procházkových cest, ale v seskupení promenád, cest do školy, do zaměstnání a za nákupem, cest k nejbližší zastávce městské dopravy a přístupových cest k městské zeleni, ke krajině a v kvalitě provedení. K tomu lze vedle parků využít rovněž zeleně nových obytných souborů, vnitřní zeleně průchodných bloků staré zástavby, zeleně předzahradek, říčních břehů, opuštěných násypů železničních tratí apod. Kontinuita zelených ploch uvnitř města je žádoucí rovněž z krajinně ekologického hlediska, protože vzájemně propojené zelené plochy vytvářejí potřebné biologické koridory

- jako součást zeleného systému plánovat a při dalším rozvoji města nekompromisně chránit plochy dlouhodobé vegetace. Tyto plochy mohou být součástí kterékoliv kategorie zeleně a musí být lokalizovány s přihlédnutím ke stanovištním podmínkám existence dřevin a potřebám dotvoření obrazu města hmotami vysoké dřevinné vegetace
- v případě, že do města nepronikají nezastavitelné enklávy volné krajiny (hluboká údolí vodních toků, strmé stráně apod.), je nutno při plánování dalšího územního rozvoje
- pamatovat na vytvoření zelených klínů nebo prstence, výhodného pro umístění dostupnějších rekreačních zařízení i z hlediska estetické kvality městského obrazu a krajinného rázu
- vytvářet náhradní ekologická stanoviště pro faunu žijící na území sídla

5.2. Komplexní návrh systému zeleně

Komplexní systém zeleně (biotické složky) řešeného území propojující prvky, součásti a systémy městské a krajinné vegetace, nezastavitelné enklávy vegetace pronikající do sídla nebo záměrně vytvářené prstence a pásy vegetace členící strukturu města a dotvářející krajinný ráz. Systém zeleně je individuální záležitostí jednotlivých sídel a je možné stanovit pouze základní zásady a principy jeho vytváření. Jedná se o vytváření izolačních pásů nebo prstenců vegetace s různou funkcí.

Návrh na vytvoření nového a doplnění stávajícího systému zeleně vychází z poznatků průzkumů a rozborů. Navrhovaný systém zeleně bude především plnit funkce rekreační, estetické a hygienické. Systém zeleně tvoří pozemky na plochách:

- veřejné zeleně, jde o parkově upravené plochy a prostranství všech kategorií včetně alejí. Plochy budou stabilizovány v územním plánu jako monofunkční plochy zeleně a pak bude možné měnit pouze na základě souhlasu zastupitelstva města Chomutova a dotčených orgánů státní správy.
- zvláště chráněná území - ochrana ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcích předpisů a vyhlášek o zřizování chráněných území, přírodních parků, významné krajinné prvky, evropsky významné lokality - Natura 2000, skladebné prvky územního systému ekologické stability na urbanizovaném i neurbanizovaném území a památné stromy. Zákonné ochraně bez vyhlášení nepodléhají prvky ekologicky významných segmentů krajiny (EVSK).
- pozemky určené k plnění funkce lesa ochrana ze zákona č.289/1995 Sb., lesní zákon zahrnuje všechny pozemky ležící na lesním půdním fondu. V Chomutově jsou lesy ve

správě Lesů ČR a Městských lesů v kategorii lesy zvláštního určení (4b) lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochrannou, klimatickou a krajinnotvornou

- pozemky tvořící zemědělský půdní fond (potvrzené ÚP) - ochrana ze zákona 334/1992 Sb., o ochraně ZPF
- ostatní zeleň, izolační a ochranná zeleň i aleje v extravilánu
- vyhražená zeleň a ostatní doplňkové kategorie plní především estetické a hygienické funkce, popř. slouží individuální rekreaci.
- pěší a cyklistické trasy, které by měly být plochami zeleně obklopeny a izolovány od negativních vlivů okolních dopravních i hospodářských činností

Plochy zeleně se zákonnou ochranou i bez ní tvoří jeden nedílný celek systému zeleně města Chomutova. Úkolem OŽP MěÚ v Chomutově bude zajistit:

a) **aplikaci oborových norem** ČSN 83 9011 – 83 9061 v procesu povolování staveb v územním a stavebním řízení.

Pro oblast tvorby a údržby zeleně jsou od března 1996 platné normy:

ČSN 83 9011 Technologie vegetačních úprav v krajině – Práce s půdou

ČSN 83 9021 Technologie vegetačních úprav v krajině – Rostliny a jejich výsadba

ČSN 83 9031 Technologie vegetačních úprav v krajině – Trávníky a jejich zakládání

ČSN 83 9041 Technologie vegetačních úprav v krajině – Technicko-biologické způsoby stabilizace terénu – Stabilizace výsevy, výsadbami, konstrukcemi ze živých a neživých materiálů a stavebních prvků, kombinované konstrukce

ČSN 83 9051 Technologie vegetačních úprav v krajině – Rozvojová a udržovací péče

ČSN 83 9061 Technologie vegetačních úprav v krajině – Ochrana stromů, porostů

a vegetačních ploch při stavebních pracích

b) **ochranu dřevin**, včetně možnosti ukládání náhradních výsadeb za kácené dřeviny (§ 8 a 9 zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny) není prováděcí vyhláška, kterou by se řídila náhradní výsadba dřevin včetně následné péče po výsadbě

c) zpracovat, schválit a postupně realizovat „**Systém péče o zeleň** ve městě Chomutově“, jehož základ pasport zeleně a inventarizace alejí je již pro město zpracován

d) zabezpečit **finanční prostředky** na údržbu a rozvoj parků a lesů v majetku města

e) prostředky na zeleň účelově **vázat v rozpočtu města**

f) zajistit, aby plochy **zeleně byly v katastru** nemovitostí zapsány jako „zeleň“

- náhradní výsadby - ke komplexnímu návrhu zeleně patří i návrh ploch pro náhradní výsadbu. Náhradní výsadba může být uskutečněna plochách, které jsou generelem zeleně určeny k obnově, rekonstrukci, dosadbám či probírkám, nebo na plochách kde je navržena změna kategorie (druhu) zeleně. Na výše uvedených plochách je nezbytně nutné zpracovat projektovou dokumentaci pro údržbovou péči, nebo rozvoj. Obnovu či rekonstrukci zeleně. Takovou projektovou dokumentaci zeleně lze pořídit i v rámci dotačních titulů na udržitelnost zeleně v urbanizovaném prostoru. Výše dotace může dosáhnout až 80% z ceny díla bez DPH. Na projekčně připravených plochách zeleně lze stanovovat náhradní výsadby. Činnost je náročná na koordinaci a časovou posloupnost jednotlivých subjektů žádajících o kácení zeleně a následnou náhradní výsadbu. Náhradní výsadba bude prováděna na pozemcích s vyjasněnými majetkoprávními vztahy.

6. UKAZATELE, VZTAHY A POTŘEBY ZELENĚ V SYSTÉMU MĚSTA

- Ukazatele potřeby rozlohy zeleně v sídle
- Řešené vztahy systému zeleně
- Docházková vzdálenost k plochám zeleně
- Stanovení optimální velikosti městské zeleně
- Nároky na obnovu ploch zeleně
- Nároky na provádění údržby zeleně
- Návrh plošného umístění zeleně
- Struktura ploch zeleně
- Výběr dřevin podle stanovištních podmínek
- Způsob obnovy ploch zeleně

6.1. Ukazatele potřeby rozlohy zeleně v sídle

Problematikou stanovení kvantitativních i kvalitativních ukazatelů zeleně v sídlech se v 70. letech intenzivně zabývala výzkumná pracoviště územního plánování, tj. VÚVA Brno a Urbion Bratislava. Výsledky výzkumné činnosti byly shrnuty v publikaci *Zásady a pravidla územního plánování* (VÚVA urbanistické pracoviště Brno, Urbion Bratislava, 1983).

Základní koncepce funkční složky využití území nazvané „Zeleň“ v této práci je nadčasová a většinou platná dodnes. V tomto díle byly také stanoveny kvantitativní ukazatele potřeby zeleně v sídle, které byly převzaty do vyhlášky č. 83/1976 FMTIR. Po ukončení platnosti technických norem se i tyto urbanistické ukazatele staly pouze doporučenými. Absence norem a kvantitativního vyjádření nezbytnosti řešení biotické složky v sídle i okolní krajině způsobily, že zezeň a její rozvoj se staly okrajovou a podceňovanou funkční složkou územního plánování. Proto považujeme za účelné obnovit znalosti o urbanistických ukazatelích a koncepci funkční složky nazvané „Zeleň“, která v roce 1983 byla řešena na velmi dobré evropské úrovni.

Potřebnou rozlohu ploch zeleně lze orientačně stanovit pomocí ukazatelů vztažených k počtu obyvatel. Rozsah zeleně ve městech by se měl pohybovat v rozmezí 50 – 75 m²/obyvatele. Na tomto množství by se podílely jednotlivé druhy zeleně.

Potřebná rozloha druhů zeleně na 1 obyvatele sídla

Tabulka č. 9

Druh zeleně	Rozloha m ² / obyvatele
I. veřejná zezeň	8 – 12
II. zezeň v obytných souborech	14 – 19
III. zezeň občanského vybavení	6 – 9
IV. ostatní zezeň	22 – 35
celkem	50 – 75

Převzato ze Zásad územního plánování (VÚVA, Urbion 1983).

Do jednotlivých druhů zeleně jsou zahrnuty tyto kategorie a druhy zeleně:

Veřejná zezeň – parky ústřední, obvodové, zezeň náměstí a jiných městských veřejných prostranství, rekreační lesy, uliční stromořadí, doprovodná zezeň vodních toků a ploch, krajinná zezeň.

Zeleň obytných souborů – zeleň u individuální zástavby (evidovaná jako zahrady), zeleň nových obytných souborů (včetně parku obytného souboru), vnitrobloková zeleň ve starší zástavbě, pokud není užívána a evidována jako zahrady.

Zeleň občanského vybavení (mimo zeleně základního občanského vybavení, která je součástí zeleně obytných souborů) – zeleň u škol, léčebných ústavů, sportovních a kulturních zařízení, botanické a zoologické zahrady, zeleň u jednotlivých zařízení služeb, institucí.

Ostatní zeleň – zahrádkové osady, zeleň pohřebišť, zahradnictví, zeleň s ochrannou funkcí (pásma hygienické ochrany kolem průmyslu, kolem komunikací), zeleň v plochách pro rekreaci.

Tabulka č. 2 podává přehled o potřebě zeleně v zastavěném území sídelních útvarů v závislosti na hodnotě jejich přírodního zázemí (tj. lesů, luk, pastvin a vodních ploch v území dostupném do 30 minut od okraje zastavěného území).

Potřeba zeleně v intravilánu sídla v závislosti na hodnotě zázemí

Tabulka č. 10

Kategorie hodnoty přírodního zázemí	Přírodní zázemí sídelního útvaru (m ² /obyv.)	Potřeba zeleně (m ² /1 obyvatele)					
		zeleň standardní			celkem	zeleň ostatní	veškerá zeleň v intravilánu
		zeleň veřejná	zeleň obytných souborů	zeleň občan. vybavenosti			
velmi dobrá	více než 300	8	14	6	28	22	50
	300 - 350	8	14	6	28	24	52
	250 - 300	8	15	6	29	25	54
dobrá	205 - 250	9	15	7	31	25	56
	165 - 205	9	16	7	32	26	58
	125 - 165	10	16	7	33	27	60
omezená	60 - 125	10	17	7	34	28	62
	20 - 60	11	17	8	36	28	64
	do 20	11	18	8	37	29	66
nevyhovuje	bez přírodního zázemí	12	18	9	39	30	69
	bez přírodního zázemí	12	19	9	40	32	72
	bez přírodního zázemí v nížině	12	19	9	40	35	75

Převzato ze Zásad územního plánování (VÚVA, Urbion 1983).

Vedle přírodního zázemí jsou hodnoty uvedené v tabulce č. 2 ovlivňovány dalšími faktory, a to především velikostí a charakterem města, kvalitou jeho životního prostředí, hustotou jeho zástavby a konečně možností vzájemné kompenzace mezi jednotlivými kategoriemi zeleně. Tak např. dobře zpřístupněná a upravená krajina může do určité míry nahradit park a park může nebo musí (např. ve městech ležících v intenzívně zemědělsky využívaných územích) nahradit krajinu. Tradičně vyhledávaná, společensky atraktivní a dopravou nerušená promenáda na břehu řeky může dobře nahradit plošně velký, avšak provozem rušený park. Při této zaměnitelnosti hraje roli hodnota náhrady (dostupnost, obliba, mimořádná kvalita).

Uvedené ukazatele mají tedy hlavně orientační význam. Měly by být dodrženy především v kategoriích veřejné a obytné zeleně. Hodnota 12 m² veřejné zeleně na 1 obyvatele, která je ověřenou hranicí mezi dostačujícím a již nedostačujícím množstvím této zeleně, by měla být respektována i když je jejich přírodní zázemí kvalitní.

Vyhodnocení stávající rozlohy zeleně v sídle a její porovnání s urbanistickými ukazateli je významným úkolem územního generelu ochrany a tvorby biotické složky. Je to signál pro zpracovatele ÚPD, že tato funkční složka využití území byla podceněna a její řešení není na dostatečné úrovni. Dostatek zelených ploch, ale jejich nevhodná struktura je jedním z významných argumentů, kterými je možno podpořit rozvojové záměry zahradního a krajinného architekta v návrhové části územního generelu.

6.2. Řešené vztahy systému zeleně

K řešeným vztahům v rámci systému zeleně sídla patří:

- vztah zeleně (vegetačních ploch) urbanizovaného a neurbanizovaného území, tj. návaznost a spojitost systému zeleně řešeného území
- územní systém ekologické stability a jeho prostorové a funkční vztahy
- pěší a cyklistické trasy a jejich vztah k systému zeleně
- systém prstenců zeleně

6.2.1. Vztah zeleně (vegetačních ploch) urbanizovaného a neurbanizovaného území

V návrhové části generelu zeleně jsou plochy

I. V urbanizovaném území rozlišeny podle funkčního členění do 4 kategorií zeleně :

- Funkčně samostatná zeleň
- Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách
- Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách
- Zeleň s doplňkovou funkcí v plochách pracovních aktivit průmyslových areálech

II. V neurbanizovaném území jsou zahrnuty plochy z kategorií

- Funkčně samostatná zeleň
- Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách

Pro přehled uvádíme tabulku kategorií

a podkategorií patřících do systému zeleně v urbanizované území

Tabulka č. 11

Kategorie zeleně			kód druhu zeleně
A.	Funkčně samostatná zeleň		
	I.	Zeleň městská (1)	
		1	Parky
		2	Zeleň rekreační
		3	Zeleň městská ostatní
		4	Významné solitérní stromy
	II.	Zeleň krajinná (2)	
		1	Krajinná zeleň všeobecná
		2	Krajinná zeleň rekreační
	III	Lesy (4)	
		1	Ochranné
		2	Zvláštního určení
		3	Hospodářské
			4a
			4b
			4c

	IV	Zemědělský půdní fond (5)		
		1	Orná půda	5a
		2	Zahrady	5b
		3	Sady	5c
		4	Trvalé travní porosty	5d
		5	Vinice	5e
		6	Zahradnictví	5f
		7	Skleníky	5g
	B.	Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách		
	I.	Hřbitovy (3)		3
	II.	Zeleň na vodních a vodohospodářských plochách (6)		
		1	Zeleň na plochách vodních toků	6a
		2	Zeleň na plochách vodních nádrží	6b
	III.	Plochy s objekty pro rekreaci (7)		
		1	Zahrádkářské lokality	7a
		2	Chatové lokality	7b
	IV.	Zeleň ve zvláštních plochách pro rekreaci (12)		
		1	Zeleň ve sportovních plochách	12a
		2	Zeleň ve sportovních areálech	12b
	V	Doprovodná zeleň podél dopravních tras (14)		14f, 14k
	VI	Městská stromořadí (1)		1d
	C.	Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách		
	I.	Zeleň v plochách pro bydlení (9)		
		1	Zeleň sídlištní	9a
		2	Zeleň u RD a vil	9b,c
		3	Zeleň v městské památkové zóně	10f
	II.	Zeleň ve smíšených plochách (10)		10a - e
		1	Obchodu a služeb	10a
		2	Výroby a služeb	10b
		3	Území malých sídel	10c
		4	Území městského	10d
		5	Území centrálního	10e
	III.	Zeleň v plochách obecné a veřejné vybavenosti (13)		13 a - l
		1	Občanská vybavenost	13a
		2	Obchodní areály	13b
		3	Veřejná správa	13c
		4	Kultura a církev	13d
		5	Sociální péče	13e
		6	Zdravotnictví	13f
		7	Školství	13g
		8	Zařízení hasičů a CO	13h
		9	Armáda	13i
		10	Policie	13j
		11	ZOO	13k
		12	Botanické zahrady	13l

D. Zeleň s doplňkovou funkcí pracovních aktivit a průmyslových areálů			
I.	Zeleň v plochách pracovních aktivit (11)		
	1	Zeleň v plochách pro výrobu	11a
	2	Zeleň v plochách pro průmysl	11b
	3	Zeleň v plochách pro zemědělskou výrobu	11c
	4	Zeleň v plochách pro lesnickou výrobu	11d
II.	Zeleň v plochách pro technickou vybavenost (15)		
III.	Zeleň v plochách pro dopravu (14)		
	1	Zeleň v plochách pro automobilovou dopravu	14a-e, g-j
	2	Zeleň v plochách pro železniční dopravu	14f
IV	Zeleň v plochách pro těžbu (8)		

6.2.2. Územní systém ekologické stability a jeho prostorové a funkční vztahy

ÚSES v městě Chomutově byl vymezen pro kategorie nadregionální, regionální a lokální. Systém je vymezen na neurbanizovaných plochách zeleně parametricky i funkčně správně.

V urbanizovaném prostředí nebyl ÚSES zpracován a nezbytně nutné jej dopracovat a doplnit do územního plánu města Chomutova.

Průchody a propoje pro lokální systém ekologické stability jsou ve městě zachovány, jak bylo zjištěno v průzkumové části GZ a jde o jejich zpracování do systému ÚSES. Jedná se o plochy zeleně podél vodoteče Chomutovka a plochy zeleně nacházející se v přibližně kolmici na vodoteč Chomutovky, přibližně v její střední části (podél železnice a Podkrušnohorského zooparku), které byly zařazeny do systému zeleně v rámci GZ.

V rámci generelu zeleně byla zpracována i biogeografická diferenciací území, ze které zpracovatelé lokálního systému ekologické stability mohou vycházet pro zpracování STG (skupiny typů biogeocénů) a využitelný pro návrh lokálního ÚSES může být i vypracovaný návrh systému zeleně.

6.2.3. Pěší a cyklistické trasy a jejich vztah k systému zeleně

Generel cyklotras ve městě Chomutově je zpracován dostatečně podrobně a lze jej plně akceptovat. Pěší a cyklistické trasy jsou určeny pro rekreační pohyb ve zdravém prostředí a proto se v maximální míře snaží zpracovatelé GZ jejich trasy doplnit zelení tak, aby nemuseli účastníci vdechovat exhalace z motorové dopravy, které je nepochybně škodlivé. Vymezení pěších a cyklistických rekreačních tras bylo posouzeno na základě potřebných údajů o atraktivitách i rekreačním potenciálu území.

Protože rekreační cyklistické, pěší i se psy podmiňují návrh systému zeleně a umožňují jeho dotváření, je součástí generelu Návrh hlavních pěších a cyklistických tras v měřítku 1:5 000. Trasy zohledňují síť stávajících veřejně přístupných polních cest a v nezbytných případech málo frekventovaných silnic, na kterých se chodci a cyklisté, případně mohou cítit bezpečně. Rekreační trasy propojují všechny přírodní, kulturní a rekreační hodnoty, zajímavosti a atraktivitu území. Návrh obsahuje také propoje do sousedních obcí a města Jirkova s centrem města a navazuje na celostátní síť značených cyklistických stezek a turistických cest. Na výkrese jsou zakresleny značené turistické a cykloturistické stezky.

Návrh na doplnění a obnovu sítě veřejně přístupných účelových cest, stezek a pěšin je zpracován na samostatném výkrese.

6.2.4. Systém prstenců zeleně

Systém izolačních pásů a prstenců vegetace s různou funkcí, tj. nezastavitelné enklávy a plochy dotvářející urbanistickou strukturu sídla, jeho vzhled a krajinný ráz vychází z potřeb města, jeho obyvatel a únosnosti krajiny.

K plochám vytvářející izolační pásy a prstence vegetace patří v severní a západní části území zalesněný masiv Krušných hor, na východě zoopark a zázemí Kamencového jezera a na jihu navržená rezervace Pražské pole.

6.3. Docházková vzdálenost k plochám zeleně

Jedná se o vyhodnocení kategorizace využitelnosti plochy z hlediska docházkové vzdálenosti obyvatel k plochám zeleně. Přístupnost ploch zeleně je rozdělena na krátkodobou, střednědobou a dlouhodobou.

a) **Krátkodobá rekreace** - využívá zeleň s hlavní funkcí městskou, kterými jsou zejména plochy parkové a ostatní parkově upravená zeleň. Důležitým spojovacím prvkem mezi stavebními objekty a městskou zelení jsou stromořadí. Jako optimální se pro bezbariérové docházkové vzdálenosti k plochám zeleně jeví vzdálenosti:

400m (8 - 10min.) mohou být i plochy zeleně do 0,5 ha, které jsou dobře udržovány a vybaveny např. pro pobyt dětí, či starších občanů.

b) Pro **středně dobou rekreaci** - při docházkové vzdálenosti **800m (15min.)** jsou uspokojivé plochy zeleně nad 0,5 ha, které jsou vybaveny a udržovány. Pro středně dobou rekreaci se využívá mimo zeleně městské zeleň krajinná a lesní a plochy se zelení doplňkovou mimo zastavěné území města.

Jde o plochy určené k rekreaci a sportu (například sem řadíme plochy koupališť, lyžařské svahy, skokanské můstky, tábořiště, výletišť, ale i rekreační chaty, zahrádky buď individuální nebo v zahrádkářských osadách). Docházková vzdálenost k těmto plochám je optimální do **1500m - 2000m (30min.)**, což je mezní vzdálenost pro odpolední střednědobou rekreaci.

c) **Pro dlouhodobou rekreaci** jsou využívány plochy ve vzdálenosti **5 - 20 km, což je 1,5 až 6 hodin** pěší chůze bezbariérovým (tj. bezkolizním) průchodem nebo průjezdem po cyklistických stezkách vedoucích z města. Pro velký rozsah je docházková vzdálenost vyhodnocena pouze v podkladech projektanta a součástí dodávky generelu je uvedena v tabulkové části návrh a v textové části, kde jsou uvedeny atraktivní lokality v okolí města.

Do zásad pro docházkovou vzdálenost patří zejména bezbariérová, bezkolizní přístupnost k plochám zeleně. Za bariery jsou v tomto případě považovány vodní toky, silnice a železniční trati. Pro rekreaci nesmí bariéra přetínat přístup k plochám zeleně. Město Chomutov má bariery, které jsou v návrhové mapě vyznačeny a které bude nutné doplnit například nadchodovou lávkou od sídlišť Písečná, Březenecká, Kamenná a Zahradní pro přístup k zooparku a Kamencovému jezeru. Návrh nadchodové lávky pro pěší je zpracován v projektu „Regenerace panelových sídlišť“, který byl zpracován VŠÚOZ v Průhonicích a bude postupně realizován.

Kromě městské zeleně lze pro krátkodobou rekreaci využít i veřejné plochy zeleně v panelových sídlištích a zeleně u bytových domů. Zeleň u rodinných domků je využitelná pouze pro individuální odpočinek majitelů a je nutné doplnit v těchto plochách veřejnou zeleň, zejména stromořadími a ostatní městskou zelení.

6.4. Stanovení optimální velikosti městské zeleně

Pro účely generelu městské zeleně byl použit ukazatel zeleně, který vyjadřuje potřebu zeleně v m² na 1 obyvatele a zároveň postihuje nejpotřebnější funkce a určující kvalitu městského prostředí. Skutečnost, že potřeba zeleně je navrhována i jinými druhy zeleně než samostatnými kategoriemi zeleně respektuje v dílčích územích města rozmezí ukazatelů. V zástavbě rodinných domků se zahradami používáme vyšší ukazatel sídlištní zeleně na úkor ukazatele parkových, případně lesních ploch zeleně. U kompaktnější zástavby sídlištní volíme při současném stavu (převažujících) nekoncepčních a neodborně udržovaných ploch vyšší podíl veřejně a přístupných ploch zeleně.

Zohledňujeme existenci větších lesních ploch a jiné využitelné zeleně.

Za optimální se jeví velikosti ploch zeleně v rozmezí následujících ukazatelů: Tabulka č. 12

Druh zeleně	Rozloha m ² / 1 obyvatele
veřejná zeleň	8 – 12
zeleň v obytných souborech	14 – 19
zeleň občanského vybavení	6 – 9
lesy	5 - 10
hřbitovy	4 - 5
sportovní a rekreační plochy	9 - 10
ostatní zeleň	4 – 10
Celkem	50 – 75

Převzato ze zásad územního plánování (VÚVA, Urbion 1983).

Tabulka bilance ploch zeleně v k.ú. Chomutov vychází ze zjištěných údajů:

Hodnocené množství zeleně na 1 obyvatele vychází ze srovnání předpokládaného využití stávající funkčních kategorií zeleně s optimálními velikostmi navrhované zeleně.

Tabulka č. 13

Druh zeleně	Rozloha m ² zeleně/1 obyvatele stávající stav
veřejná zeleň	11,6
zeleň v obytných souborech	11,4
zeleň občanského vybavení	10,95
lesy	121,3
hřbitovy	2,17
sportovní a rekreační plochy	12,0
ostatní zeleň	8,2
Celkem	177,62

Výměra k.ú. Chomutov je	2.926 ha
Počet obyvatel v k.ú. Chomutov	51 007 obyvatel
Hustota obyvatel	18 obyvatel/ha

Z uvedeného přehledu vyplývá, že je ve městě Chomutov relativně dostatek zeleně, ale tato je nerovnoměrně rozmístěna a její funkční členění je nedostačující. Nedostatek městské zeleně je vyvážen zelení lesní a krajinnou, což umožňuje návaznost na středně dobou a dlouhodobou rekreaci. Využitelnost krajiny pro rekreaci je příznivá.

Množství veřejně přístupné krajinné zeleně dosahuje v katastrálním území hodnoty 234,1 m²/obyvatele. Město má tedy dobré přírodní zázemí, které mu poskytují především zalesněné svahy Krušných hor s navazující krajinou zelení (louky, remízky), které vytvářejí zelený prstenec na severním okraji města. Na jižním okraji města tuto funkci plní navržená rezervace Pražské pole. Větší komplex zeleně na východním okraji města tvoří Podkrušnohorský zoopark a areál Kamencového jezera, které jsou však oplocené s omezenou přístupností. Na zbylých okrajích již chybí souvislé plochy veřejně přístupné krajinné zeleně, která by mohla ve větší míře plnit funkci rekreační. Zachované malé plochy zeleně, zde již omezeně plní funkci ekologickou a jsou nezbytné pro zachování ekologické stability krajiny. Velkým problémem zdejší krajiny je s výjimkou lesů značná antropizace a degradace krajinné zeleně. Poměrně vysoký podíl má také ruderalizovaná zeleň průmyslových areálů na okraji města, která je z hlediska rekreace i ekologické stability nevhodná. Výhledově by měly být plochy zeleně v těžebních a průmyslových areálech zachovány či podle možností rozšířeny, ale mělo by dojít ke změně funkce spojené se změnou druhové a prostorové skladby zeleně. Rekultivace by měly v opuštěných areálech směřovat k vytvoření kvalitní krajinné zeleně, případně s rekreační funkcí. Zeleň stávajících areálů by měla plnit zejména funkci izolační. Stávající lesní porosty a remízky by se svou druhovou skladbou a prostorovým uspořádáním blížily původním smíšeným lesům, které i z hlediska rekreace lépe plní funkci než jehličnaté monokultury či malé ruderalizované remízky. Důležité je obnovení břehových porostů podél vodních toků a vodních nádrží, jejichž břehy a koryta by neměly být technicky upravovány.

Pro krátkodobou rekreaci je nutné zejména s ohledem na další rozvoj města uvažovat s vybudováním systému městské zeleně, jejíž nosnou částí je zeleň parková a ostatní městská, spojená přes docházkové bariéry. Městská zeleň bude svou vybaveností, koncepčností a odbornou údržbou splňovat požadavky na krátkodobou rekreaci a odpočinek obyvatel.

Kvalitu sídlištní zeleně je potřeba dořešit v dalších stupních projektové dokumentace.

Návrhy ploch zeleně musí svojí náplní odpovídat požadavkům obyvatel, které ji budou využívat. Je potřeba dbát na možnost pohybu v městské zeleni matkám s malými dětmi, školní mládeži a starším občanům. Z toho vyplývá, že půjde o rozdílné nároky na vybavenost ploch zeleně tak, aby odpovídala skutečnému zastoupení různých věkových kategorií obyvatel. Při zohlednění doporučených zásad v návrhové části generelu zeleně vznikne systém zeleně využitelný pro všechny skupiny obyvatel.

Malou rozlohu mají hřbitovy, které nejsou řešeny v územním plánu. Výhledové plochy pro pohřbívání je nutné vyčlenit. Návrh na rozšíření stávajícího hřbitova je nutno posoudit s ohledem na průběh velmi vysokého napětí (VVN) elektrického proudu. Jedná se o plochu s hřbitovem sousedící a náklady na jeho rozšíření by byly kromě přeložky VVN minimální. V návrhu je pro výhledové vybudování nového hřbitova možno uvažovat s plochou č. 11/2b v urbanistickém obvodu 13, v lokalitě V Loužích.

S ohledem na nedopracovaný lokální ÚSES by měly být zachovány klíny krajinné zeleně, břehové porosty podél Chomutovky a další plochy zeleně v intravilánu, které umožní průchod ÚSES zastavěným územím.

6.5. Nároky na obnovu ploch zeleně

Způsob obnovy ploch zeleně vychází ze současného stavu zeleně:

V1 - Současný stav vyhovující - porost je vhodný pro pobyt obyvatel a splňuje všechny požadavky na rekreaci. Kromě běžné údržby nevyžaduje další zásahy.

V2 - Současný stav vyžaduje doplnění porostů - porost je vhodný, ale v současné době

vzhledem k nekompletnosti je nutné doplnit výsadbou stejných druhů dřevin nebo postupně novými druhy. Do této skupiny se zařazují také aleje, které se přeměňují na ucelené výsadby. Z těchto úprav vyjímáme zeleň, která svou doplňující funkcí patří k významné stavební památce.

N3 - Jedná se o plochy s nevyhovující druhovou nebo prostorovou skladbou zeleně či stavem a vybavením technickými prvky. Je nutná jednorázová nebo postupná obnova plochy zeleně, která by využila účinku stávající současné zeleně. Volíme shodnou druhovou skladbu, která by se s rozvojem sídla co nejvíce dostala do vnitřních částí města.

Podle nároků na intenzitu využívání se řídí i náročnost úprav. Méně využívané lokality ponechávají větší procento lesních ploch, častěji navštěvované přecházejí přes úpravy parkového lesa až k úpravám parkovým, které volíme jen pro nejintenzivnější plochy. Výhoda druhové přestavby spočívá v dosažení účinku v podstatně kratším čase a s menší finanční náročností na jednotku plochy. Přestavba ploch zeleně vyžaduje odborný a citlivý přístup projektantů.

N4 - Nové výsadby - jsou navrženy na plochy, které jsou v současné době bez zeleně nebo s porosty odumírajícími či ve špatném stavu. Technické prvky chybí nebo jsou v havarijním stavu. Přednostně využíváme plochy:

- asanované skládky, průmyslové odvaly, ruderalizované plochy
- stavební proluky, části asanovaných ploch staré zástavby
- stavebně těžko využitelná svahová území, údolní plochy s vyšší hladinou spodní vody, okolí vodních ploch a vodotečí.

Nákladová bilance přihlíží k případným ztíženým podmínkám pro realizaci výsadeb. Předností nových realizací je možnost vytvořit moderní úpravy, vyhovující všem nárokům na provoz, kvalitní rekreaci a současně docílení vysoké biologické účinnosti. Nevýhodou jsou relativně vysoké náklady a hlavně zpoždění v dosažení účinnosti výsadeb, pohybující se v rozmezí 10 až 20 let. Výsadby vzrostlejší zeleně zvyšují náklady.

Orientační propočet nákladů na obnovu zeleně

v Kč/m² plochy a 1/ks vzrostlého stromu:

Tabulka č. 14

Druh zeleně	Náklady v Kč/ m²
Park a parkově upravené plochy	2 000
Sídlíštní zeleň	1 550
Ochranná zeleň	1 200
Zeleň sportovišť ve standardní vybavenosti	1 100
Realizace výsadby 1 ks vzrostlého stromu	10 000 Kč/1 ks

6.6. Nároky na provádění údržby zeleně

Podkladem pro zpracování výhledu na stanovení údržby zeleně ve městech jsou pasporty zeleně, který je aktualizovaný minimálně jedenkrát za rok o změny, které se na stávajících i nově navrhovaných plochách zeleně projeví. Pasport zeleně obsahuje podrobný rozpis udržovacích prací tak zvanou udržovací péči (technologický postup) pro údržbu zeleně ve městě. Podle četnosti prací prováděných na plochách zeleně je stanovena tzv. intenzitní třída údržby.

V rámci pasportu zeleně, který byl pro město Chomutov zpracován bylo provedeno rozdělení ploch zeleně do intenzitních tříd údržby:

- **I. intenzitní třída** údržby představuje nejintenzivnější údržbu reprezentačních ploch zeleně. V této třídě jsou trávníky koseny ročně více než 15 x, přihnojovány 3 x, pravidelně zalévány, provzdušňovány a chemicky odplevelovány. Letničkové záhony jsou vysazovány 2 x, zalévány 40 x, pravidelně okopávány a přihnojovány. Záhony trvalek a růží 8 x okopávány a plety, pravidelně zalévány a chemicky ošetřovány. Keře a stromy 3 - 4 x ročně okopávány, pravidelně zalévány a prořezávány. Cesty a zpevněné plochy jsou 3 - 4 x týdně zametány a uklízeny. Technické prvky jsou zastoupeny v potřebném množství, odpovídajícím umístění a důležitosti. Plochy jsou dokonale vybaveny sadovnickými doplňky (lavičky, odpadkové koše, osvětlení apod.), které jsou udržovány stále v dobrém stavu.
- **II. intenzitní třída** údržby představuje intenzivní údržbu silně zatěžovaných ploch zeleně (plochy sídlištní zeleně, centra měst). Trávníky jsou v této třídě ročně průměrně 8 x koseny, 1 x přihnojovány, 10 x zalévány. Letničkové záhony 1 x vysazovány, 20 x zalévány, 3 x okopávány. Záhony trvalek a růží 5 x okopávány a plety, chemicky ošetřovány. Keře a stromy 1 - 3 x okopávány a zalévány, 1 x hnojeny, cesty 1 x týdně čištěny. Plochy jsou dostatečně vybaveny potřebnými sadovnickými doplňky, pravidelně udržovanými.
- **III. intenzitní třída** údržby představuje extenzivní údržbu okrajových a méně významných ploch zeleně. Tato třída má trávníky koseny průměrně 3 x ročně, přihnojovány 1x za 2 roky. Květinové záhony se prakticky nevyskytují, mladé výsadby dřevin jsou 1x ročně okopávány a zalévány, zapěstovány, cesty uklízeny a čištěny 1 x za 14 dní. Vybavení ploch doplňky je dostačující.
- **IV. intenzitní třída** údržby představuje údržbu příměstských, rekreačních lesů a lesů tzv. zvláštního určení. V této třídě je zahrnuta i údržba stromořadí podél silnic mimo zastavěné území obcí a měst.

Intenzitní třídy jsou v pasportu zeleně stanoveny k jednotlivým prvkům a tak lze na jedné ploše udržovat biologické, technické a doplňkové prvky udržovat v různých intenzitních třídách.

Předpokládaný orientační propočet nákladů na údržbu zeleně:

Tabulka č. 15

Intenzitní třída údržby	Náklady v tis. Kč/ha/rok
I	160 - 170
II	110 - 130
III	55 - 70
IV	30 - 40

6.7. Návrh plošného umístění zeleně

Návrh plošného umístění zeleně vychází z konceptu územního plánu, kde je návrh pojat z časového hlediska, současného trendu rozvoje města a přibývajících počtu obyvatel.

Pokud se jedná o koncepční pohledy s ohledem na zeleň je nutné stanovit regulativy vztahující se k ochraně stávající i nově navrhované zeleně.

Všechny funkčně využitelné plochy stávající městské zeleně budou po schválení generelu dle navrhovaného rozsahu nedotknutelné a limitující.

Vzhledem k tomu, že generel zeleně vychází z potřeby zeleně na 1 obyvatele v rozsahu územní jednotky katastrálního území, bylo nutné ještě tyto úvahy propojit vzájemně mezi

sebou tak, aby vzniklo optimální řešení rozmístění ploch z hlediska typu zástavby, bezbariérové docházky, rozsahu ploch zeleně vzhledem k předpokládanému množství obyvatel města.

V mapovém podkladu "Návrhová část" je zachycena funkčně využitelná stávající zeleň (všechny druhy zeleně), dále návrh plošného umístění zeleně rozložené do 4 kategorií, podle podílu nově navrhované zeleně na dané ploše:

A. 100% funkční zeleň na navrhované ploše

- 1 - městská zeleň (mimo 1b, 1d)
- 2 - krajinná zeleň
- 3 - hřbitov
- 4 - lesy

5 - zemědělský půdní fond

6b - vodní nádrže

B. 70-80% funkční zeleně na navrhované ploše

1b - zeleň rekreační

6a - vodní toky

7 - zeleň v plochách individuální rekreace

12 - zeleň v plochách pro rekreaci

C. Zeleň s funkcí doplňkovou, kde bude zeleň tvořit 30-50% na ploše

1d - městská stromořadí

9 - zeleň v plochách pro bydlení

10 - zeleň ve smíšených plochách

D. Plochy u pracovních aktivit, drobné výroby, průmyslu, dopravy, technické občanské vybavenosti budou obsahovat 25-35% zeleně (zeleň ochranná a doprovodná):

8 - zeleň v plochách pro těžbu

11 - zeleň v plochách pracovních aktivit

13 - zeleň v plochách vybavenosti

14 - zeleň v plochách pro dopravu

15 - zeleň v plochách pro technickou vybavenost

Tyto regulativy budou uplatňovány zejména u nově budovaných objektů navržených územním plánem. Cílem je působit i na stávající subjekty ve městě, aby průmyslem zatížené město mohlo zároveň splňovat náročné požadavky na rekreační, přírodní a památkovou ochranu a pohodovost pohybu občanů žijících ve městě i přijíždějících za sportem a rekreací.

6.8. Struktura ploch zeleně

Rozmístění a vzájemná poloha zelených ploch ovlivňuje výrazně kvalitu systému zeleně. Město Chomutov má tento systém v hlavních rysech již vytvořen a jeho úprava je možná jen v dílčích částech. Způsob urbanistické koncepce a její vývoj umožňuje různé možnosti pro rozmístění nové zeleně. U této problematiky je nutno zdůraznit, že ovlivňování urbanistických záměrů musí směřovat k nejuhodnějšímu uspořádání. To se vyznačuje následujícími hlavními rysy:

- Tvorba parkových ploch

- Optimální rozmístění ploch zeleně v zástavbě s cílem dosáhnout co nejlepší přístupnost z významných obytných celků

- Zvýšení podílu zelených ploch v územích s vysokou hustotou osídlení, zejména v centru města a jeho okolí. Zastoupení zeleně lze také upravovat v závislosti na velikosti sídel

a dalších významných faktorech kvality bydlení.

- Vytváření klidových koridorů umožňujících pěší propojení mezi hlavními centry bydlení, výroby, služeb a rekreace. Spojení provádět pokud možno s co největším zastoupením zeleně. K tomu využívat parkově upravené plochy, zeleň uvnitř obytných bloků a další druhy zeleně.

- Vzájemnou zastupitelnost některých druhů zeleně je provedeno s hlavním důrazem na kvalitativní stránku z hlediska rekreace.

- Možnosti náhrady blízkých zelených ploch plochami vzdálenějšími. Potřeba blízké zeleně může být částečně nahrazena zelení vzdálenější, pokud je dostatečně atraktivní. Pro každodenní rekreaci však není vhodné uvažovat s územím, dostupným za více než 30 minut trvání jedné cesty.

- Doplnění zeleně kolem komunikací, železničních drah a vodních toků tzv. doprovodnou zelení (nebo-li zelení liniovou).

Reálná možnost tvorby zelených ploch je vymezena místními podmínkami, jak v prostorových skutečnostech, tak i v pochopení významu zeleně odpovědnými pracovníky. Využití norem je hlavně v jejich aplikaci na místní území, k objektivnímu hodnocení současného stavu a k orientaci o rozsahu budoucích potřeb. Navrhování nových ploch provádíme ve snaze co nejvíce se této ideální představě přiblížit. Rozmístění různých druhů zeleně i jejich kvantifikaci upravujeme v mezích stanoveného rozptylu podle místních možností.

6.9. Výběr dřevin podle stanovištních podmínek

Výběr dřevin podle stanovištních podmínek je podrobně rozepsán v tabulkové části C1 a graficky znázorněn ve výkresové části (č. v. 7 Biogeografická diferenciacie území). Výběr dřevin byl proveden podle následujících kritérií:

A) Vegetační stupeň: (Buček, Demek, Lacina 1987, Bínová 1989)

2 - nadmořská výška 200 - 400 m n. m. - bukovodubový

3 - nadmořská výška 300 - 500 m n. m. - dubovobukový

4 - nadmořská výška 400 - 700 m n. m. - bukový

nadmořská výška 400 - 600 m n. m. - dubovojehličnatý

B) Trofický režim: (Bínová 1989)

A půdy chudé živinami

AB půdy polochudé živinami

B půdy středně bohaté živinami

BC půdy polobohaté dusíkem

BD půdy polobohaté vápníkem

C půdy bohaté dusíkem

CD půdy bohaté dusíkem a vápníkem

D půdy bohaté vápníkem

C) Hydrický režim: (Bínová 1989)

1 - půdy řady suché

2 - půdy řady omezené

3 - půdy řady normální

4 - půdy řady zamokřené

5 - půdy řady mokré

D) Členění dřevin:**1 - stromy domácí základní**

Domácího původu, dokonale přizpůsobené stanovištním podmínkám, spolehlivé, dlouhověké, typické pro dané stanovištní podmínky, tvoří základ porostu.

2 - stromy domácí doplňkové

Domácího původu, dobře se přizpůsobují stanovištním podmínkám, uspokojivě dlouhověké a odolné, doplňkové na daném stanovišti.

3 - stromy domácí do antropogenního prostředí

Původní v České republice, areálově nepůvodní v dané lokalitě či na daném typu stanoviště, dobře se přizpůsobují stanovištním podmínkám, uspokojivě dlouhověké a odolné, doplňkové na daném stanovišti.

4 - stromy introdukované

Cizího původu, dobře přizpůsobivé stanovištním podmínkám, jejich použití je omezeno (např. pro volnou krajinu), některé vlastnosti velmi cenné (např. odolnost vůči chloridům) doplňkové pro určité druhy stanovišť, obohacují sortiment, nahrazují domácí dřeviny na stanovištích, kde jejich použití není možné.

5 - keře domácí

Domácího původu, dokonale přizpůsobené stanovištním podmínkám, spolehlivé, odolné, dlouhověké, typické pro dané stanovištní podmínky, tvoří základ porostu

6 - keře domácí do antropogenního prostředí

Původní v České republice, areálově nepůvodní v dané lokalitě či na daném typu stanoviště, dobře přizpůsobené stanovištním podmínkám, uspokojivě spolehlivé, dlouhověké pro dané stanovištní podmínky, doplňkové na daném stanovišti.

7- keře introdukované

Cizího původu, dobře přizpůsobivé stanovištním podmínkám, obohacují sortiment, nahrazují domácí dřeviny na stanovištích, kde jejich použití není možné, jejich použití je omezeno.

E) Dřeviny pro specifické stanoviště:

Při uvedení "x" se jedná o dřeviny vhodné do daných podmínek.

Při uvedení "xe" se jedná o dřeviny do extrémních podmínek.

- a dřeviny odolné exhalacím
- b dřeviny pod vedení NN, menší vzrůst
- c dřeviny do alejí
- d₁ dřeviny pro skupinovou výsadbu, snášejí polostín
- d₂ dřeviny půdopokryvné, náhrady trávníků
- e₁ dřeviny pro živé ploty stříhané
- e₂ dřeviny pro živé ploty volně rostoucí
- f dřeviny pro zpevnění svahů, teras
- g dřeviny na zasolené půdy

6.10. Principy obnovy ploch zeleně

Nejcennějším prvkem v systému zeleně je vzrostlý zdravý strom pro svou dlouhověkost, biologickou, estetickou, hygienickou a další funkce. Neboť bez stromů nelze vybudovat kvalitní plochu zeleně, jak dokazuje hodnota zeleně stávající zejména na sídlišťích, ale i v zástavbě RD nebo historickém jádru města. V městském prostředí jsou cenné všechny druhy zeleně včetně ploch zanedbaných nebo soukromých. Plochy zanedbané nebo kompozičně nevhodně založené lze převést do hodnotného stavu.

Ekologická hodnota města, zejména jeho centrálních částí, se pozvolna zhoršuje od konce 18. století, kdy po zrušení nevolnictví dochází ke stěhování obyvatel z vesnic do měst. Tím dochází k zahušťování zástavby na úkor zeleně. Podíl zeleně k zastavěným plochám se snižuje, dochází k horšímu proslunění a provětrávání měst. Plochy zeleně jsou neustále zmenšovány, jejich rekreační a biologická hodnota je snižována účinky hluku a exhalací především z dopravy, lokálních topenišť a podobně.

Proto je nezbytné všechny plochy případně prvky zeleně v městském prostředí chránit, aby nedošlo k jinému funkčnímu využití těchto ploch.

Výrazné zhoršení městského přírodního prostředí způsobuje neuspokojování nároků obyvatel na aktivní i pasivní rekreaci a dochází k houfnému odlivu lidí, zejména o víkendech z měst do volné přírody, kde např. zakládají zahrádkové a chatové osady. Toto náhradní, společensky nevhodné řešení vyvolává negativní jevy v krajině, především v jejích nejhodnotnějších a nejkrásnějších částech. Antropologický tlak se stává pro krajinu neúnosný. Aby nedošlo k nevratným změnám a kolapsu byl navržen systém zeleně.

Vytvořením uceleného rekreačně využitelného systému městské zeleně s ohledem na chráněná území a plochy a jeho napojením do okolní krajiny je možné uspokojovat požadavek obyvatel na krátkodobou, každodenní rekreaci.

V systému zeleně je nutné dodržovat a respektovat:

- důslednou ochranu všech současných ploch a prvků přírodního charakteru včetně ochranných pásem
- zvyšovat působivost, přitažlivost a funkčnost ploch zeleně pro obyvatele
- využívat možností na reálné rozšíření ploch zeleně
- při obnově zeleně vycházet ze současného stavu zeleně
- propojení systému městské zeleně do okolní krajiny pro rekreaci např. pro pěší turistiku, cyklistiku a další.
- druhové složení navrhované zeleně dle biogeografické diferenciace a konkrétních stanovištních podmínek

6.11. Řešení zeleně v jednotlivých zónách

V různých typech zastavěného území je navrhována zeleň v závislosti na příslušném typu zeleně. Využívá se již dříve uvedených možností úprav struktury ploch, náhrady druhů a podobných zásahů, pokud nemáme dostačující volné plochy.

Návrhová část GZ vychází z kategorií zeleně a navrhuje na základě předpokladů oddílu 4.1. (Stanovení zásad pro navrhování nových ploch zeleně) rozdělení ploch do 5 kategorií:

- Funkčně samostatná zeleň
- Funkčně doplňková zeleň
- Zeleň v plochách pracovních aktivit
- Zeleň v plochách pro sport a rekreaci
- Zeleň doprovodná

1. Funkčně samostatná zeleň její funkčnost a návaznost je zřejmá a bude postupně řešena s ohledem na plošné, funkční a obsahové členění. Důležitou roli zde bude hrát výběr rostlinného materiálu, který bude u městské zeleně využívat celý navrhovaný sortiment zeleně. U krajinné zeleně bude výběr omezen pouze na druhy domácí. Na pozemcích lesních se řídí hospodaření dle lesního hospodářského plánu (LHP) a u ploch s ochranou památek kulturních či přírodních se bude řídit pokyny příslušných orgánů odpovědných za jejich ochranu.

Pokud se týká správy a údržby zeleně, má tato přímou návaznost na majetkoprávní vztahy k jednotlivým plochám zeleně. Pokud plochy zeleně patří do majetku města, je na něm, aby zabezpečilo komplexní údržbu zeleně. Když však plochy veřejné zeleně patří jinému subjektu, je nutná písemná dohoda o způsobu a rozsahu údržby. Podkladem pro řešení majetkoprávních vztahů, intenzity údržby a technologických postupů údržby zeleně pro jednotlivé intenzitní třídy je pasport zeleně.

2. Funkčně doplňková zeleň se dělí na jednotlivé zóny podle typu zástavby.

Rozlišujeme zóny:

- Historická zástavba
- Zástavba RD - městský typ
- Zástavba RD - vesnický typ
- Sídlištní zástavba
- Občanská vybavenost (sportoviště, škol, zdravotnického zařízení, administrativy, výzkumných a technických zařízení)
- Zástavba bez zeleně

Zóna A. Historická zástavba - do této kategorie patří všechny památkově chráněné objekty. Schválení jakýchkoliv úprav zeleně u památkově chráněných objektů a městských zón spadá do kompetence příslušné památkové správy podle zákona č. 20/1987 Sb.

Zeleň u historické zástavby musí vycházet ze stavebního nebo zahradního stylu doby, ve které památka vznikla. Výběr rostlinného materiálu je daný biogeografickou diferenciací území, ve kterém se nachází a ve kterém se zonace dřevin pohybuje v celé škále doporučeného rostlinného materiálu od domácích dřevin po dřeviny introdukované, pokud není limitován ÚSES.

Zóna B. Zástavba rodinných domů městský typ - v současné době se trend urbanistické a architektonické zástavby odklání od výstavby sídlišť, zejména od sídlišť panelové výstavby a posunuje se k zástavbám rodinných domků. Přitom z průzkumů vyplývá, že hustě zastavěná území rodinných domků většinou se zahradami 600 - 800 m² neskýtají dostatečný prostor pro rekreační a odpočinkovou pohodovost, ani zde není možnost krátkodobé (každodenní) rekreace v únosné docházkové vzdálenosti a s bezbariérovým přístupem. Generel zeleně v návrhu počítá s 30-50 % okrasné zeleně pro typ zástavby RD - městský typ. Tento typ zeleně zahrnuje i zeleň veřejnou, která spočívá v založení centrální plochy zeleně s vybaveností hřišť a odpočívadel. Také podle konečného rozsahu zastavěného území budou vybudovány menší sadovnický upravené plochy do 0,5 ha.

Uliční zeleň bude zastoupena alejovou výsadbou, která bude vysazována do pruhu zeleně mezi vozidlovou komunikací a chodníkem.

Zóna C. Zástavba rodinných domků vesnický typ - svým charakterem odpovídá víceméně výrobním objektům, a proto okrasná zeleň činí v návrhu generelu zeleně 30-50 % a spočívá v malých sadovnický upravených plochách do 0,5 ha a alejové zeleni.

Důraz při výběru rostlinného materiálu je kladen na domácí druhy zeleně, které jsou k tomuto typu zástavby nejvhodnější.

Zóna D. Sídlištní zástavba - všeobecně lze shrnout, že zeleň v sídlištních ač založena podle projektů, nebyla vždy řádně koncepčně udržována a původní záměry (pokud byly realizovány) již dnes nejsou zřejmé. Je nutné provést zhodnocení zeleně a vybavenosti každého sídliště individuálně. 30-50 % zastoupení zeleně vůči zastavěným a zpevněným plochám je v návrhu soustředěno do centrálních parků, malých sadovnický upravených ploch před občanskou vybaveností, kolem pěších tras. Zeleň je vždy navržena k určitému typu vybavení (např.

dětské hřiště, odpočinkové plochy, parkoviště a podobně). Pro zachování měřítka prostoru je důležité výsadby zakládat ze stromové zeleně jako kostry zeleně.

Zóna E. Občanská vybavenost - sem spadají objekty sportovišť, škol, zdravotnických zařízení, administrativní budovy, hotely, výzkumná zařízení, technická zařízení a další. Kolem těchto objektů bude vůči zastavěné ploše 25-35 % zeleně, převážně charakteru malých sadovnický upravených ploch do 0,5 ha a liniových prvků kolem hranic (plotu) pozemku.

Zóna F. Zástavba bez zeleně - sem patří především plochy stavenišť, parkovišť, skládek zeminy a průmyslových závodů. Tyto plochy budou převedeny na některou z výše uvedených zón (staveniště, skládky zemin) nebo budou doplněny zelení ochranou (u závodů), či doprovodnou (u parkovišť).

Tyto zóny lze obecně shrnout do pojmu *Obytná zástavba* - kde kvalita bydlení je určena zejména hustotou osídlení a výškou zástavby, ovlivňuje přímo nároky na rozsah parkových ploch. RD s dostačující rozlohou zahrádek vyžadují minimální plochy v rozmezí 1 až 3 m² na obyvatele, řešené zpravidla jako nenáročně vybavená místa společenského styku, her pro starší děti, dospělé apod. Uliční zeleň je v tomto typu zástavby nezastupitelná a minimálně spočívá ve výsadbě alejí v řešených ulicích. S rostoucí hustotou osídlení vzrůstají nároky na poměrnou velikost ploch zeleně. Kompaktní zástavba v poválečných létech vytvářela svým rozvolněným řešením možnosti k realizaci velkých ploch v rozsahu 10 - 20m²/obyvatel, podle typu zástavby. Tyto plochy měly zaujímat přibližně 50 % podílu ze sídliště. Vlivem růstu parkovacích míst však trávnicková plocha poklesla asi na polovinu tohoto stavu. Zbývající plochy přestávají být využitelné pro řadu funkcí. Sídlitní zástavba má proto zvýšené nároky na samostatné parkové plochy, situované hlavně v nejbližším okolí bydliště. Ve starší zástavbě je nutno využívat pro tvorbu zeleně plochy dvorů vnitrobloků a plochy získané demolicí staré zástavby v případech, kdy demolice sledují snahu snížit nadměrnou hustotu osídlení.

3. Zeleň v pracovních aktivitách

Splňuje nároky na zeleň ochrannou a dělíme ji:

A. Průmyslová zeleň - (tvořená zónou K) a druhem ochranné zeleně. V tomto území je třeba prosazovat maximální využívání doplňkových výsadeb, snižujících rozptýl hluku do okolních obytných zón a šíření prachu a ostatních škodlivin, v neposlední míře však tyto plochy přispívají i ke zlepšení celkového vzhledu pracovního prostředí ve výrobních zónách. Svahy náspů a výkopů, dlouhodobé územní rezervy i různé malé volné plochy musí být využívány k jednoduchým výsadbám, nahrazujícím mnohde zaplevelené pozemky. Při požadavcích na novou výstavbu technických zařízení a průmyslu je třeba prosazovat nutný podíl zeleně, který se pohybuje v rozmezí 10 - 30% z celkové plochy, podle charakteru řízení.

B. Zeleň zemědělské výroby - (zóna F) území v okolí obytné zástavby musí při zaměření na zemědělskou problematiku respektovat (stejně jako ostatní typy výrobních zařízení) blízkost osídlení. Je třeba:

- zpřístupnit území hlavně polyfunkčně zaměřenými hospodářskými komunikacemi, které slouží zemědělské a lesnické výrobě i rekreaci,
- doplnit výrobní krajinu o prvky ochranné a doprovodné zeleně,
- vytvořit v blízkosti zástavby přechodnou zónu, umožňující rekreační činnost.

4. Zeleň v plochách pro rekreaci - využívá zemědělské a lesní pozemky v blízkosti obytné zástavby. Zaměření zóny na plochy rekreační, oddechové, sportovní a na neorganizovanou tělovýchovu se řídí podle velikosti sídla, druhu a šíře zájmů obyvatel. Určení velikosti a typu zařízení je navrženo v závislosti na velikosti spádové oblasti, atraktivnosti zařízení a místním

podmínkám. Pokud je v území řešeno více funkcí, které na sebe navazují musí být jejich propojení provedeno tak, aby se vzájemně nerušily hlukem, zhoršením přístupností k plochám a podobně.

5. Zeleň doprovodná je důležitým činitelem v zastavěné části k. ú. i mimo něj. Návrh počítá s postupným doplněním uličních stromořadích v místech, kde to umožní prostorové možnosti a zejména uložení inženýrských sítí. Zvýší se tím pohodovost bydlení i prostupy městem pro pěší.

6.12. Návrh zeleně v k. ú. Chomutov

Návrh systému zeleně ve městě Chomutov vychází z průzkumů, rozborů, souladu s územním plánem a stanovených zásad pro navrhování zeleně.

Návrh zeleně vychází ze stávajících kategorií (druhů) zeleně v jakémkoliv stupni vývoje plochy zeleně - od dobře udržovaných parkových, lesních, ochranných druhů zeleně přes plochy zahrádkářských osad, hospodářskou zeleň až po zeleň neudržovanou, tzv. přírodní a přírodě blízkou. Všechny plochy zeleně mají již svoji funkci určenou. Jen u ploch přírodních a přírodě blízkých je po průchodu ÚSES, památek a ochrany přírody nutné dořešit jejich další funkční členění. Většinou jde o změnu kategorie (druhu) zeleně nebo o plochy zeleně, tam kde dojde ke stavební činnosti.

Na stávající funkci ploch zeleně navazuje potřeba úpravy a změn ploch a kategorií zeleně, která vychází z průzkumové a rozborové části a dává přehled o zastoupení kategorií (druhů) zeleně ve vztahu k docházkovým vzdálenostem, počtům obyvatel, bezbariérovému přístupu k plochám zeleně a k urbanizaci sídla. Ve vztahu k přírodním podmínkám je plošné a druhové vymezení ploch zeleně zřejmé.

Systém zeleně vychází ze stávajících ploch veřejně přístupné zeleně. Tyto jsou ve městě od sebe odděleny bariérami a docházkovými vzdálenostmi. Za vhodné plochy zeleně jsou považovány parky, ostatní plochy městské zeleně, sídlištní zeleň, bloková zeleň. Plochy veřejné zeleně u obytných domů je nutné koncepčně doplnit vybaveností např. lavičkami, odpadovými koši, dětskými hřišti, odpočívadly a pod.

Stávající funkční plochy zeleně jsou akceptovány v souladu s územním plánem. Nově navrhované plochy funkční městské zeleně s krátkodobou docházkovou vzdáleností k plochám a bezbariérovými přístupy k nim jsou v souladu s územním plánem na plochách zeleně, ale může být u nich stanovená jiná kategorie zeleně..

Plochy se střednědobou docházkovou vzdáleností již mohou překonávat docházkové bariéry, které však musí být zabezpečeny např. lávkami přes vodní toky, přechody přes silnice a železnice.

Plochy pro dlouhodobou rekreaci budou překonávat bariéry, povedou z města do jiných katastrálních území a budou sloužit pro pěší i cyklisty.

Propojení jednotlivých ploch zeleně bude doplněno o aleje a doprovodné porosty podél vodních toků, komunikací a železničních tratí.

Obecně platí, že zeleň u obytné zástavby, kromě zeleně u rodinných domků a zeleně vyhrazené, bude veřejně přístupná městská zeleň s alejemi v ulicích a funkční zelení na plochách zeleně. Nově navrhovaná funkční zeleň bude vždy respektovat urbanistické a architektonické návrhy, při zachování zásad navrhovaných ploch zeleně.

V následujícím přehledu jsou taxativně vyjmenovány všechny plochy zeleně, které tvoří systém zeleně bez ohledu na jejich funkci v ochraně přírody a památek, rekreace, sportu, vyhrazené a veřejné zeleně. Taxativně vyjmenované plochy systému zeleně:

Park Čs. Armády, Před městským úřadem, Park Dr. Beneše, Štefánikův park, Dětský park, Nezvalova, Za soudem, ZOO park, Masarykovo náměstí a před nemocnicí, Za nemocnicí, V loužích (návrh rekreačního lesoparku, tvořeného domácimi druhy dřevin, vybaveného městským mobiliářem. Návrh bude proveden zahradním architektem. Výhledově by plocha mohla sloužit k založení nového hřbitova), U nádraží, U Chomutovky (Zelené plochy podél Chomutovky. Důraz na použití domácích druhů pro možnost vedení lokálního ÚSES), Koupaliště Domovina, U pošty- U Pražského pole, Kamenný vrch (Přeměna lesního porostu na lesopark, s použitím domácích druhů, vybavený městským mobiliářem. Návrh bude proveden zahradním architektem), Kamencové jezero, Hřbitov, Židovský hřbitov, Parčík ulice Škroupova, Sadovnický upravená plocha před soudem, Záložní plocha na rozšíření hřbitova (Pro rozšíření hřbitova bude nutné provést přeložení sítí VVN), Parčík mezi ulicemi Kochova a Dvořákova, U nádraží (Ponechaná stávající zahrádkářská kolonie. Výhledově plocha pro izolační zeleň nádraží), Sadovnický upravená plocha v ulici Pionýrů, Sadovnický upravená plocha v ulici Na Moráni, Pražské pole, Louky u Pražského pole (Ponechat krajinnou zeleň s možností zřízení plochy pro výcvik psů), Izolační zeleň (Ponechaná stávající zahrádkářská kolonie, výhledově plocha izolační zeleně) Park v ulici Pražská, Výhledová plocha k rekultivaci (Rekultivace krajinné zeleně popř. s rekreačním využitím), Krajinná zeleň na hranici regionálního biocentra, Míchanický remíz, Prostup do krajiny, Ulice Na Příkopech, Park Na Vinicích, Sadovnický upravená plocha Zadní Vinohrady, Otvícké rybníky, Doprovodná zeleň u komunikací, Krušnohorský přivaděč, Lesopark u sídliště Březenecká, Komplex lesa a krajinné zeleně tvořící zelený prstenec města, Domovina - plocha s převahou sportu a rekreace, Domovina - sadovnický upravená plocha, Ulice Potoční, EVSK u Nových Spořic, EVSK ulice Karlovarská v Nových Spořicích, Filipovy rybníky, Domovina, Zátíší Severka, Kamenná – Březenecká, Lesík Kamenná, Písečná, Sady, Ulice Písečná, Zahrádkářská kolonie u nádraží, Hřbitov, Zahrádkářská kolonie, Parkově upravené plochy v centru města.

V tabulkovém přehledu jsou taxativně vyjmenovány všechny stávající plochy zeleně, které v současné době tvoří zeleň ve městě bez ohledu na jejich funkci v ochraně přírody a památek, rekreace, sportu, vyhrazené a veřejné zeleně. A dále jejich začlenění v návrhu a popřípadě ve výhledu systému zeleně. Plochy budou pro dotvoření systému zeleně buď nově zřízeny, nebo obnoveny rekonstrukcí, nebo zvýšenou údržbovou péčí uvedeny do funkčního stavu. Plochy stávající funkční zeleně budou běžnou údržbovou péčí zachovány.

Přehled ploch zahrnuté do systém zeleně města Chomutova:

Tabulka č. 16

<i>Poř. č.</i>	<i>Název plochy</i>	<i>Stávající stav</i>	<i>Návrh</i>	<i>Výhled</i>
1	Park Čs. armády	park	park	
2	Před městským úřadem	parkově upravená plocha před veřejnou budovou	parkově upravená plocha před veřejnou budovou	
3	Park Dr. Beneše	parčík	parčík	
4	Štefánikův park	parčík	parčík	
5	Dětský park	parčík	parčík	
6	Park Nezvalova	park	park	
7	Za soudem	parkově upravená plocha před veřejnou budovou	parkově upravená plocha před veřejnou budovou	

Poř. č.	Název plochy	Stávající stav	Návrh	Výhled
8	Podkrušnohorský ZOO park	plocha vybavenosti	plocha vybavenosti	
9	Masarykovo náměstí a před nemoc.	parčík	parčík	
10	Za nemocnicí	les, krajinná zeleň	park	
11	V loužích	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	hřbitov
12	U nádraží	zeleň u komunikací	parkově upravená plocha	
13	U Chomutovky	zeleň u vodotečí, parkově upravená plocha	krajinná zeleň	
14	Koupaliště Domovina	zeleň u vodních nádrží	zeleň u vodních nádrží	
15	U pošty	parkově upravená plocha	parkově upravená plocha	
16	U Pražského pole	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	
17	Kamenný vrch	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň rekreační	
18	Kamencové jezero	zeleň krajinná a rekreační	zeleň krajinná a rekreační	
19	Hřbitov na ul. Beethovenova	hřbitov	hřbitov	
20	Židovský hřbitov	hřbitov	hřbitov	
21	Parčík ulice Škroupova	parčík	parčík	
22	Upravená plocha před soudem	parkově upravená plocha před veřejnou budovou	parkově upravená plocha před veřejnou budovou	
23	Záložní plocha na rozšíření hřbitova	krajinná zeleň všeobecná	hřbitov	
24	Parčík ul. Kochova a Dvořákova	parčík	parčík	
25	U nádraží	zahrádkářská kolonie	zahrádkářská kolonie	izolační
26	Sad. upravená plocha v ulici Pionýrů	parčík	parčík	
27	Sad. upravená pl. v ulici Na Moráni	parčík	parčík	
28	Pražské pole	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	
29	Louky u Pražského pole	ZPF louky a	krajinná zeleň všeobecná	
30	Izolační zeleň ul. Dukelská	krajinná z. a zahr. kolonie	krajinná zeleň všeobecná	
31	Park v ulici Pražská	krajinná z. a zahr. kolonie	park	
32	Výhledová plocha k rekultivaci – plochy u odkalovacích nádrží	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	rekreace
33	Kraj. zeleň na hr. region. biocentra	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	
34	Míchanický remíz	les, krajinná zeleň všeobecná	les, krajinná zeleň všeobecná	
35	Prostup do kr. v plánované zástavbě RD	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	
36	Ulice Na Příkopech	parkově upravená plocha	parkově upravená plocha	
37	Park Na Vinicích	zahr. kolonie, sad, kraj. z.	park	
38	Sad. upravená pl. Zadní Vinohrady	zahrádkářská kolonie	parkově upravená plocha	
39	Otvické rybníky	les, krajinná zeleň	les, krajinná zeleň	
40	Doprovodná zeleň podél komunikací	zeleň u komunikací	zeleň podél komunikací	

Poř. č.	Název plochy	Stávající stav	Návrh	Výhled
	pod sídlištěm Březenecká			
41	Krušnohorský přivaděč	zeleň podél vodních toků, krajinná zeleň	zeleň podél vodních toků, krajinná zeleň	
42	Lesopark u sídliště Březenecká	krajinná zeleň, les	lesopark	
43	Zelený prstenec města	les, louky, krajinná zeleň	les, louky, krajinná zeleň	
44	Domovina - plocha s převahou sportu a rekreace	zeleň ve sport. areálech	park	
45	Domovina - sadovnický upravená plocha	parkově upravená plocha	parkově upravená plocha	
46	Ulice Potoční	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	
47	EVSK u Nových Spořic	krajinná zeleň, les	krajinná zeleň, les	
48	EVSK ulice Karlovarská v Nových Spořicích	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	
49	Filipovy rybníky	krajinná zeleň - VKP	krajinná zeleň - VKP	
50	Domovina	Doprov. zel. kolem ČD	krajinná zeleň všeobecná	
51	Zátiší Severka	les, krajinná zeleň	park	
52	Kamenná - Březenecká	krajinná zeleň všeobecná	park	
53	Lesík Kamenná	krajinná zeleň všeobecná	park	
54	Písečná	krajinná zeleň všeobecná	park	
55	Sady	zahrádkářská kolonie	park	
56	Ulice Písečná	zeleň u komunikací	zeleň u komunikací	
57	Zahrádkářská kolonie u trati ČD	zahrádkářská kolonie	izolační zeleň	
58	Hřbitov za nemocnicí a stáv. Hřbitov.	hřbitov	hřbitov	
59	Zahrádkářská kolonie Na Moráni	zahrádkářská kolonie	zahrádkářská kolonie	izolační
60	Zahrádkářská kolonie na ul. Dolní	zahrádkářská kolonie	zahrádkářská kolonie	izolační
61	Parkově upravené pl. v centru města	parkově upravené plochy	parkově upravené plochy	
62	Lesík za sídlištěm Březenecká	krajinná zeleň všeobecná	krajinná zeleň všeobecná	
63	Záložní plocha pro zřízení nového hřbitova	orná půda	hřbitov	

7. LIMITY A REGULATIVY STANOVENÉ ÚZEMNÍM GENERELEM ZELENĚ

7.1. Limity využití území

Z rozboru platné legislativy a komentáře k této legislativní úpravě vyplývá, že je nezbytné, aby v rámci územního generelu ochrany a tvorby biotické složky byly stanoveny závazné limity využití území z hlediska biotické složky, které budou zapracovány do územního plánu a využívány při územním a stavebním řízení. Orgán ochrany přírody a krajiny limity nezbytně potřebuje pro svoje kvalifikované rozhodování, stanovování požadavků a podmínek v rámci územního i stavebního řízení, při projednávání konceptů i návrhů územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace.

Některé limity využití území z hlediska biotické složky jsou přímo dány zákonem 114/92 Sb., O ochraně přírody a krajiny a zákonem 20/97 Sb o státní památkové péči. Další limity, které navrhujeme, je možné z části věnované obecné ochraně přírody odvodit a zdůvodnit. Jedná se o obecnou ochranu druhů rostlin a živočichů, ochranu dřevin rostoucích mimo les, spoluúčast v procesu územního plánování a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné segmenty krajiny, obnovou a vytvářením nových přírodně hodnotných ekosystémů, např. při rekultivacích a jiných velkých změnách ve struktuře a využívání krajiny (§ 2 zákona 114/92 Sb.). Tyto odstavce zákona 114/92 Sb. je možno naplňovat právě stanovením limitů využití území z hlediska biotické složky. Dalším podpurným kritériem je § 12 ochrana krajinného rázu výše uvedeného zákona.

V rámci územního generelu ochrany a tvorby biotické složky navrhujeme tyto limity využití území, týkající se jak stávajících ploch zeleně, tak také navrhovaných záměrů:

7.1.1. Systém zeleně

Systém zeleně řešeného území, tj. ochrana spojitosti systému a celistvosti jeho základních stávajících i navrhovaných součástí.

Do systému zeleně budou zahrnuty plochy veřejně přístupné zeleně bez omezení přístupu na plochu parků, lesů, lesoparků, ostatní městská zeleň, rozsáhlejší plochy krajinné vegetace, doprovodná a izolační zeleň. Dále do systému zeleně jsou zahrnuty významné plochy městské vybavenosti a rekreace, hřbitovy, které jsou oplocené a pro obyvatele města jsou přístupny omezeně. Omezení vstupů na plochy zeleně je časové.

Taxativně budou do systému zeleně zahrnuty plochy:

Tabulka č. 17

<i>Poř. č. plochy</i>	<i>Kategorie zeleně</i>	<i>Název plochy</i>
<i>Veřejně přístupná zeleň</i>		
1, 6, 10, 31, 37, 50, 51, 52, 53, 54, 55	Parky	Park Čs. Armády, Nezvalova, Za nemocnicí, park v ulici Pražská, park Na Vinicích, Domovina, Zátíší Severka, Kamenná – Březenecká, Lesík Kamenná, Písečná, Sady
2, 3, 4, 5, 7, 9, 12, 15, 21, 22, 24, 26,	Ostatní městská zeleň	Před městským úřadem, Park Dr. Beneše, Štefánikův park, Dětský park, Za soudem, Masarykovo náměstí a před nemocnicí, U nádraží, U pošty, Parčík ulice

Poř. č. plochy	Kategorie zeleně	Název plochy
27, 36, 38, 45, 61		Škroupova, Upravená plocha před soudem, Parčík mezi ulicemi Kochova a Dvořákova, Sadovnický upravená plocha v ulici Pionýrů, Sadovnický upravená plocha v ulici Na Moráni, Ulice Na Příkopech, Zadní Vinohrady, Domovina, Parkově upravené plochy v centru města
17, 42	Lesopark	Kamenný vrch, Lesopark za sídlištěm Březenecká
43	Lesy	Zelený prstenec města (Prstenec zeleně Krušné hory)
13, 14, 16, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 39, 46, 47, 48, 49, 50	Krajinná zeleně	U Chomutovky, Koupaliště Domovina, U Pražského pole, Pražské pole, Louky u Pražského pole, Výhledová plocha k rekultivaci – plochy u odkalovacích nádrží, Krajinná zeleně na hranici regionálního biocentra, Míchánický remíz, Prostup do krajiny v plánované zástavbě RD, Otvícké rybníky, Ulice Potoční, EVSK u Nových Spořic, EVSK ulice Karlovarská v Nových Spořicích, Filipovy rybníky, Domovina
25, 30, 59, 60	Izolační zeleně	U nádraží, Izolační zeleně ul. Dukelská, Zahrádkářská kolonie Na Moráni, Zahrádkářská kolonie na ul. Dolní
40, 41, 56, 57	Doprovodná zeleně	Podél komunikací u sídliště Březenecká, podél Krušnohorského přivaděče, Ulice Písečná, u trati ČD
Veřejně přístupná zeleně – s omezením (zeleně vyhrazená)		
8	Plocha městské vybavenosti	Podkrušnohorský ZOO park
11, 19, 20, 23, 58	Hřbitovy	V loužích – výhled, Hřbitov na ul. Beethovenova, Židovský hřbitov, návrh na rozšíření hřbitova, Hřbitov za nemocnicí a stávajícím městským hřbitovem
18	Krajinná zeleně rekreační	Kamencové jezero

7.1.2. Územní systém ekologické stability

Územní systém ekologické stability, tj. stávající i navrhovaná biocentra a biokoridory na všech hierarchických úrovních ÚSES je zpracovaný firmou AGERIS Brno jako „Návrh sjednoceného vymezení ÚSES ve správním obvodu města Chomutova jako obce s rozšířenou působností“. Materiál byl zpracován jako 7. změna územního plánu sídelního útvaru Chomutov a Jirkov. Návrh sjednoceného vymezení ÚSES řešil dopřesnění a návaznosti nadregionálního a regionálního ÚSES v rámci bývalého správního území okresu Chomutov. Nebyl vyčerpávajícím způsobem vyřešen lokální ÚSES v plošném rozsahu města a prostupnost městem Chomutovem. Jedná se o síť cca 2 000 x 2 000 m v urbanizovaném prostoru města, která bude dořešena autorizovanou osobou pro územní systémy ekologické stability v ČKA

7.1.3. Územní v rámci ochrany přírody a krajiny

Stávající i navrhované území v rámci ochrany přírody a krajiny, tj. stávající i navrhovaná území:

- a) Evropsky významné lokality:
Natura 2 000 Bezručovo údolí. *Přírodní park* Bezručovo údolí byl vyhlášený nařízením Okresního úřadu v Chomutově pod č. 65/2002, ze dne 12.3.2002
- b) Návrh na vyhlášení *přírodní rezervace* „Pražské Pole“
- c) Registrované *VKP*
 „U Filipových rybníků“ registrovaný Okresním úřadem v Chomutově pod č. j. RŽP-II/Pit-6593/01, ze dne 26.10.2001
 „U Kačáku“ registrovaný Okresním úřadem v Chomutově pod č. j. RŽP-II/Pit-, ze dne 27.9.2002
- d) *Památné stromy*, které jsou pro město Chomutov již vyhlášeny:
 Platany (*Platanus acerifolia* Wild.) u SPŠ v Chomutově jedná se o stromořadí v okolí školy, 12 jedinců
 Kaštanovníky ve střelnici (*Castanea sativa*) jde o tři jedince v areálu českého střeleckého svazu v Chomutově
 Kaštanovníky (*Castanea sativa*) v areálu Podkrkonošského zooparku v Chomutově. Jde o alej cca 100 ks jedinců - jedná se o jednu z nejvýznamnějších alejí v ČR
 Jejich ochranná pásma jsou stanovena dle zákona 114/92 Sb. O ochraně přírody a krajiny, paragraf 46, odstavec 3 na desetinásobek průměru kmene měřeného ve výšce 1,3 m nad terénem.
 V GZ města Chomutova jsou vyznačeny významné solitérní stromy, které mohou být navrženy na vyhlášení za stromy památné.

7.1.4. Minimální stanovená rozloha zeleně

Minimální stanovená rozloha zeleně v rámci zastavitelného území, vyčíslená dle jednotlivých druhů zeleně s důrazem na dostatečnou rozlohu veřejné zeleně

Tabulka č. 18

<i>Procentické zastoupení zeleně na ploše</i>	<i>Stávající plochy zeleně dle kategorií</i>	<i>Návrh v souladu s ÚP</i>
100% funkční zeleně	městské zeleň (1, mimo 1b), krajinná zeleň (2, 4, 5, 6b)	100% funkční zeleně stavební uzávěra
70% funkční zeleně	hřbitovy (3), rekreace (7, 9)	70% funkční zeleně
50% funkční zeleně	Zeleň v zástavbě (9,10), doprovodná zeleň (14, 1d, 6a)	50% funkční zeleně
30% funkční zeleně	Průmysl (11, 15, 8)	30% funkční zeleně

Návrh na doplnění zeleně na stávajících plochách je dán omezujícími faktory již zastavěného území, kterými jsou:

- prostorové možnosti pro výsadbu zeleně v zastavěném území,
- vedení inženýrských sítí (infrastruktura města),
- zatížení plochy antropogenní činností emisemi, prašností,

- velkými násypy či zářezy v terénu, kdy dochází ke změně půdního horizontu.

Navrhované regulativy budou uplatňovány zejména u nově budovaných objektů navržených územním plánem. Cílem GZ je působit i na stávající subjekty ve městě, aby průmyslem zatížené město mohlo zároveň splňovat náročné požadavky na rekreační, přírodní funkci a památkovou ochranu a pohodovost pohybu občanů žijících ve městě i přijíždějících za sportem a rekreací.

7.1.5. Zachování celistvosti území

V rámci jednotlivých ploch veřejné zeleně je limitem zachování biologicky aktivního povrchu a celistvosti území bez dalších zásahů a stavebních činností

7.1.6. Významné přírodní dominanty

Významné přírodní dominanty a plochy zeleně s městotvorným a krajínotvorným významem:

Masiv Krušných hor v severním okraji k.ú.Chomutov

Kamencové jezero a Otvický rybník

Zoopark

Lokalita Pražské Pole

Plochy s ochranou přírody krajiny

Skladebné prvky ÚSES

Veřejné plochy zeleně

7.1.7. Přístupnost krajiny

Přístupnost krajiny sítí veřejně přístupných účelových komunikací, pěšin a stezek vymezených v rámci generelu viz navrhovaný systém prostupnosti území

7.2. Regulativy pro jednotlivé kategorie zeleně

Pro jednotlivé kategorie zeleně jsou stanoveny regulativy. Týkají se především veřejné zeleně a krajinné zeleně, které nejsou součástí ochrany přírody nebo památek. Zdůvodněním je udržitelnost zeleně v urbanizovaném prostoru, která jako jeden z mála prostředků slouží ke zlepšení životního prostředí v zastavěném území. Zasahuje do všech činností obyvatel města od eliminace emisí, prašnosti – znečištění ovzduší až po zdraví obyvatel města.

Regulativy se týkají těchto zásad:

- **stanovení podílu plochy dřevinných porostů a ostatní plochy** (tj. podíl osluněných a zastíněných ploch)

V urbanizovaném území jsou plochy zeleně rozlišeny podle funkčního členění do 4 kategorií zeleně :

	Podíl porostů k ostatní ploše
Funkčně samostatná zeleň	80 - 100%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	70 - 80%
Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách	30 – 50%
Zeleň doplňková v plochách pracovních aktivit a průmyslových areálech	25 – 35 %

II. V neurbanizovaném území jsou zahrnuty plochy s funkčním členěním do 2 kategorií zeleně:

Funkčně samostatná zeleň	100%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	80%

- **stanovuje možný podíl introdukovaných druhů dřevin v celkové druhové skladbě plochy**

I. V urbanizovaném území jsou plochy zeleně rozlišeny podle funkčního členění do 4 kategorií zeleně :

	Podíl introdukovaných dřevin
Funkčně samostatná zeleň podíl porostů k ostatní ploše	45 - 55%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	50 - 60%
Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách	60 – 70%
Zeleň doplňková v plochách pracovních aktivit a průmyslových areálech	75 – 85 %

II. V neurbanizovaném území jsou zahrnuty plochy s funkčním členěním do 2 kategorií zeleně:

Funkčně samostatná zeleň	0%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	0%

- **stanovuje podíl zpevněných ploch a biologicky aktivních ploch na celkové rozloze plochy zeleně**

I. V urbanizovaném území jsou plochy zeleně rozlišeny podle funkčního členění do 4 kategorií zeleně :

	Podíl zpevněných ploch
Funkčně samostatná zeleň	10 - 15%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	15 - 20%
Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách	30 – 30%
Zeleň doplňková v plochách pracovních aktivit a průmyslových areálech	75 – 85 %

II. V neurbanizovaném území jsou zahrnuty plochy s funkčním členěním do 2 kategorií zeleně:

Funkčně samostatná zeleň	5%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	10%

- **stanovuje podíl zastavěné plochy na celkové rozloze plochy zeleně**

I. V urbanizovaném území jsou plochy zeleně rozlišeny podle funkčního členění do 4 kategorií zeleně :

Funkčně samostatná zeleň podíl porostů k ostatní ploše	0 - 20%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	20 - 30%
Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách	40 – 60%
Zeleň doplňková v plochách pracovních aktivit a průmyslových areálech	65 – 75 %

II. V neurbanizovaném území jsou zahrnuty plochy s funkčním členěním do 2 kategorií zeleně:

Funkčně samostatná zeleň	0%
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	10%

- **stanovuje omezení přístupnosti na určitou dobu**

Regulativ upravuje přístupnost na vyhrazené plochy zeleně jedná se zeleň s doplňkovou funkcí

Hřbitovy, kde se časově omezená přístupnost stanovuje provozním řádem hřbitova a zpravidla je rozdělen na letní a zimní dobu.

Zeleň v plochách pro rekreaci a v plochách vybavenosti omezení přístupnosti časová, nebo omezené skupině lidí stanovuje se podle návštěvních řádů, úředních hodin a provozních řádů jednotlivých provozovatelů

- **omezení pro umístování inženýrských sítí (IS) a jejich zařízení do ploch veřejné zeleně, platí:**

I. V urbanizovaném území

Funkčně samostatná zeleň podíl porostů k ostatní ploše	nepovolovat
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	nezbytný rozsah
Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách	regulovat trasy IS
Zeleň doplňková v pracovních aktivitách a průmyslových areálech	neomezovat

II. V neurbanizovaném území

Funkčně samostatná zeleň	nepovolovat
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	nezbytný rozsah

- **umístování reklam a poutačů, popř. omezení pro další zařízení znehodnocujících plochy zeleně**

I. V urbanizovaném území

Funkčně samostatná zeleň podíl porostů k ostatní ploše	nepovolovat
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	omezený rozsah
Zeleň s doplňkovou funkcí na stavebních parcelách	omezený rozsah
Zeleň doplňková v pracovních aktivitách a průmyslových areálech	neomezovat

II. V neurbanizovaném území

Funkčně samostatná zeleň	nepovolovat
Zeleň s doplňkovou funkcí na volných plochách	nepovolovat

- **speciální regulativy se stanovují pro plochy chráněné zákony 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny a 20/97 Sb o státní památkové péči. Jedná se o skladebné prvky ÚSES - biocentra a biokoridory, přírodní parky, VKP, památné stromy a pod., dále památkově chráněné objekty atd., tyto regulativy jsou dána ze zákona.**

7.3. Návrh regulativů pro přírodní parky na urbanizovaném území

Stanovení přiměřených regulačních prvků pro přírodní parky na urbanizovaném území je pro jednotlivé parky individuální a je ovlivněno řadou dalších faktorů a vlastnostmi i funkcemi širšího území. V územním plánování se používá stanovení regulativů ve formě je přípustné a je nepřipustné. Cílem stanovení regulačních prvků není opakovat omezení daná zákonem 114/92 Sb., ale stanovit konkrétní limity umožňující další rozvoj přírodního parku a naplňování jeho funkcí včetně funkce rekreační. Přitom je potřebné vědět, že se jedná o rekreaci v přírodním prostředí, a proto rekreační aktivity, které by toto přírodní prostředí narušily jsou nepřipustné. Např. není možné souhlasit s budováním „aquaparků“, „legolandů“ a podobných zařízení přestože plní rekreační funkce.

V rámci stanovení regulačních prvků přírodního parku v urbanizovaném prostoru je potřebné regulovat:

- dopravu, především motorovou
- stavby a stavební činnost
- vzhled a funkce staveb
- zvětšování rozsahu zastavitelného území
- zmenšování biologicky aktivního povrchu
- druhovou skladbu vegetace
- holosečný způsob hospodaření v lesích
- liniové stavby (produktovody) nadzemní i kabelové
- zvyšování podílu orných půd
- rozorávání trvalých travních porostů
- regulace typů koryt a úprav vodotečí a vodních ploch

Všechny tyto vyjmenované, ale i další neuvedené, regulační prvky je možné zpracovat do návrhové části územního generelu ochrany a tvorby biotické složky.

7.4. Návrh regulativů dle typologie registrovaných VKP

Typologie registrovaných významných krajinných prvků v urbanizovaném prostoru (sídlech) vyplývá z jejich funkcí. Podle naplňování funkcí můžeme registrované VKP i VKP ze zákona rozdělit na dvě skupiny:

5.4.1 VKP s převažující ekostabilizační funkcí

5.4.2 VKP polyfunkční, které plní kromě ekostabilizační i další funkce (rekreační, estetickou, ochrannou a izolační apod.)

Tyto dvě skupiny VKP se liší nejen svými funkcemi, ale také návrhem regulativů a opatření, které mohou orgány ochrany přírody uplatňovat, aniž by znemožnily naplňování všech významných funkcí významných krajinných prvků v urbanizovaném území.

7.4.1. Návrh regulativů pro registrované VKP s převažující ekostabilizační funkcí

Regulační prvky této skupiny registrovaných VKP v urbanizovaném území jsou shodné s neurbanizovaným územím. Pokusili jsme se také zpracovat regulační prvky, které jsou významné pro zoocenózy. Jsou uvedeny příklady regulačních prvků, jejich výčet lze samozřejmě doplňovat.

Je nepřipustné:

- a) zmenšovat biologicky aktivní plochu, rozlohu VKP
- b) vysazovat introdukované a geograficky nepůvodní stanovištně nevhodné druhy

- c) provádět jednorázové kácení většího počtu dřevin a jednorázové odstraňování větší rozlohy keřových skupin
- d) měnit procentické zastoupení cílových vegetačních formací
- e) provádět opatření a terénní práce, které povedou k nevratné změně ekotopu
- f) likvidovat vodní plochy, vodoteče i další zdroje vody využitelné faunou

Je přípustné:

1. odstraňovat postupně introdukované a geograficky nepůvodní stanovištně nevhodné druhy, a to bez ukládání náhradních výsadeb v rámci VKP
2. provádět zdravotní a výchovné probírky dřevin, a to bez ukládání náhradních výsadeb v rámci VKP
3. provádět opatření a terénní práce, které povedou k obnovení původního ekotopu (např. obnova hydrického režimu)

7.4.2. Návrh regulativů pro registrované VKP s polyfunkčním využitím

Protože registrovaný VKP s polyfunkčním využitím plní další funkce v systému městské zeleně, je třeba respektovat také požadavky autorizovaných architektů pro obor zahradní a krajinářská tvorba na jeho strukturu. Regulační prvky, které požadují orgány ochrany přírody, proto nesmí narušovat plnění těchto dalších funkcí nebo poškozovat kompozici děl zahradní architektury. Zcela specifickou problematiku tvoří díla zahradní architektury v režimu památkové ochrany.

Při stanovování regulativů registrovaných VKP s polyfunkčním využitím je proto výchozím podkladem, kromě evidenčního listu VKP, vždy projektová dokumentace zpracovaná zahradním architektem.

Tato projektová dokumentace musí obsahovat inventarizaci všech dřevin a určení jejich sadovnické hodnoty. Určení sadovnické hodnoty dřevin informuje o zdravotním stavu a kvalitě stromů na plochách zeleně. K hodnocení se používá bodovací stupnice podle Machovce (1979), kde 3, 4 a 5 bodů získají dřeviny s dlouhodobým výhledem existence, 2 body jsou určeny pro dřeviny poškozené v počátečním stádiu nemoci, přestárlé a bez výhledu dlouhodobé existence, určené k postupné likvidaci a 1 bod pro dřeviny suché, silně napadené houbami, hrozící zřízením, ohrožující bezpečnost, případně dřeviny bránící výrazně růstu cennějších dřevin, určené k neprodlené likvidaci.

Kromě toho jsou vždy vyznačeny porosty a dřeviny (často náletové), které je nutno odstranit z kompozičních hledisek. Zahradnická úprava vyžaduje určitý poměr světla a stínu, tj. porostů a travnatých ploch, což je jeden ze základů kompozice. Je nutné dodržovat provozní vztahy, významné průhledy, rámování scenérií apod.

Orgány ochrany přírody, které registrují polyfunkční VKP v urbanizovaném prostoru, by měly být seznámeny s obsahem a náležitostmi projektové dokumentace děl zahradní architektury a při větších zásazích ji vždy vyžadovat. Regulační prvky je pak možné určit a zpracovat přímo při projednávání projektové dokumentace. Není přijatelné povolovat větší zásahy a kácení bez projektu, ale také není možné bránit zásahům do porostů popř. dalších částí díla zahradní architektury nebo ukládat náhradní výsadby přímo v rámci tohoto díla, a to v rozporu s projektem.

Návrh regulačních prvků není definitivní a je ho samozřejmě možné doplňovat.

Je nepřipustné:

- a) provádět jakékoliv zásahy do kompozice a všech kompozičních prvků bez projektové dokumentace zpracované autorizovaným architektem oboru zahradní a krajinářská tvorba
- b) zmenšovat rozlohu tohoto VKP
- c) odstraňovat zdroje vody pro faunu
- d) zvyšovat podíl introdukovaných druhů nad 10 %

Je přípustné:

1. provádět zdravotní a výchovné probírky v souladu s projektem, a to bez povolení a ukládání náhradních výsadeb
2. odstraňovat dřeviny se sadovnickou hodnotou 1 a 2, a to bez ukládání náhradních výsadeb

8. ZÁVĚR

Závěrečná doporučení a návrhy opatření GZ ochrany a tvorby biotické složky vycházejí z hodnocení současného stavu zeleně a z návrhové části územního generelu ochrany a tvorby biotické složky. Jsou směřovány do oblasti doplnění územně plánovacích podkladů, projektování, údržby a zakládání vegetačních úprav. Seznam těchto opatření je jen rámcový a přizpůsobuje se individuálním potřebám konkrétního města.

Oblast územního plánování a doplnění podkladů:

- Dopracovat lokální územní systém ekologické stability do územního plánu.
- Zpracovat krajinný plán pro neurbanizované území, jako součást územního plánu města.
- Doplnit ucelený systém zeleně města, který bude propojen s pěšími a cyklistickými trasami a bude tvořen nejenom městskou zelení, ale také krajinnou vegetací do územního plánu.
- Začlenit pasport zeleně pro podrobné stanovení rozsahu údržby v kategorii veřejné zeleně.
- Zajistit inventarizaci dřevin ve všech stávajících parcích i na plochách, které velikostí odpovídají kategorii park, a postupně zpracovávat projekty jejich udržitelnost v zastavěném území.
- Zajistit legislativní ochranu všech hodnotných dřevin ve správním obvodu.

Oblast projektování a zakládání vegetačních úprav:

- A- Nové realizace i rekonstrukce provádět v souladu s koncepcí zeleně stanovené územním generelem ochrany a tvorby biotické složky města a na základě projektové dokumentace zpracovávané autorizovanými zahradními architekty.
- B- Zaměřit se v první etapě na realizaci nových parků a navrhované obnovy stávajících parků. Doplnit tak plošnou výměru zelených ploch na odpovídající úroveň.
- C- Uplatňovat navržený sortiment kosterních dřevin a jejich proporční zastoupení při všech projektových i realizačních pracích.
- D- Dle návrhové části postupně doplňovat systém alejí, ochrannou a izolační zeleň a také navrhovanou krajinnou zeleň. Řídit se navrženým sortimentem dřevin vhodných pro jednotlivé kategorie (druhy) zeleně a charakteru daného území
- E- Požadovat větší pestrost při výběru keřů. Omezit příliš hojné druhy, které způsobují monotónnost nových zahradnických úprav.

Oblast údržby zeleně:

- Zajistit vhodné podmínky pro údržbu zelených ploch ve správním obvodu. Výše poskytovaných finančních prostředků přizpůsobit pasportu zeleně.
- Porosty dřevin, které nebyly systematicky udržovány a jsou zanedbané, potřebují především zdravotní a sanační probírky. Kácení poškozených dřevin a uvolňování perspektivních jedinců je nezbytnou součástí údržby. Týká se to také VKP a registrovaných VKP.
- Rekonstrukce zelených ploch a jejich obnovu realizovat pouze na základě projektů zpracovaných autorizovanými zahradními architekty. Omezit množství pravidelně řezaných alejí a stříhaných živých plotů. Nahradit je vhodnějším sortimentem méně vzrůstných druhů a kultivarů.

- U významných krajinných soliter a vzácných druhů zajistit kvalitní ošetření, konzervování.